LATVIJA

Latvian Newspaper

Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Valdemārs Lambergs, Schwäbisch Gmünd, DP Camp Artillerie-Kaserne, Phone Schw. Gmünd 2159. Printer: Remsdruckerei Sigg, Härtel & Co, Schwäbisch Gmünd, Paradiesstr. 12. Published twice weekly. Circulation 11.000.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 57 (461)

Sestdien, 1950. g. 29. jūlijā

Iznāk trešdienās un sestdienās. Izdevējs: Latviešu Centrālā Komiteja. Galvenais redaktors: V. Lamberģs; galvenā redaktora vietnieks M. Culītis. Redaktori: A. Bolšteins, J. Jākabsons, B. Kiselis, E. Raistera, L. Švarcs. Austrālijas redakcijas vad. A. Šmits (Lawley House, Canberra, A. C. T., Australia). Redakcijas adrese: (16a) Schwäbisch Gmünd, DP Camp Artillerie-Kaserne, tālr. Schw. Gmünd 2159

Vinstons Čerčils atbild Baltijas valstu bēgļiem

Britu konservatīvo partijas vadītājs un agrākais Lielbritānijas premjērs Vinstons Čerčils Latvijas un pārējo Baltijas valstu okupācijas gada dienā saņēmis vairāk nekā 1000 baltiešu bēgļu vēstuļu un lūdz publicēt sekojošo viņa atbildes vēstuli:

„Esmu saņēmis tik daudz vēstuļu no trīs Baltijas valstu bēgļiem, ka man ir neiespējami atbildēt katram personīgi. Desmitā gada dienā Latvijas, Lietuvas un Igaunijas okupācijai no padomju savienības puses ir trāģisks moments visu šo triju valstu tautām. Ar patiesu nožēlu esmu lasījis par pieaugušām vajāšanām no komūnistu puses un par masu deportācijām, kas ir daļa no komūnistu technikas. Latvija, Lietuva un Igaunija joprojām pārstāvēta Apvienotajās Karalvalstīs ar saviem ministriem. Tas, bez šaubām, ir tādēļ, ka britu valdība atteikusies atzīt de jure padomju okupācijas. Jūs atcerēsities, ka Lielbritānija 1918. un 1919. gadā nekavējās atzīt šīs trīs zemes par neatkarīgām, suverēnām valstīm. Laikā starp abiem kariem Baltijas valstis skaidri pierādījušas savu dziļo ticību demokratijai, kādu saprot mūsu zemē.

Es lūkojos pretim dienai, kad šīs jaukās Baltijas zemes būs brīvas no ārzemju okupācijas un atkal spējīgas ieņemt savas vietas kā neatkarīgas, kristīgas, demokratiskas valstis.

Winston S. Churchill

STALINA NĀVE VARĒTU NOZĪMĒT KOMŪNISMA GALU

Lucerna (Rs). — Luzerner Neusten Nachrichten ziņo, ka Šveicē īsu laiku uzturējies kāds Padomju savienības augsts ierēdnis, kas laikraksta līdzstrādniekam izteicies: „80 proc. krievu tautas nevēlas komūnismu. Bet tā nevēlas arī karu, jo baidās, ka pēc Padomju savienības sakaušanas ar krieviem apiesies tāpat kā ar vāciešiem pēc kapitulācijas. Nav tāda krievu strādnieka, kas gribētu pieredzēt Urālu un citu rūpniecības apgabalu lielo fabriku demontēšanu, kam sekotu bezdarbs. Tāpat nav tāda padomju maršala vai ģenerāļa, kas vēlētos piedzīvot vāciešu Manšteina vai Keitela likteni. Padomju savienības viskritiskākais brīdis būs Stalina nāves diena. Ja Rietumvalstu politiķiem tanī brīdī būs deguns īstā vietā un diezgan uzņēmības, tad komūnismu tie iznīcinās bez trešā pasaules kara."

Ņujorkas raidītājs pārtrauc programu, lai paziņotu britu apakšnama lēmumu

ARĪ LIELBRITĀNIJA SŪTĪS KARASPĒKU UZ KOREJU — AIZSARDZĪBAS MINISTRS ŠINVELS ZIŅO PAR PADOMJU SAVIENĪBAS BRUŅOTAJIEM SPĒKIEM

Londona (F). — Britu apakšnamā trešdien sākās debates par aizsardzības jautājumiem, kas ilga divi dienas. Tās ievadīja aizsardzības ministra Šinvela ziņojums, ko valdība nodomājusi darīt britu salu aizsardzībai, kā arī pārrunāts par Padomju savienības bruņotajiem spēkiem. Jau debašu sākumā Šinvels paziņoja, ka Lielbritānijas valdība nolēmusi nosūtīt uz Koreju sauszemes karaspēku, tanku vienības un transporta tehnisko personālu. Šis paziņojums radīja dzīvu atbalsu visā apakšnamā, kā arī Londonas nākamās dienas presē, kaut gan jau tagad visiem skaidrs, ka jaunā aizsardzības programa liks britu tautai nest jaunus upurus un atteikties no daudzām ērtībām. Lielbritānijas valdības lēmumu sliti apsveica arī amerikāņu vadītājas aprindas un ģenerālis Mekartūrs.

Pieteiktās debates par aizsardzības jautājumiem britu apakšnamā ar lielu interesi gaidīja visa tauta. Jau iepriekšējā dienā radio komentātori un laikraksti norādīja, ka gaidāmi svarīgi lēmumi, kas skars ne vien pašu Lielbritāniju, bet arī visu brīvo pasauli. Debates valdības vārdā ievadīja aizsardzības ministrs Šinvels, paziņodams, ka Lielbritānija nolēmusi sūtīt uz Koreju sauszemes karaspēku, tankus, artilēriju un tehnisko personālu. Tai pašā laikā britu valdībā devusi rīkojumu pastiprināt Tālo austrumu flotes personālu, iesaucot daļu rezervistu un pagarinot karaklausību tiem, kurus vajadzēja atbrīvot. „Mūsu armijas vienības ievērojami pastiprinās. Savienoto valstu karaspēku, kas cīnās Korejā," teica Šinvels. „Bet es jau tagad varu deklarēt, ka mēs neatvilksim nevienu karavīru no Honkongas, Malajas vai Tuvajiem austrumiem. Tai pašā laikā britu valdība paturēs acīs arī Eiropas un mūsu salu aizsardzību."

Ziņojuma turpinājumā aizsardzības ministrs sniedza pārskatu par Padomju savienības bruņotajiem spēkiem, piebilstot, ka šī informācija iegūta no drošiem avotiem. Padomju savienībai pašreiz ir 2,6 milj. liela armija, ko mobilizācijas gadījumā var divkāršot. Tā iedalīta 150 divizijās, no kurām viena trešdaļa ir motorizētas. Bez tam krievu rīcībā ir 25.000 tanku un 17.000 lidmašīnu, to vidū arī vismodernākie turbo iznīcinātāji un bumbeži. Padomju savienība bruņošanās vajadzībām izdod ne mazāk kā 13 proc. no visiem saviem nacionāliem īpašumiem. „Šis milzu spēks var vērsties arī pret rietumiem," teica Šinvels, „tāpēc mums jāpierāda, ka tāds uzbrukums krieviem neatmaksātos. Šī lielā armija var kļūt bīstama tāpēc, ka tā atrodas totālitāras valsts rīcībā, kurai nav jārēķinās ar sabiedrisko domu." Tālāk aizsardzības ministrs norādīja, ka eventuāla kara gadījumā nav jāšaubās par rietumvalstu uzvaru, jo tām ir kā cilvēku, tā materiālu pārsvars.

(Turpinājums 8. lpp.)

Kara gadījuma komūnisti aprūpēs dzelzceļu mezglus Rietumvācijā

SARAKSTS AR 26 SPIEGU VĀRDIEM — ČUKSTU PROPAGANDA UN DRAUDI RIETUMU IEDZĪVOTĀJIEM

Štutgarte (D). — Vācu dzelzceļnieku arodbiedrības pirmais priekšsēdis Hanss Jāns starptautiskā transportstrādnieku sanāksmē Kanādā ziņoja par boļševiku spiegu un sabotāžas grupu darbību Rietumvācijā. Starptautiskā foruma priekšā viņš paskaidroja, ka komūnistu aģentu ieķīlēšanās no padomju joslas kļūst aizvien intensīvāka. Jāns deklarēja, ka viņa rīcībā ir saraksts ar 26 padomju spiegu vārdiem, kas darbojas Rietumvācijā un kuriem kara gadījumā uzdots organizēt sabotāžas aktus svarīgākajos dzelzceļa mezglos. Aģentu organizatoriskais birojs atrodas Diseldorfā, bet galvenais centrs Frankfurtē pie Mainas. Sakarus ar pavēļu devējiem austrumu joslā uztur caur Konstanci un Šveici. Spiegus un aģentus Austrumvācijā sagatavo agrākā aviācijas ģenerāļa Kurta Henšela vadībā.

Kara gadījumā sabotieru grupām vispirms uzdots uzspridzināt dzelzceļa mezglus Dortmundā, Esenē, Minchenē, Rotenburgā un Dinkelsbīlē. Ziemeļos tas pats notiktu ar Brēmeni un Oldenburgu, tai pašā laikā izdarot arī sabotāžas aktus gar dzelzs priekškaru, sākot no Lībekas un beidzot ar Koburgu. Ziņojuma beigās Jāns piebilda, ka viņš nevar atklāt šo 26 aģentu vārdus, lai neapdraudētu savus sakarniekus, bet tie esot paziņoti amerikāņu okupācijas iestādēm un pretizlūkošanas dienestam. Jāna informāciju trešdien apstiprināja arī sabiedroto augstā padome.

Komūnisti Rietumvācijā saņēmuši direktīvas izmantot arī tā saucāmo „čukstu propagandu". Partijas biedriem uzdots iegalvot rietumu iedzīvotājiem, ka eventuāla kara gadījumā Padomju savienības un sabiedroto starpā viņiem jāizturas neitrāli. Ja vācieši atbalstīs rietumu armijas, boļševiku iesoļošanas gadījumā, viņiem žēlastības nebūs. Turpretim paliekot neitrāliem, sarkanarmija tos saudzēs.

Pierādījumi jādod kandidātam

DP KOMISIJAS NOTEIKUMI PAR DP TIESĪGUMA IZŠĶIRŠANU IECEĻOŠANAI ASV

ASV DP komisijas jaunajos izpildu noteikumos, kas pārkārtoti saskaņā ar jaunā DP likuma grozījumiem, par DP tiesīgumu iecejot ASV lasāmi šādi 702. paragrafa, 8. apakšnodaļas nosacījumi (vārdisks tulkojums no oriģināla):

Nevienai personai nav tiesību izmantot likumā paredzētās priekšrocības, ja tā:

a) ir vai ir bijusi biedrs komūnistu, nacionālsociālistu vai fašistu partijā vai citā subversīvā grupā, kuras ideoloģiskais raksturs līdzīgs iepriekš minēto partiju ideoloģijai; b) tagad vai agrāk pieder vai piederējusi, aizstāvējusi vai sekojusi kustībām vai mācībām, kas aizstāv vai ieteic iznīcināt brīvas saimnieciskas sacensības iekārtu vai ieteic revolūcijas ceļā gāzt valdības, kas ir tautas pārstāvētas; vai c) ir vai ir bijusi biedrs kādā organizācijā, ko ASV tieslietu ministrs (Attorney General) apzīmējis par komūnistisku; vai d) ir vai ir bijusi biedrs jebkādā organizācijā, kas ir vai ir bijusi naidīga ASV un ASV valdības formai; šādas organizācijas ir ne tikai komūnistu, nacionālistu un fašistu partijas, bet arī citas ar līdzīgu ideoloģiju; vai e) ieteikusi vai pati piedalījusies citu personu vajāšanā rasisku, reliģisku vai nacionālu iemeslu dēļ; vai f) brīvprātīgi cīnījusies bruņotās vienībās vai to palīgspēkos pret ASV un tās sabiedrotajiem rietumu frontē. Persona, kas nav vācu tautības un pierāda, ka iekļauta bruņotos spēkos ar obligātas karaklausības likumiem, noteikumiem vai dekretiem, prima facie uzskatāma par tādu, kas nav kalpojusi bruņotos spēkos brīvprātīgi tai laikā, kad šie obligātas karaklausības likumi bijuši spēkā.

Tā paša paragrafa nākošā apakšnodaļa nosaka, ka tiesīguma pierādīšana atstāta iecelošanas kandidāta ziņā. Nākošā apakšnodaļa nosaka, ka lēmumu par to, vai kandidāts tiesīgs vai nē, pieņem DP komisija, pamatojoties uz „oficiāliem un pusoficiāliem dokumentiem, kas attiecas uz kandidātu, personīgām apliecībām, ziņojumiem un paskaidrojumiem, ko iesniedz pats kandidāts vai citas personas pēc viņa lūguma, kā arī pamatojoties uz cita veida piemērotiem pierādījumiem; dokumentu vidū var būt arī IRO, vietējās policijas, Starptautiskā meklēšanas biroja, ārzemju valdību, karaspēka vienību un citu oficiālu iestāžu apliecības, kā arī citi dokumenti. Pretējās informācijas vai pretpierādījumu trūkuma gadījumā minētie dokumenti uzskatāmi par tādiem, kas prima facie pierāda apstākļus, kas tajos norādīti, lai pierādītu kandidāta tiesīgumu."

702. paragrafa 11. apakšnodaļa starp citu nosaka, ka DP komisijai katrā pārbaudes procesa stadijā ir tiesības, pamatojoties uz pierādījumiem, paziņot, ka kandidāts nav tiesīgs.

— pe

Lūgs valdības rūpēties par bēglu drošību

SĀK IEDZĪVINĀT LNP PILNSAPULCES LĒMUMUS

Latviešu nacionālās padomes 4. sesijas laikā arī LNP prezidijs priekšsēža J. Celma vadībā sanāca divās darba sēdēs. Tiklīdz bija izskanējusi LNP sesijas noslēgumā mūsu valsts himna, LNP izpildu organs tūlīt sanāca uz sēdi, lai nekavējoties iedzīvinātu kopsapulces ļoti svarīgos lēmumus. Prezidija sēdē piedalījās arī LCK priekšsēdis H. Klarks, kā arī jaunievēlētā kopsapulces prezidija locekļi G. Odiņš, prof. M. Egīlītis un J. Niedra.

Prezidijs steidzamības kārtībā izdarīs attiecīgus iesniegumus mūsu sūtņiem K. Zariņam un J. Feldmanim, visu triju Vācijas rietumu joslu augstajiem komisāriem, IRO galvenai mītnei un citām iestādēm, kur tas būtu nepieciešams. Drošības jautājumā prezidijs kopā ar igauņiem un lietuviešiem apmeklēs visus trīs Vācijas rietumu joslu augstos komisārus. Prezidijs griezīsies ar aicinājumu arī pie visām latviešu sabiedriskām organizācijām arī no savas puses lūgt valdības rūpēties par bēgļu drošību Vācijā, Austrijā un Dānijā eventuālu kara briesmu gadījumā. Drīzumā nometņu komitejas un latviešu administrātori saņems arī LCK izstrādātās un LNP apstiprinātās vadlīnijas briesmu gadījumā.

Karavīru jautājumā prezidijs publicēs mūsu presē Nirnbergas prāvas materiālus, kas pierāda latviešu leģiona komplektēšanu piespiedu mobilizācijas kārtībā. Nolēma arī darīt zināmu attiecīgām iestādēm, ka priekšnoteikumi latviešu vīru saistīšanai cīņām Korejā ir — vispirms izbeigt bij. latviešu karavīru izskrīnēšanu un atraidīšanu no emigrācijas un darba; latvieši var piedalīties cīņās kā Latvijas armijas karavīri.

Prezidijs aicinās visas organizācijas, kas ieinteresētas Eiropas kustības latviešu padomes noorganizēšanā, visdrīzākā laikā panākt vienošanos, lai šī padome biskapa Rancāna vadībā tūlīt varētu uzsākt darbību.

Pēc LNP prezidija sēdēm sanāca Ārējās informācijas fonda valdes sēde priekšsēža V. Lamberga vadībā, kas apsprieda turpmāk izdodamās brošūras. Līdz šim izdotās brošūras 40.000 eksemplāros angļu valodā ir atradušas ļoti lielu atsaucību anglosakšu tautās un lielā mērā palīdzējušas tautiešiem noskaņot pasaules sabiedrisko domu mūsu labā.

Prāgā jau gatavo „eksilvaldību" Jugoslavijai

Ņujorka (md). — Prāgā nesen nodibināta Maskavas garā noskaņota Jugoslavijas „eksilvaldība", kuras acīm redzamais uzdevums būt gatavai „īstajā brīdī" pārņemt varu Belgradē, ziņo Newsweek politiskie novērotāji. Minētās valdības premjērs esot bijušais vēstnieks Rumānijā Radonja Golubovics.

Pati Jugoslavija tagad dažādā veidā pastiprina savas prasības pēc lielākas palīdzības no ASV puses, pie tam tas tiek darīts bez liela trokšņa. Tito argumentācija esot: „Mēs esam nākošā Koreja, un būtu daudz labāk sūtīt palīdzību jau pirms uzbrukuma." Belgrade neprasa ieročus, bet gan finances smagās rūpniecības izbūve. Ka Tito nodomājis pastiprinātā kārtā nosvērties uz rietumiem, liecina Vladimirs Velebita atkalparādīšanās svarīgā postenī. Velebits 1944. g. vadīja Tito misiju Londonā un ir Kremlī ļoti neieredzēts savu simpatiju dēļ pret rietumiem. Divus gadus viņš bija nozudis no politiskā foruma.

AMERIKĀŅU TĀLSAVIŅŠ SASNIEDZ 5700 KM STUNDĀ

Ņujorka (md). — No Kokas, Floridā ziņo par sekmīgu mēģinājumu ar kombinētu vadāmo tālšāviņu, kāds pirmo reizi no ASV territorijas izšauts 24. jūlijā un sasniedzis līdz 5700 km ātrumu stundā. Tālšāviņš sastāvēja no vācu parauga V-2 raķetes, kas bija papildināta ar otru, amerikāņu parauga papildraķeti. Šāviņam lika pacelties ap 17 km augstumā, pie tam to novirzīja virs Atlantijas okeana. Ar radara palīdzību galvenajai raķetei 6 km augstumā lika eksplodēt tad, kad jau bija izsviesta papildraķete, kas turpināja paredzēto ceļu. Lietpratēji ar eksperimentu ļoti apmierināti un paskaidrojuši, ka šādu šāviņu iespējams apgādāt ar jebkuru pašreiz pazīstamu spridzekli, domājams, arī ar atomisku sprāgstķermeni.

Atombumba nav tik briesmīga kā līdz šim domāja

Londona (E). — Ievērojot pašreizējo saspīlēto stāvokli un cilvēku nemierīgos prātus, britu valdība otrdien publicēja speciālu brošūru kā civiliedzīvotājus pasargāt no atomkara. Brošūras atziņas dibinātas uz britu zinātnieku pieredzējumiem pēc atombumbu nomešanas Hirošimā un Nagasaki. Ievadu izdevumam uzrakstījis ministru prezidents Etlijs. Brošūrā norādīts, ka laudis līdz šim pārspīlējuši atombumbas iedarbību, domādami, ka pret to nav nekādas aizsardzības. Atombumba iedarbojas trejādi — ar karstumu, gaisa spiedienu un radioaktivitāti. Karstums, kas attīstās, atombumbai eksplodējot, sniedzas vairāk nekā 1,5 km rādiusā. Šai telpā tiešām var sadegt viss, kas tur atrodas. Gaisa spiediens vairs nav tik briesmīgs. Hirošimā konstatēts, ka stipri būvētas pazemes patvertnes palikušas neskartas. Grūtāk ir cīnīties pret radioaktivitāti. 500 m apkārtnē tā var nonāvēt visu. Tālāk pret bīstamajiem stariem aizsargāties jau daudz vieglāk. Patvērumu var dot pat namu parastās sienas. Brošūras beigās norādīts, ka līdzšinējais uzskats jāatmet, it kā pret atombumbu nebūtu nekāda glābiņa.

Savienoto valstu aviācijā būs 5000 jaunu lidmašīnu

Vašingtona (F). — Aizsardzības ministrs Džonsons pēc apspriedes ar prezidentu Trūmenu un vadītājām amerikāņu militārām personām preses pārstāvjiem paskaidroja, ka Savienoto valstu floti jau tuvākā nākotnē palielinās par 5000 lidmašīnām. Pēc aizsardzības ministra domām, stāvoklis Korejā mainīsies jau nākamajā mēnesī, kad uz turieni nosūtīs amerikāņu un Apvienoto nāciju sauszemes karaspēku. Kāds žurnālists ministram jautāja, kad sāksies pieteiktā ofensīva. Uz to Džonsons atbildēja: „Tas atkarāsies no ģenerāļa Mekartūra." Savienotās valstis šinīs dienās ierindas dienestā iesaistīja arī 48 kaŗa kuģus, kas pēc Japānas kapitulācijas stāvēja rezervē. To vidū atrodas 9 lidmašīnu bāzes kuģi un 8 smagie kreiseri. Flotes aviāciju savukārt nolemts steidzami papildināt ar 1100 jaunām lidmašīnām.

Paralēli militārajiem priekšdarbiem ASV notiek arī saimnieciskās dzīves un rūpniecības pieskaņošana pašreizējai situācijai. Prezidents Trūmens iesniedzis kongresam pieprasījumu visdrīzākā laikā paaugstināt nodokļus uzņēmumiem un atsevišķām personām tik lielā mērā, lai kopsumma dotu 5 miljardus dolaru. Bez tam Vašingtona devusi rīkojumu uzpirkt stratēģiski svarīgās izejvielas, lai tās nekristu ienaidnieka rokās. Šim nolūkam atvēlēti 2 miljardi dolaru. Amerikāņi pirmkārt uzpirks kaučuku, svinu un citus vieglmetālus.

Ārzemnieki un DP Francijā grib iestāties amerikāņu armijā

Parīze (md). — Ja ASV vēstniecība Parīzē būtu tiesīga pieņemt eiropiešu pieteikšanos amerikāņu armijā, tad vēstniecībai kopš Korejas kaŗa sākuma būtu bijis jāiekārto īpašs rekrūtēšanas birojs, jo pēdējā mēneša laikā dienā piesakās ap 30 franču un pārvietoto personu no Austrumeiropas, kas interesējas par iespēju iestāties amerikāņu armijā, lai piedalītos cīņās Korejas frontē. Visiem interesentiem atbilde tomēr ir viena — ASV valdība nepieņem savos bruņotos spēkos ārzemniekus ārpus Savienotajām valstīm. Kā ziņo New York Herald Tribune, Parīzē amerikāņu virsniekus pat uz ielas aizturot ārzemnieki, kas interesējas, vai neesot iespējas tapt uzņemtiem ASV armijā. Šādi brīvprātīgo pieteikumi notikuši jau kopš 1948. g., kad presē cirkulēja bauma, it kā Vašingtona paredzējusi sastādīt ārzemnieku leģionu. Pēdējā mēnesī pieteikumu skaits desmitkārtojies.

LATVIJA

Nr. 57. (401) 1950. g. 29. jūlijā

Neizlietotos manuskriptus uzglabā un sūta atpakaļ vienīgi, ja tiem pievienota apmaksāta un autoram adresēta aploksne. Redakcija patur tiesības manuskriptus vajadzības gadījumā īsināt. Ar autora parakstu vai iniciāļiem parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas.

Jaunas iespējas

Daudzi piemēri rāda, ka zemēs ārpus Vācijas, kur tautieši pavadījuši jau divus vai trīs gadus, pamazām nostabilizējas arī viņu organizācijas. Liekas, parastais bērnu slimības laiks tām jau pāri un var sākties sakņu laišana dziļumā un lietderīgu un konkrētu uzdevumu veikšana, kādu pa šo laiku sakrājies milzīgi daudz.

Pagājušo trīs gadu laikā savas bērnu slimības, piemēram, izslimojušas daudzās un sīkās Beļģijas latviešu organizācijas un nupat tur ievēlēta nacionālā komiteja, kuras pārziņā būs svarīgākie trimdas kopības jautājumi — aprūpes darba un atbalsta organizēšana un saskaņošana, gādība par tautas dzīvo spēku un nacionālo kultūru un cīņa par mūsu taisnību. Ar oktobri, cik liekas, pie savas nacionālās komitejas tiks arī Anglijas tautieši un tas pats notiks ASV, kad tur būs rasts auglīgs kompromiss starp vecajiem un jaunajiem ASV latviešiem, kas no abām pusēm patlaban pūlas atrast labāko atrisinājumu sekmīgai sadarbībai.

Bet mūsu nolūks šoreiz nav runāt par centrālajām, bet gan par lokālajām organizācijām, kuru darbs pamazām sāk uzrādīt pazīmes iešanai dziļumā. Tas nozīmē, ka beidzies meklējumu laiks, kas izpaudās pienemamu un krietnu vadītāju atrašanā, savstarpējo kildu un tiri personisko ambiciju izskaušanā un līdzīgās parādībās, ar kādām jau gana sastapāmies Vācijas nometņu komitejās. Būtu jau bijis brīnums, ja tie paši cilvēki, kas cēla pozīciju un opoziciju karus šais komitejās, nonākuši citā zemē, vienā rāvienā pārvērstos. Tam vajadzēja sava laika, lai nobriestu jaunas atziņas un izkristallizētos kopīgas intereses un krietnākie un darbīgākie cilvēki organizāciju vadībai.

Viena no vecākām jauno trimdnieku organizācijām ārpus Vācijas ir Latviešu biedrība Lielbritānijā, kas līdz ar Daugavas Vanagu spēcīgo un vienoto saimi pēdējā laikā noorganizējusi tautas augstskolu, dažādus kursus un studijas, kori un citus pasākumus, kas stāv tautiešu rīcībā. Labs paraugs biedrībām citās zemēs ir LBL iekārtotie techniskās zīmēšanas kursi centrā un nodaļās, ko apmeklē ap 50 tautiešu, jo pēc šiem speciālistiem britu darba tirgū liels pieprasījums un kursu beidzējiem konkrētas izredzes ar laiku tikt ārā no EVW ierobežotās schēmas. Ar to radīts sekmīgs turpinājums Vācijā ievadītai pārskološanās akcijai, pielāgojot to Lielbritānijas faktiskiem apstākļiem. Kā būtu, ja biedrības ASV, Kanadā, Austrālijā un citur mēģinātu noorganizēt līdzīgus pasākumus, jo viņas taču vislabāk zina savu zemju darba tirgus apstākļus? ASV, šķiet, tādi kursi būtu rīkojami būvniecībā, piensaimniecībā, varbūt vēl kādā citā arodā. Tas pats pa daļai zīmētos arī uz Kanadu un Austrāliju.

Svarīga lokālo biedrību un tāpat draudžu loma arvien būs pašdarbības veicināšanā un lielāku kopēju pasākumu reālizēšanā. Latviešu palīdzības biedrība Montreālā patlaban vāc naudu sava nama fondam, pie kam pasākumu vēlas nostādīt uz solīdiem rentēšanās pamatiem. Tāpēc blakus sabiedriskām telpām namā paredzēts iekārtot veikalus, rūpnīcas un darbnīcas, lai ar to peļņu segtu izdevumus par kapitāla ieguldījumiem. Ja to izdotos reālizēt, būtu dots labs paraugs citām tautiešu kolonijām. Bez tam pašu nami paver jaunas pašdarbības iespējas un aiztaupa krietnus līdzekļus, kas jāizdod, īrējot svešas telpas. Var pat padomāt par ziedotāju piesaistīšanu peļņas tiesai, ja tādu šie nami dod.

Par saviem namiem domā arī biedrības Austrālijā un citur, jo pēc 2—3 sūrā darbā pavadītiem gadiem tautieši sāk just vajadzību pēc kopīga siltuma, nacionālas rosmes un kultūras aktivitātes. Šajā sakarā gribas izcelt Senatobijas plašās kolonijas paraugu ar uzcelto baznīcu, noorganizēto kori un patlaban veidojamo drāmas kopu un dziedoņu kvartetu. Mūsu pagasti nebija iedomājami bez sava kora, orķestra, bibliotēkas, teātra un sporta kopām, kur attīstījās pašizglītība, paplašinājās garīgie apvārsņi, izauga jauni sabiedriski darbinieki un radās šūniņas lielākiem pasākumiem, kādi bija dziesmu svētki, lauku teātru skates, kopu un sporta sacensības. Tikai tā

Cik jāmaksā par dzīvokli?

JAUNAS PROBLĒMAS, IESAISTOTIES VĀCU SAIMNIECĪBĀ

Šinīs dienās Neištates nometnes iedzīvotāji saņēma oficiālu finaču pārvaldes paziņojumu, ka ar 1. jūliju jāmaksā dzīvokļa īres maksa. Tā noteikta samērā augsta — 50 fen. par kvm. Ir dzīvokļi, kuŗi ilgāku laiku remontu dēļ bija neapdzīvojami, tomēr, kā paziņojumā lasāms, īre jāmaksā arī par šo laiku. Dažkārt jāmaksā arī par neapdzīvotu telpas daļu. Tarifi vienādi kā pirmā, tā jumta stāvā, kauf pēdējā dzīvokļi samērā daudz sliktāki. Vācu bēgļiem, cik zināms, dzīvokļa maksu aprēķina ne tikai pēc tā lieluma, bet arī pēc labuma.

No iepriekšējās kalkulācijas secināms, ka elektrības patēriņā blokos būs nesamaksājams. Ja iedzīvotāji elektrisko strāvu patērēs tikpat „nesaudzīgi" kā līdz šim, var gadīties, ka dažam, lai par to samaksātu, būs jāatteicas no krietnas daļas saņemtā pabalsta. Neērtības radīs arī tas, ka strāvas skaitītāji būs tikai pa vienam katrā bloka stāvā. 10 gadu laikā, kāmēr kazarmju bloki nav remontēti, vairums istabu ļoti bēdīgā stāvoklī: nobrukusi krāsa, sienās izsisti robi, izdauzīti logi. Mazgājamās telpās un tualetēs aizsērējuši ūdens vadi un bojāti vadu aizgriežņi, tā kā daudz ūdens aizplūst nelietderīgi, bet, cik vērojams, arī par to, ja savlaicīgi nenorādīs, būs jāmaksā. Te pirmais pienākums rīkoties būtu nometnē dibinātai aprūpības padomei.

Darba pārvaldes priekšrakstos norādīts, ka bezdarba sociālo pabalstu var pieprasīt tikai veselas, darba spējīgas personas (invalidi līdz 66⅔ proc. darba spēju zaudējumam) un ne vecākas par 55 g. (sievietēm) un 65 g. (vīriešiem). Daudzi tādēļ nemaz pieprasījumu nav iesnieguši. Kā tagad vērots, pabalstu tiesīgi saņemt arī invalidi ar augstāku darba spēju zaudējuma procentu, kā arī vecāki par 55 resp. 65 g., ja lūguma iesniedzēja arods ir tāds, kas atļauj pie minētās invaliditātes pakāpes vai vecuma attiecīgo darbu veikt.

Eriks Miesnieks

Modināta Latviešu biedrība Eslingenā

Sakarā ar pārmaiņām, kas pēdējā laikā skārušas Eslingenas latviešu koloniju, radās vajadzība izvēlēt pagaidu komiteju. Pirms vēlēšanām kuŗās gan piedalījās samērā maz tautiešu, kolonijas likvidācijas komisijas priekšsēdis K. Kalniņš, norādīja, ka komisija ne vien likvidējusi, bet arī organizējusi, un, piemēram, panākts, ka tautiešu rīcībā atstāta Lidotāju skola, kur paredzēts izveidot palīcēju centru; izstrādāti projekti dažādu kooperātīvu dibināšanai utt. Vēlēšanas notika ar vienu sarakstu, tādēļ, ka, K. Kalniņa vārdiem runājot, vairākiem sarakstiem nebūtu nozīmes, jo latviešiem Vācijā vairs ir tikai divi grupas: palicēji un aizbraucēji. Tautieši bija neapmierināti, ka komitejā atteicās kandidēt K. Kalniņš, kam ievērojami nopelni visā kolonijas pastāvēšanas laikā, bet viņš savu atteikšanos motivēja ar drīzumā paredzamo pārcelšanos LWF uzdevumā uz Mincheni.

Pirmajā sēdē komiteja nolēma jauno organizāciju nosaukt par Latviešu biedrību Eslingenā, kas vislabāk atbilstu tās raksturam. Sadalot pagaidu valdes amatus, par biedrības valdes priekšsēdi izraudzīja V. Skaistlauku, bet locekļiem J. Meķšu un A. Galindomu, N. Siliņu, E. Bāldi un N. Graudumu. Sekmīgākai darbībai izveidos sekcijas. Nolēma, ka noteikti jāturpina informācijas biļetēna izdošana, jo tas turpmāk būs vienīgā saite, kas vienos un informēs visā pilsētā izklaidētos latviešus.

Eslingenas latviešu pāriešana vācu saimniecībā un līdz šim apdzīvoto bloku nodošana norit pakāpeniski. Administrācija informē, ka līdz 1. augustam būs jāatbrīvo Tanenberga ielas pārnumuri un Veila ielas bloks, bet vairākus dzīvokļus tuvākajā laikā ierādīs izremontētajās Hēdelfingera ielas mājās. Kamēr no vācu iestādēm saņems pietiekamā skaitā dzīvokļu piedāvājumus, latviešu rīcībā paliks bloku četrstūris, kas ierobežo kādreizējo ģimeņu dārziņu laukumu. Tā kā grūtības gan īres maksas, gan virtuvju lietošanas ziņā radīs arī pati dzīvokļu izvēle, paredzams, ka pārvietošanās ieilgs. Vairākus desmit latviešus šajās dienās vēl pārcēla arī uz Švābu Gmindi.

Garantēs patvēruma tiesības

Kā ziņo Bonnas valdības preses birojs, tad jau tuvākā laikā sāksies vācu DP likuma apspriešana. Likumprojektā sevišķi uzsvērta patvēruma tiesību nodrošināšana ārzemju bēgļiem un tos nevar izraidīt, ievērojot briesmas viņu brīvībai un dzīvībai, kas tiem draud viņu dzimtenēs. Likums paredz ārzemju bēgļiem garantēt publiskās un pilsoniskās tiesības tādā apmērā, lai viņi varētu sev nodrošināt eksistenci Vācijā, tiesības uz skolu, darbu, sociālo aizgādību utt., kādas bauda vācu iedzīvotāji. Bez tam paredzēta īpaša tiesiska aizsardzība, ievērojot apstākli, ka viņi daudzos gadījumos nonāk bezpavalstnieku stāvoklī.

Diemžēl, vācu valdībai pašai jācīnās ar lielām grūtībām, lai sagādātu saviem bēgļiem darbu un dzīvokļus. Šajā ziņā ārzemniekiem būs jādalās kopīgā liktenī ar visiem Rietumvācijas iedzīvotājiem.

Bonnas valdības izstrādātajā likumprojektā saskata ietvertas minimālās tiesības un pienākumus, kādas garantētas viņu pašu un ārmju bēgļiem. Tāpat projektā ietverti principi, ko Bonnai likuši priekšā augstie komisāri un kas DP paredz zināmas kultūrālas priekšrocības.

Belģijas latviešu nacionālā komiteja stājas pie darba

16. jūlijā ievēlētā Beļģijas latviešu nacionālā komiteja pārņēmusi latviešu organizāciju padomes Beļģijā darbu un uzņēmusies visu Beļģijas tautiešu pārstāvību. Darbu uzsākot, saņemti sūtņa K. Zariņa, konsula Rāceņa, māc. Romana un šejienes organizāciju apsveikumi. Komitejas prezidijā par priekšsēdi ievēlēts zv. adv. K. Gulbis, par vicepriekšsēdi J. Pipiņš, par sekretāru K. Ozoliņš un par locekļiem A. Bumburs un A. Bērziņš. Prezidijs tuvākā laikā izstrādās komitejas darbības plānu, noorganizēs sekcijas, kā arī nāks ar priekšlikumiem par līdzekļu mobilizēšanu organizācijas darbam un tautiešu aprūpei.

Prezidija priekšsēža K. Gulbja adrese ir: 35, rue du Clocher, Bruxelles 4.

Sodītos izvietos pa darba nometnēm

Minsteres kazarmju blokos vēl joprojām trīs ārzemju bēgļu nometnes. Portsmutas kazarmās latviešu skaits ap 160, lielākā tiesa strādātāju nometnes administrācijā, Kločesteras kazarmās — 120 un Linkolna nometnē ap 90. Sakarā ar pāriešanu vācu pārvaldē, visu trīs nometņu latvieši grib noorganizēt kopīgu komiteju, kas tos pārstāvētu pie vācu nometņu vadībām.

Kločesteras nometnē, kur tautiešus pārstāv māc. K. Ulmanis un plkv. Celle, līdz šim pārvietoja sodītos, ko nepieņēma neviena izcelošanas komisija. Cik dzird, vācu iestādes šos sodītos projektē izvietot pa darba nometnēm. Ar kādiem soda mēriem notiesātos nepielaiž tālākai emigrācijai, tas nav noteikts nevienā instrukcijā, bet to uz vietas izšķir attiecīgo zemju konsulārie ierēdņi. Tomēr šādu personu skaits kopā ar viņu ģimenēm sniedzas jau pāri 100.

Arī Minsteres latvieši pārņemti vācu pārvaldē, bet turpmākā aprūpes kārtība vēl nav galīgi izšķirta. Vācu pārvalde, cik liekas, vēlas dot priekšroku vispārējam projektam Ziemeļreinas - Vestfāles apgabalā, kas paredz dot uzturu natūrā, atvelkot par to un par dzīvokli no katra nometnes iemītnieka mēnesī 60 un par katru ģimenes locekli 30 DM.

—s.

Kā palīdzēt tikt pie drānām un apaviem

Kā jau vairākkārt rakstīts, vācu saimniecībā iesaistītajiem tautiešiem tagad un arī turpmāk nebūs nekādu izredžu paliem tikt pie drānām un apaviem. Kā aprūpes iestāžu, tā arī vācu pārvaldes pārstāvji norādījuši, ka šie jautājumi joprojām būs jākārto palīdzības ceļā, talkā aicinot strādājošus tautiešus citās zemēs un dažādas labdarības organizācijas. Tāpēc jau laikus sabiedriskiem darbiniekiem un organizāciju vadītājiem būtu ieteicams izstrādāt attiecīgus plānus un griezties ar lūgumu pie tautiešiem ziedot līdzekļus, kuŗus tad varētu izlietot drānu un apavu sūtījumiem Vācijā palicēju atbalstīšanai. Tā kā pēdējo stāvoklis drānu un apavu ziņā kļūst arvien neapskaužamāks, ieteicams padomāt arī par jau lietotu mantu vākšanu plašākā iezemiešu sabiedrībā ar draudžu un citu labdarības organizāciju starpniecību.

Konkrētu veidu, kā atbalstīt trūcīgos tautiešus Vācijā, jau izdomājusi DV organizācija, izmantojot šim nolūkam līdzekļu fondus, kas uzkrājas Vācijā un citās zemēs, kur darbojas DV. Tā, piemēram, radusies iespēja Austrālijā iemaksāto naudu pārskaitīt uz Vāciju pēc kursa 1 mārciņa par 10 DM. Tātad labvēļi varētu iemaksāt DV fondā Austrālijā mārciņas un lūgt pretvērtību izmaksāt Vācijā DM. Līdzīga operācija iespējama arī otrādi. Vācijā uzvalka cena svārstās starp 100—180 DM, kurpēm 20—30 un virskrekliem 10—20 DM.

Var sūtīt arī gatavus apģērbus, tikai tie nedrīkst būt pilnīgi jauni resp. uzvalks jāsaburza, kurpju apakšas jānobružā, virskrekli jāizmazgā. Tad kā dāvanu sūtījumus tos var saņemt bez mūitas.

Var saņemt naudu no ASV

Kā ziņo vācu muitas un devīžu kontrole, tad tagad atsevišķos gadījumos kā pabalstu var saņemt ar pasta pārvedumu (Money Order) no ASV adresāti Rietumvācijā sūtītas līdz 100 dolaru apmērā. Otra iespēja saņemt pabalstus no ASV ir jaunā bankām. Patstāvīgi uzņēmējam ASV attiecīgā summa jāiemaksā Federal Reserve Bank of New York, kas tad par iemaksu paziņo vācu semju bankai Frankfurtē. Abos gadījumos pretvērtību Vācijā izmaksā markās pēc oficiāla kursa.

Tiek norādīts, ka vācu iestādes šādas operācijas labprāt veicina un ārzemju bēgļi tās var izmantot.

Karbonade un kīselis putu krējumā par 60 feniņiem

PAŠA SPĒKIEM IZVEIDOTS LABS KOPGALDS

Pēc pārslēgšanās vācu saimniecībā Pinnebergas nometnes iemītniekiem, sevišķi vieniniekiem, radās ievērojamas grūtības pārtikas sagādes jautājumā, jo likvidējās arī nometnes kopkatls. Tā kā ar nieciņgajiem pabalstiem turpmāk jāsedz nevien izdevumi par uzturu, bet arī jāmaksā par dzīvokli un strāvas patēriņu, tad dažam labam nav nekādi iespējams savilkt galus kopā. Tāpēc nometnes latviešu komiteja nekavējoties stājās pie jauna kopkatla organizēšanas.

Telpas vācu administrācija ierādīja skolas ēkā, bij. vācu virsnieku virtuvē, un no likvidētās nometnes virtuves izsniedza arī daļu nepieciešamo piederumu. Jauno uzņēmumu atklāja 6. jūlijā ar 52 dalībniekiem, un 10 dienu laikā kopgalda lietotāju skaits jau bija pieaudzis uz 100. Divu ēdienu pusdienas izmaksā DM 0,60, un porcijas ir pietiekami lielas un ļoti labi sagatavotas. Komitejas pārstāvis V. Gobiņš un citi darbinieki rūpīgi seko, lai katrs par savu naudu tiešām saņemtu pilnu pretvērtību, jo pasākums nav domāts kā peļņas uzņēmums.

Piemēram var minēt dažu dienu ēdienu karti: piena vira un pildītas pankūkas, zivju filē ar kartupeļiem un kompots, kāposti ar jēra gaļu un olu klimpas, buljons ar nūdelēm un manna putra ar cukuru un kanēli, karbonāde un kīselis ar putu krējumu. Pie gaļas ēdieniem bagātīgi pasniedz lapu, gurķu un tomātu salātus. Virtuvē nodarbināta viena saimniece un viens pastāvīgs strādnieks. Pārējos darbus norīkojumu kārtā veic paši kopgalda lietotāji, tā kā katram iznāk pastrādāt pāris stundas mēnesī. Bez latviešiem kopgaldu izmanto ap 10 proc. cittautiešu. Abonenti par uzturu maksā nedēļu uz priekšu. Dažas porcijas tiek atstātas arī gadījuma patērētājiem un iebraucējiem, kuŗiem porcija maksās DM 0,70, jo tie nepiedalās virtuves darbā. Kopgaldu lieto nevien vieninieki, bet arī daudzas ģimenes.

Diemžēl, virtuves kapacitāte patlaban ierobežota, tā kā jaunu abonentu pieņemšanu pagaidām nāksies pārtraukt. Tomēr ir izredzes tikt pie plašākām telpām un vārīšanas iespējām, un tad būs iespējams apmierināt visus pieprasījumus. Par šāda veida pasākumiem būtu ieteicams nopietni padomāt arī citām nometnēm, jo tādā veidā ar labu gribu un nelielu kapitālu var veikt lielu un svētīgu darbu.

Em. Sk.

AIZDEVUMI INVALIDIEM

Kā ziņo LVA, invalīdi var saņemt aizdevumus zemes pirkšanai un ģimeņu māju celšanai. Tos tiešīgi pieprasīt 21—55 g. v. invalīdi, kas zaudējuši darba spējas ne mazāk par 50 proc. Interesenti tuvāku informāciju var saņemt vietējās LVA (Landesversicherunganstalt).

Anglijas tautieši varēja tikt pie, saviem dziesmu svētkiem, ka katrā, pat mazākā kolonijā bija izveidota pašdarbība, pastāvēja koŗu un citas kultūras darba vienības. No šiem piemēriem varam daudz mācīties, reizē arī meklējot jaunas iespējas pašdarbības padziļināšanai.

Beidzot visām organizācijām un draudzēm dots lielais uzdevums — radīt svētdienas skolas vai cita veida latviskā gara pavardus, kas rūpētos par mūsu jaunatni. Šīs skolas jāorganizē laikus un visur, lai svētīgo darbu nenovilcinātu. Vecākai audzei tās savukārt varētu būt palīdzīgas valodu mācībā un praksē, pieredzes apmaiņā un ienesīgāko un labāko arodu apgūšanā.

Ap darbu vienojoties, izbeigsies vēl šur tur pastāvošie strīdi par vadību, personiskas intrigas un varas ambicijas. Lielākais šķēršlis biedrību darbā līdz šim bijis fakts, ka izredzētākie sabiedriskā darba vadītāji parasti nav gribējuši uzņemties amatus, dažādi aizbildinoties. Te vārds mācītājiem un DV pārstāvjiem — rūpēties, lai biedrību darbā pievilktu visus, kam vien kāds sabiedrisks talants un griba strādāt citu labā. Viņu ietekme, kā daudzi piemēri rāda, uz sabiedrisko domu ir vislielākā. Tāpat viņi aicināti nolīdzināt nesaskaņas un kildas. Arī pašas draudzes ar laiku var kļūt par īstiem kultūras rosmes centriem, ja vien tās neierobežojas tikai ar baznīcas lietām vien. Tad nevienam nebūs jāsūdzas par tukšumu, vientulību un pamestību, jo organizācijas ir spēks, kas lokālā nozīmē dažkārt var paveikt vairāk, nekā centrāls organs, kam pavisam citi uzdevumi.

E. Raisters

VĒSTULES REDAKCIJAI

GRIBU DABŪT APLIECĪBU NO SAVIEM SKRĪNĒTĀJIEM

Parasti IRO skrīninga iestādes un ierēdņi par izskrīnēšanas motīviem neko konkrētu nepaziņo, bet apmierinās ar vispārēju paskaidrojumu, ka izskrīnēts brīvprātīgas pretinieka varas atbalstīšanas, nepietiekamu dokumentu sagādes utt. dēļ. Tagad, ievērojot karu Korejā un itkā gaidāmās iespējas interesentiem iestāties amerikāņu resp. UN dienestā, dažkārt īpaša nozīme varētu būt taisni tādām apliecībām, kuŗās būtu noteikti izskrīnēšanas motīvi, sevišķi ja izskrīnēšana notikusi tāpēc, ka kāds, būdams iesaistīts cīņā pret bolševikiem, par parādīto varonību saņēmis apbalvojumus, paaugstinājumus utt.

Sagaidu, ka IRO ierēdņi, ja vien tie rīkojušies „pēc labākās apziņas", šādas apliecības izsniegs. Tāpēc jau tuvākās dienās gribu šādu apliecību izprasīt Oldenburgas IRO skrīninga virsniekam, norādot, ka man tā būs vajadzīga, jo esmu nodomājis brīvprātīgi pieteikties no jauna cīņai pret bolševismu. Varbūt šoreiz attiecīgo ierēdni tā varēšu pārliecināt, ka neesmu tīšu ļaunu vācu atbalstītājs", bet gan patiesībā savas dzimtenes aizstāvis pret tās postītāju bolševismu varā.

J. Purmalis, Zēdorfā

VAI TĀ VAJADZĒTU RĪKOTIES?

Nu jau drīz būs mēnesis pagājis, kopš DP iekļauti vācu saimniecībā. Ne visur pirmie soļi jaunajos apstākļos noritējuši bez traucējumiem. Tie lielāko tiesu radušies pašu vainas dēļ, jo sākumā diezgan grūti pierast pie apstākļa, ka visur jāsastiekas ar vāciešiem, kuŗi agrāk nedrīkstēja pat DP nometnēs parādīties.

Tā Libekas Artilerijas kazarmu nometnē notiekšādas kļūmīgs konflikts tieši nesaprašanās dēļ. Kāda vecāka nometnes iemītniece, izpildot aptaujas lapas, aizmirsusi atzīmēt, ka saņem renti. Ļoti iespējams, ka viņa valodas grūtību dēļ jautājumu par ienākumiem nav pareizi izpratusi, bet skaidrs ir fakts, ka uzdotās ziņas nav bijušas pareizas. Tāpēc vietējā aizgādības pārvalde, nākot pretim apsūdzētajai, pie viņas uz mājām nosūtījusi kādu jaunu darbinieci apstākļu noskaidrošanai. Ar viņas ierašanos radies nepatīkams uztraukums un konflikts, kuŗā cietēja tikai ar grūtībām paglābusies no piekaušanas . . .

Vai tad kāds brīnums, ka vācu iestāžu darbinieki sāk greizi skatīties uz ārzemniekiem, domādami, ka tie nevēlas iekļauties viņu zemē pastāvošā kārtībā, un dažkārt ārzemnieku nometnes uzskata par noziedznieku midzeņiem? Pēc šī starpgadījuma aizgādības pārvaldē pārrunāts, vai vispār turpmāk ārzemniekiem izrādīt tādu pretimnākšanu un sūtīt darbiniekus pie viņiem, vai labāk tomēr ar policiju vajadzīgās personas neizsaicināt ierasties pārvaldē.

Visumā tomēr vācu ierēdņi izrādās ļoti laipni un lojāli. Ja gadās pārpratumi, par to vislabāk ziņot sakarniekiem, kas prot valodu un māk lietas labāk nokārtot. Tāpat pierādījies, ka derīgs dokuments ir Latvijas ārzemju pase, kuŗā vācu pārvaldes tad arī iespieš zīmogu par uzturēšanās atļauju. Kam šo pasu nav, tiem izsniedz pagaidu ārzemnieku apliecību.

V. Vijums, Libekā

PATEICĪBA LATVIJAI

Izsaku manu sirsnīgāko pateicību Jūsu laikrakstam par ievietoto aizrādījumu un lūgumu tautiešiem — man kā neredzīgam kara invalīdam pārdot uz nomaksu vai ziedot radio aparātu. Nupat saņēmu piedāvājumu, pie kam aparāts man tiek ziedots. Priecīgi pārsteigts un aplaimots par vērtīgo balvu, vēlreiz izsaku savu izjustāko paldies Jums un ziedotājam par palīdzību šajā lietā.

D. Badūns, Heidenheimā

Nometņu dzīve

OLDENBURGĀ ģen. Rūdolfs Bangerskis nosvinēja savu 72. dzimšanas dienu, tuvāko draugu un nometnes komitejas apsveikts. Ģenerālis priecājās par labo vēlību un izteicās: „Mani draugi liek man aizmirst manu gadu nastu."

EVERSBURGAS invalīdu centrā par nometnes vadītāju turpmākiem 6 mēnešiem atkal ievēlēts Emīls Dravenieks. No invalīdu saimes šķīries nometnes administrācijas kontrolieris Mr. Kolinss. Iecienīto darbinieku izvadot, tautību grupas viņam pasniedza atmiņai dažādas veltes.

...os izvietos pa darba ...emtņēm

...eres kazarmju blokos vēl jo... trīs ārzemju bēgļu nometnes, ...utas kazarmās latviešu skaits ..., lielākā tiesa strādātāju no... administrācijā, Kločesteras ...ās — 120 un Linkolna nomet... 90. Sakarā ar pāriešanu vācu ...ē, visu trīs nometņu latvieši ...organizēt kopīgu komiteju, ... pārstāvētu pie vācu nomet...ībām.

...teras nometnē, kur tautie...stāv māc. K. Ulmanis un ...elle, līdz šim pārvietoja so... nepieņēma neviena izceļo...komisija. Cik dzird, vācu ie...os sodītos projektē izvietot ... nometnēm. Ar kādiem soda ... notiesātos nepielaiž tālākai ...ijai, tas nav noteikts nevienā ...ijā, bet to uz vietas izšķir ... zemju konsulārie ierēdņi. ...ādu personu skaits kopā ar ...menēm sniedzas jau pāri 100. ...Minsteres latvieši pārņemti ...rvaldē, bet turpmākā aprū...iba vēl nav galīgi izšķirta. ...rvalde, cik liekas, vēlas dot ...ku vispārējam projektam ...inas. Vestfāles apgabalā, ...ds dot uzturu natūrā, atvel... to un par dzīvokli no katra ...ienīnieka mēnesī 60 un ...u ģimenes locekli 30 DM.

—a.

VĒSTULES REDAKCIJAI

...ARBŪT APLIECĪBU NO SAVIEM SKRĪNEZĀJIEM

...BO skrīninga iestādes un ie... tuberkulozes motīviem neko ...nepasino, bet apmierinās ar vis... ...aidrojumu, ka izskrīnēts brīv... ...prātīgiem varas atbalstīšanas, ...anu dokumentu sagādes utt. dēļ. ...vārojot karu Korejā un ātrā gai... ...spēja interesentiem iestāties ... resp. UN dienestā, dažkārt ...me varēju būt laimīgs tādām ap... kuŗās būtu noteikti izskrīnēša... , sevišķi ja izskrīnēšana noti... ...ka kāds, būdams iesaistīts el... ...ojiskiem, par parādīto varo... ...mis apbalvojumus, pasaugstinā...

...ka IRO ierēdņi, ja vien tie rī... ...pēc labākās apziņas", šādas ap... ...niegs. Tāpēc jau tuvākās die... ...ādu apliecību izprasīt Olden... ...skrīninga virsniekam, norā... ...ā būs vajadzīga, jo esmu ...brīvprātīgi pieteikties no jau... ...pulkiem. Varbūt Koreiz ...rdzēs tā varēsu pierādināt, ka ...ā tālāk vācu atbalstītājs", bet ...savas dzimtenes aizstāvis ...ešķīj bolševisma varu.

J. Purmalis, Zēdorfā

VAJADZĒTU RĪKOTIES?

...is būs mēnesis pagājis, kopš ...vācu zaimniecībā. Ne visur ...jaunajos apstākļos noritējuši ...niem. Tie lielāko tiesu radu... ...ības dēļ, jo sākumā diezgan ...pie apstākļa, ka visur jāsa... ...cilvēkiem, kuŗi agrāk nedrīk... ...nometnēs parādīties.

...Artilērijas kazarmu nomet... ...ādas ķīmiņš konflikts tieši ...dēļ. Kāda vecāka nometnes ...apildot aptaujas lapas, aiz... ...ēt, ka saņem renti. Ļoti ...viņa valodas grūtību dēļ ...ar ienākumiem nav pareizi ...skaidrs ir fakts, ka uzdo... ...bijības pareizas. Tāpēc vie... ...as pārvalde, nākot pretim ...ēmējai, pie viņas uz mājām ...ņu darbinieci apstākļu ...ā. Ar viņas ierašanos radies ...raukums un konflikts, kuŗā ...ai ar grūtībām pagājušies ...as ...).

...brīnums, ka vācu iestāžu ...gribi skatīties uz ārzem... ...ādzēji, ka tie nevēlas ie... ...emā pastāvošā kārtībā, un ...ieku nometnes usskata par ...maiņeniem? Pēc šī starpga... ...ības pārvaldē pārrunāts, vai ...k ārzemniekiem izrādīt tā... ...anu un sūtīt darbiniekus ...ai labāk tomēr ar policiju ...ersonas neizlaicināt ierasties ...

...ēr vācu ierēdņi izrādās ļoti ...ā. Ja gadās pārpratumi, par ...not sakarniekiem, kas prot ...k lietas labāk nokārtot. Tā... ..., ka derīgs dokuments ir ...ju pase, kuŗā vācu pārval... ...espiež zīmogu pār uzturēša... ...kam šo pasu nav, tiem iz... ...ārzemnieku apliecību.

V. Vijums, Lībekā

...ICĪBA LATVIJAI

...sirsnīgāko pateicību Jūsu ...r ievietoto, aizrādījumu un ...iem — man kā neredzīgam ...pārdot uz nomaksu vai ...parātu. Nupat saņēmu pie... ...kam aparāts man tiek zie... ...pārstrādāts un aplaimots par ...vēlreiz izsaku savu izjus... ...ums un piedotājam par pa... ...tī.

...Badūns, Heidenheimā

...ometņu ...dzīve

...Ā ģen. Rūdolfs Bangerskis ...72. dzimšanas dienu, tu... ...n nometnes komitejas ap... ...lis priecīgās par labo ve... ...ošās: „Mani draugi liek ...anu gadu nastu."

...AS invalīdu centrā par ...āju turpmākiem 6 mēne... ...ēts Emīls Dravenieks. No ...šķīries nometnes admini... ...ālieris Mr. Kolinss. Iecie... ...izvadot, tautību grupas ...a atmiņai dažādas veltes.

„Kad tiksim brīvībā un dzimtenē?" jautā zēni pēc trim pazemes gadiem

KAS BŪS AR ANGLIJAS PAVALSTNIECĪBU? — NĒVELES ZĒNS UZVAR VISUS KĀRDINĀJUMUS — NO „BAIGĀS NAUDAS" PĀRI NEKAS NEPALIEK

MŪSU LĪDZSTRĀDNIEKA SPECIĀLRAKSTS NO ANGLIJAS

Lielpilsētas bēdīgi slavenajā 7. kvartālā nesen kādā pievakarē dzirdējū atskanam neliela pulciņa dziedātu latvisku dziesmu, un likās, ka vairs nedzird apkārtnē parastās ķērkstošās sieviešu balsis, mazbērnu raudas, zēnu un meiteņu griezīgi skaļās klaigas, nēģeŗu svilpienus, suņu aizsmakušo ...šanu un kaķu sasaukšanos. Sastapu dažus brašus latviešu zēnus un vīrus — Donkasteras ogļračus, kas savās brīvdienās bija atbraukuši ciemoties pie draugiem pilsētā. Viņu vidū bija kāds gaišmatis — īsts „Nēveles zēns". Šeit Anglijā tādu brašu Nēveles un Volchovas zēnu ir daudz, un visi viņi prot interesanti stāstīt par aizgājušajām un runāt par nākamajām kauju dienām. Bet šis arī Anglijā bija izdarījis kaut ko vienreizēju: strādājot par ogļraci, bet brīvajās stundās un svētdienās dūšīgi sitot kurpnieka āmuru un gatavojot dažādus ādas izstrādājumus, viņš bija iekrājis 400 mārciņu. Ko tas nozīmē, ja cilvēks ir vieninieks un dzīvo kopīgās barakās, to laikam zinās novērtēt tikai tie, kas pazīst apstākļus. Tas ir tiešām latvieša rakstura sīkstuma, grūtās dzīves spīts, izturības un visu Sv. Antonija kārdinājumu pārvarētāja „meistarstiķis". Man ilgi atmiņā palika viņa vārdi: „Tagad es gribu brīvību. Es gribu nopirkt pilsētā māju un strādāt savā kurpnieka arodā. Bet tā kā esmu vesels, tad man maz izredžu tikt ārā no pazemes. Tomēr mēģināšu!" Varbūt Nēveles zēnam arī šeit britu salās uzsmaidīs laime, — bet . . .

„Brīvība un dzimtene" ir temati, par kuŗiem es kādu dienu lielpilsētas milzīgajā blokmāju kvartālā mazā istabiņā runāju ar Donkasteras latviešu ogļraču bijušo kopas priekšnieku Jāni Ķemmeru, kas pēc vairāk nekā divarpus gadu nostrādāšanas pazemē, pēc sīvām cīņām ar ārstiem un ierēdņiem, ticis virszemē — tekstilfabrikā, izmācījies par audēju un, kā daudzi vīrieši, strādā nakts maiņā. Neviens, izņemot, protams, angļu iestādes, nezina, cik latviešu īsti strādā par melnā zelta racējiem Anglijas salās. To nezina arī Ķemmers. Viņš domā, ka skaits varētu būt aptūkstoti. Kas tas bija par saviļņojumu Donkasterā, kad tur pienāca pirmās ziņas par darba vietas maiņas nolieguma atcelšanu! Visi mūsējie taču aizvien runā un sapņo „par brīvību un dzimteni . . ." Daudzi latviešu ogļrači arī tūliņ aizsteidzās uz darba pārvaldi, — bet tur laipni paskaidroja, ka rīkojums neattiecas uz EVW. Kā zināms, tad poļi šajā ziņā pielīdzināti gan angļiem, bet EVW no ogļrača amata atbrīvo tikai slimības dēļ. Šādi gadījumi ir samērā reti, un Ķemmers pieder pie šiem retajiem. Kad poļu ārsts atzinis viņu par derīgu turpināt ogļrača darbu, viņš angļu iestādēs laipni, bet noteikti lūdzis nosūtīt viņu pie cita ārsta. Sākumā tas noraidīts, bet tad Ķemmers lūdzis angļu ierēdni pateikt viņam dažās darba ministrijas iestāžu adreses Londonā. Vaicāts, kādam nolūkam adreses vajadzīgas, viņš atbildējis, ka pats braukšot uz Londonu meklēt savā lietā taisnību. Ierēdnis, brīdi padomājis, beidzot solījies palīdzēt. Pēc kāda laika viņu nosūtījuši pie angļu ārsta, kas viņu no ogļrača darba atbrīvojis.

Kāpēc zēni tā ilgojas nokļūt virszemē, jo bieži taču runā par ogļraču lielo peļņu? Runām par „milzīgo naudu" apakšzemē nav nekāda pamata, smaidot saka Ķemmers. Nav jāaizmirst, ka gluži dabīgi ārzemniekus aizvien norīko tur, kur izpeļņa zemāka. Cik zinu, neviens latvietis vai citas tautības ārzemnieks lielākās un modernākās raktuvēs nav ticis. Viņi strādā vecākās un nemodernās, parasti tikai 3—4 pēdu augstā šachtā uz ceļiem. No Donkasteras apm. 300 latviešu ogļračiem kādi 200 izpelna kopā ar virsstundām 6—7 mārc. nedēļā. To nu nevar apzīmēt par „baigu naudu", ja par dzīvi hostelī pie tam jāizdod vairāk nekā 2 mārciņas. Protams, hosteļa uzturs

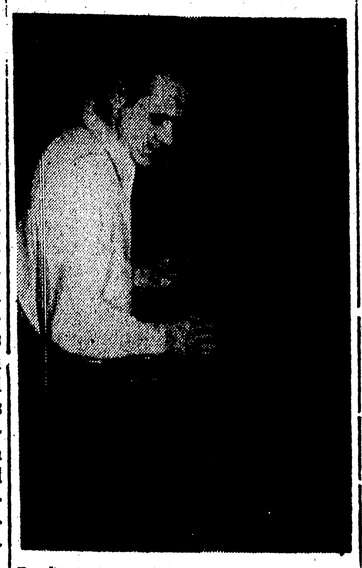

Donkasteras latviešu ogļraču bij. vadītājs J. Ķemmers ticis virszemē pie aužamiem stāviem, pie kādiem Anglijā strādā daudzi mūsu strādnieki.

smagajam darbam nepietiekams, tāpēc jāpērk vēl klāt. Tāpat jāmaksā par ceļu uz darbu, veļas mazgāšanu un dažādiem citiem izdevumiem. Labi ja tad paliek pāri 1 vai 2 mārciņas. Ap 100 latviešu Donkasterā ļoti smagā darbā līdz ar virsstundām izpelna gan 10—12 mārc. Bet nelaime atkal tā, ka jādzīvo kopējās barakās, pa 12 katrā. Tur nav iespējams mācīties vai pasākt ko citu nopietnāku. Jāliecina gan, ka latvieši kārtības, tīrības un disciplīnas ziņā pārspēj daudzu citu tautību ogļračus. Bet dzīve kopējā telpā mēnešiem un gadiem ilgi cilvēku nomāc, padara to trulāku, un viņš vieglāk sestdienas vakarā aizsoļo uz krogu, nekā to būtu darījis, dzīvojot atsevišķā istabā. Nevienam tāpēc nav tiesību pārmest ogļračiem, ja tie iedzer, vai viņu dzīves veids sestdienu vakaros un brīvdienās ir skaļāks. Tikai tam, kas pats gadiem strādājis pazemē, ir tiesība „sludināt morāli", protams, rādot pašam priekšzīmi.

Lai izbēgtu no kopīgās baraku kņadas, — stāsta tālāk Ķemmers, — brīvprātīgi pieteicos ogļraktuvēs strādāt nakts maiņā, bet sestdienās un svētdienās aizbraucu projām vai arī viesojos angļu ģimenēs. Ogļraci tik daudz nenomāc smagais darbs, bet gan psihiski faktori — pazemes tumsa, bīstamās slāņa sienas, dzīve barakās. Tādēļ arī saprotams, ka lielais vairums grib tikt virszemē. Laikam gan minētais Nēveles zēns būs vienīgais no latviešu ogļračiem, kas iekrājis tādu summu naudas. Bet jāpiebilst, ka viņš sev otru algu piepelnījis ar savu kurpnieka arodu. Zēni tagad aizvien gudro, vai pēc diviem gadiem tiem būs iespējams iegūt Anglijas pavalstniecību, tā reizē iegūstot tiesības atstāt raktuves. Kas lai to zina? Diemžēl, uz šo jautājumu neviens vēl nav devis atbildes. — bet pēc pēdējām informācijām turpmāk iekšlietu ministrs personīgi izšķiršot katru pavalstniecības pieprasījumu, un bez angļu valodas pārbaudes vajadzēšot arī triju sabiedrībā pazīstamu personu galvojumus.

Par spīti grūtajiem darba un dzīves apstākļiem, latviešu ogļrači garā moši. Donkasterā sarīkoti daudzi un dažādi akti, rosīgi darbojas sporta sekcija. Savā laikā mūsu Donkasteras vīrus apmeklēja sūtnis K. Zariņš, pēc kam rakstu un foto attēlu par šo apmeklējumu ievietoja arī lokālā angļu prese. Mūsu attieksmes ar pārējo tautību ogļračiem — angļiem, skotiem, īriem, poļiem, ukraiņiem, jugoslaviem, grieķiem — pēc dažiem starpgadījumiem tagad ir labas un kollēģiālas.

Londonā, jūlijā. **Juvars**

Labs darbs — laba peļņa

VĒSTULE REDAKCIJAI NO AUSTRĀLIJAS

Lasot Latviju, iepriecina, ka laikrakstā saplūst ziņas no visas pasaules, lai arī kur latvietis šodien būtu nonācis. Tā pārējiem trimdiniekiem rodas jauka iespēja ieskatīties dažādu zemju īpatnībās, darba un dzīves veidā. Arī es šoreiz gribu pavērt mazu spraudziņu skatam mūsu darbā Austrālijā.

Kopā ar vairākiem citiem tautiešiem ierados Austrālijā marta sākumā. Betherstas imigrācijas centrā tajā laikā bija liels iecelotāju pieplūdums - ap 5000 cilvēku. Telpu trūkuma dēļ darbā mūs izvietoja ar zināmu steigu. Visvairāk aizgāja dzelzceļu darbos. Mums, 4 latviešiem, laimējās nokļūt Jaundienvidvelsas štata elektrisko dzelzceļu nozarē. Pašlaik jāstrādā pie augstsprieguma līnijas, bet nākotnē vajadzēšot būvēt elektriskos dzelzceļus. Darbs notiek gandrīz tikai pilnīgi neapdzīvotās vietās. Strādāšana nav grūta, arī ar algu esam ļoti apmierināti. 2 nedēļās, strādājot 5 dienas nedēļā ik pa 40 stundām un pieskaitot piemaksu par dzīvi teltī, saņemam ap 19 mārciņu. Katru nedēļu mums dod dzelzceļa brīvbiļeti ģimenes apmeklēšanai, neatkarīgi no attāluma. Gadā ir vēl 4 bezmaksas braucieni pa Jaundienvidvelsu un reizi gadā brīvs brauciens pa visu Austrāliju kopā ar ģimeni, kaut arī tajā būtu 10 vai 12 personu.

Protams, nav jau patīkama dzīve teltīs. Tā kā par to piemaksā vērtīgos šiliņus, tad neviens tomēr „neraud". Augstsprieguma līnija mums jābūvē, sākot ar koku izciršanu līdz pat brīdim, kad vadi sāk dot gaismu ledzīvotājiem un spēku rūpniecībai.

Lēnām kuļamies pāri arī valodas grūtībām. Šajā ziņā ļoti nāk pretim priekšniecība, organizējot valodas kursus, kas notiek 2 reizes nedēļā tuvējā skolā. Kūtrākajiem apmeklētājiem jāsaņem pat rājieni un brīdinājumi, ka valodas nepratējiem neļaus darbā avansēties. Avansēšanās iespējas vispār ir. Kāds jaunaustrālietis, kas te ieradies pirms gada, skaitās jau „boss" ar ievērojami lielāku atalgojumu. Vairāki citi tikuši par priekšstrādniekiem.

Savā darba vietā gandrīz visi jaunatbraucēji esam ģimenes cilvēki. Ja arī šodien beigtos mūsu obligātais darba līgums, darbu tomēr laikam neviens nemainītu. Varbūt nākotnē apstākļi un domas mainīsies. Nekur jau šiliņi no gaisa nebirst. Vienīgais, kam viena galva, viena bēda, — darbu var mainīt kā cimdus, bet ģimenes cilvēkam jābūt apdomīgākam. Neapskaužam nevienu, kas nopelna vairāk nekā mēs, bet vienmēr atceramies arī tos jaunaustrāliešus, kam peļņa mazāka.

Kelso, jūlijā. **P. U.**

Baltiešu sadarbība Kanadas Londonā

Latviešu, lietuviešu un igauņu sadarbība Kanadas Londonā (Ontario provincē) ir kļuvusi jau par tradiciju. Visu triju tautību trimdinieki sarīkoja kopīgu Jaungada sagaidīšanu, 14. jūnijā sēru aktu, izbraukumus utt. Jūlijā sevišķa vērība veltīta kanadiešu informēšanai par notikumiem Baltijas valstīs. Šajā nolūkā Londonas latviešu delegāts Baltijas tautu federācijā Kanadā noorganizēja kopīgu priekšlasījumu ciklu CFPL radiofonā. Jūlijā katru svētdienu pl. 12.15 minēto tautu pārstāvji lasa 15 minūšu ilgus priekšlasījumus par 14. jūniju a notikumiem un Baltijas valstu sovjetizāciju. Bez tam Londonas presē gandrīz katru nedēļu iespiestas vēstules par notikumiem Baltijas valstīs. Līdz šim tās rakstījuši galvenokārt latvieši. Cerams, ka turpmāk šādas vēstules laikrakstiem iesūtīs arī lietuviešu un igauņu korespondenti. **D.**

LATVIEŠU JAUNEKLIS KOREJAS FRONTĒ

Šis attēls ievietots Minesotas štata laikrakstā The Minneapolis Star ar piezīmi, ka viņš ieradies ASV 1949. g. vēlāk pieteicies ASV armijā un tagad cīnās Korejā.

Plāns Eiropas bēgļu evakuācijai

VĒSTULE NO ASV PAR SABIEDRISKĀS DOMAS MAIŅU

Pieci gadi bija vajadzīgi, lai šīs zemes un visas pasaules likteņa veidotāji sāktu saprast, kas ir komūnisms un kāds gala mērķis. Komūnistu iebrukums Korejā bija kā zibens spēriens, kas izklīdināja pēdējās vājās cerības par „sadzīvošanu" bez saduršmes. Tagad te sāk saprast — visa šī traģēdija ir bij. prezidenta Rūzvelta kļūmīgās politikas sekas. Tik asus vārdus, kādus tagad lasām presē par Rūzvelta un viņa politiku, negadās bieži lasīt. Bet vēsturē ir visnesaudzīgākā tiesātāja.

Cik var spriest no pieejamās informācijas, tad vecais cilvēku un tautu bende Kremlī ar saviem kalpiem izšķīries, ka 1950. g. ir visizdevīgākais „pēdējās kaujas" sākumam. Arī Moltke domāja, ka 1914. g. visizdevīgākais ķeizariskajai Vācijai, bet Hitlers tāpat domāja par 1939. gadu. Kāds šai domāšanai un darīšanai bijis rezultāts, nav vairs jāatkārto, — tie ir vēsturē zināmi fakti.

„Tautu tēvs un skolotājs" tagad ir līdzīgā situācijā. Rietumi vēl nav konsolidējušies un apbruņojušies, tie ir tikai sākuši to visu darīt. Katrs gads, kas paiet aukstā karā, izgaisina cerības valdīt pār visu pasauli. Nav arī ceribu vairs dzirdēt, ka viņu sauks par „veco un labo džentlmeni". Tie laiki vairs neatgriezīsies.

Pagaidām Korejā miermīlīgajam tēvocim Samam iet smagi. Viņš nebija tur gatavojies karam, īpaši zibens karam, kādu otra puse izplānojusi. Grūti spriest, vai būs taisnība valdības pārstāvjiem, kas paredz pat līdz 6 mēnešu ilgas un smagas cīņas ar uzvaru rezultātā, vai senatoram Van Zantam, kas pielaiž varbūtību, ka no Korejas vajadzēs evakuēties nākamo 72 stundu laikā. Tagad te dzird, lasa un jūt tikai to, ka pastiprinājumi plūst uz Koreju nepārtraukti un ka tie ir ievērojami.

Tagad laiks skatīties vērīgi uz citām debess pusēm, kur iedegsies nākamās posta ugunis. Tādu varbūtību te vienprātīgi atzīst par iespējamu. Min citas vietas Āzijā, bet īpaši Irānu, Jugoslaviju, pat Turciju un arī Vāciju. Laiks pēc ražas novākšanas būšot viskritiskākais.

IRO ģenerāldirektors Donalds Kingslejs, atstādams ASV, izteicies skopos vārdos preses pārstāvjiem, ka pārrunāts plāns par 250.000 bēgļu evakuēšanu no Eiropas nometnēm, ja aukstais karš kļūtu ļaunāks. Nav doti nekādi tuvāki norādījumi, ir tikai piebilsts, ka loģiskais apsvērums būtu tos evakuēt uz Ziemeļameriku. LCK un bēgļu pārstāvjiem to vajaga ņemt vērā, bet no otras puses tas nepārprotami rāda, cik nopietni te apsver visas varbūtības.

Loģiski būtu jādomā, ka Staļins ir par gudru, lai triektos uz Reinu un tā sagatavotu savu galu pēc iespējas ātrāk. ASV ir vismaz 120 atombumbu, Padomju savienībai 20 vai mazāk. Domā, ka tikai viena trešdaļa aizsniedz paredzētos mērķus, un Maskava šajā zemē tādēļ teorētiski varētu sagraut 7 rūpniecības centrus vai lielpilsētas. Ar to ASV gan būtu smagi ievainota, bet nebūtu padarīta nespēciga. Bet pietiek Padomju savienībai, noslaucīt Ļeņingradu, Maskavu un Ķijevu, lai atgrieztu padomju armijas no apgādes bazēm. Un pietiek sagraut vēl 18 rūpniecības centru, lai Krievija būtu militāri nespēciga uz daudziem gadiem. Ja sāksies totāls padomju uzbrukums, ASV vairs nevilcināsies, bet darīs to, kas jādara. Tas Maskavai liek vēl apdomāties.

ASV negrib izraisīt totālu 3. pasaules karu, ja tas būtu atkarīgs tikai no tām. Bet ja velni palaisti vaļā, tad tie sāk darboties paši pēc saviem likumiem un neklausa vairs savus valdītājus. Tā tas vienmēr bijis.

Pēc 2. pasaules kara lāga tēvocis Sams bija licies uz dzīves ērtību vairošanu savā zemē un aizmirsis pulveri turēt sausu. Tādēļ tagad ir pārsteigumi. Aviācija nav tik iedarbīga pret komūnistu tankiem, kā to cerēja. T. s. bazūkas, kas līdzīgas vācu tanku dūrēm, arī maz efektīvas, jo krievu tanki izrādās pat ļoti labi. Un to ir arī ļoti daudz. Tas viss te pārveido uzskatus.

Ja šīs zemes rūpniecību iedarbina maksimāli, tad tā var radīt brīnumus, Korejā vēl nav parādīti visi ieroči, kādi ir ASV ricībā. Tie jātaupa svarīgākiem kara laukiem, kādi var vēl atklāties.

Vašingtonas štatā,
jūlija beigās.

A. Dravnieks

Jaunumi piekļā kontinenta imigrācijas politikā

MŪSU AUSTRĀLIJAS REDAKCIJAS INFORMĀCIJA NO KANBĒRAS

Austrālijas imigrācijas ministrs H. Holts paskaidro, ka atbraucēju bezbērnu precētus pārus, cik vien iespējams, turpmāk izvietos kopīgā darbā. Ja vīrs sievai sameklējis apmešanās vietu, kas bezbērnu ģimenēm nav smaga problēma, tad sieva nekavējoties var pāriet tur dzīvot. Ja attiecīgajā vietā sievai nav piemērota darba, viņai arī obligātā līguma laikā atļauts nestrādāt, pārzinot tikai savu mājsaimniecību. Salīdzinot ar līdzšinējiem noteikumiem, tagad tie ievērojami mīkstināti.

*

Šajās dienās pagāja 2 gadi, kopš kādreizējās austrāliešu armijas barakās Betherstā iekārtoja imigrācijas centru. Aizvadītajā laikā no Betherstas darbos izvietoti vairāk nekā 50.000 atbraucēju, kas Austrāliju sasnieguši 46 kuģos. Turpmāk Betherstā novietos tikai britu imigrantus. Vēl tagad tur nodarbināti ļoti daudz latviešu, sākot ar atbildīgiem administratīviem amatiem un beidzot ar apkopējiem.

*

Jūlijā un augustā Austrālijā ar bij. DP imigrantiem iebrauc 5 kuģi: 18. jūl. Fremantlē ieradās Skaugum (atbraucējus izvietoja Northemā), 25. jūlijā Melburnā piestāj Anna Salen (Bonegilā), 27. jūl. Fremantlē — Hellenic Prince (Northemā), 15. aug. Melburnā — Fairsea (Bonegilā) un 20. aug. Ņukaslē — Goya (Grēţā).

*

Divi citāti no imigrantu vēstulēm laikraksta The New Australian redakcijai jūlijā: „Aizmirstiet savu pagātni. Mēs būsim Austrālijas jaunā ģenerācija". Otrs rakstītājs saka: „Visi mūsu bērni drīz būs austrālieši valodā un ierašās. Mēs, viņu vecāki, nevaram stāvēt ar vienu kāju Eiropā un otru Austrālijā." Laikraksts piebilst, ka sniedz šos citātus bez komentāriem. Mēs arī.

*

Austrālijas imigrācijas departaments noorganizējis ceļojošu jaunaustrāliešu mākslas un daiļamatniecības izstādi, kuŗā ir arī latviešu stends. Mākslas nodaļā eksponāti izstādīti kā atsevišķu autoru darbi, bet daiļamatniecībā katrai tautībai savs stends. Skati sakārtojusi speciāla jaunaustrāliešu un austrāliešu mākslinieku komisija. Izstāde apmeklēs visu Austrālijas pavalstu galvaspilsētas un lielākos centrus. Tā sāksies jūlija beigās un turpināsies 4 mēnešus.

Kanbēra, jūlija vidū.

Six

„Es mirsu!"

Tā teica 25 g. v. latviešu imigrants Alfons Ruksa divām austrālietēm, kas, ejot gar viņa dzīvokli, dzirdēja tajā troksni. Gadījums risinājās Austrālijas rūpniecības pilsētiņā Litgovā, kas nav liela bet populāra, jo Litgovā dzīvo pasaules rekordiste skriešanā Merdžērija Džeksone. A. Ruksu, kas šķita esam gara aptumšošanās brīdī, nogādāja slimnīcā. Pārmeklējot tā māju, zem gultas atrada lielāku vairumu morfija tabletšu. Augšējo notikumu atstāsta Sidnejas laikraksts Daily Telegraph.

Šm.

LATVIEŠI VISĀ PASAULĒ

Kādā Toronto alumīnija izstrādājumu fabrikā, kas ražo arī eksportam uz ASV, mūsu tautieši, skaitā gan tikai 5, panākuši tādu stāvokli, ka uzņēmuma vadība izteikusi vēlēšanos darbā turpmāk pieņemt tikai latviešus. Kādu sarežģītu projektu, ap kuŗu inženieri nopūlējušies jau veselu gadu, latvietis Z. veicis 12 stundās.

Jūlijā vidū Toronto Sv. Jāņa ev. lut. latviešu draudzē iesvētīja 11 mūsu jauniešus. Iesvētes viesu vidū bija arī Latvijas ģenerālkonsuls Kanadā R. Braisons. Jauniešus iesvētīja māc. A. Lūcis. Iesvētītie ir: Ligita Andersone, Melita Asmusa, Aina Brīvmane, Vija Grava, Baiba Groskaufmane, Margers Groskaufmanis, Ligita Jandava, Biruta Jirgensone, Ieva Jaunzeme, Maija Jaunzeme un Jānis Purviņš.

Sinsinati (Ohaio štatā) jau 40 gadus dzīvo tautiete Dr. Zēberga. Jūlija sākumā viņa savās lauku mājās bija noorganizējusi latviešu jauniebraucēju sanāksmi ar vairāk nekā 60 dalībniekiem. Zēbergas mājas parkā notika pirmais ielienes latviešu dievkalpojums mātes valodā, ko vadīja māc. A. Rautenšlids. Pēc dievkalpojuma vienojās par latviešu ev. lut. draudzes dibināšanu, ievēlot tās vadībā K. Norveli, K. Priedi, H. Zommeru, A. Sproģi un Ziedoņu, bet revīzijas komisijā — Roziti, Auli un Kalniņu.

Vairāki Misisipi klubi atvēlējuši 2500 dol. latviešu bērnu vasaras nometnei pie Durandas pilsētiņas. Nometne notiks no 6.—15. augustam piedzīvojušu audzinātāju vadībā. Apzināto Misisipi latviešu bērni nevar aizpildīt visas 197 nometnes vietas, tādēļ kaimiņu štatu latvieši bez konfesiju izšķirības var pieteikt nometnei savus bērnus 7—16 g. v. Tuvāka informācija pieprasāma: Latvian Lutheran Church, Senatobia, Miss.

Organizēs latviskās audzināšanas padomi

LNP 4. SESIJAS LĒMUMI UN PĀRRUNAS JAUNATNES AUDZINĀŠANAS JAUTĀJUMĀ

LNP pilnsapulce Švābu Gmindē T. Dukāts (DV), nāca ar priekšlikumu izveidot īpašu jaunatnes latviskās audzināšanas padomi, kas rosinātu un organizētu padomošanu latviskai audzināšanai, kā arī aicinātu tautiešus, latviešu organizācijas, draudzes, skolas un biedrības visās zemēs stāties jaunatnes latviskās audzināšanas darbā. Reizē ar šo priekšlikumu viņš iesniedza ierosinājumu nodibināt jaunatnes rakstu apgādes fondu, kas rūpētos par periodisku izdevumu jaunatnei. Bez viņa iesniegumu bija parakstījuši vēl 14 citi LNP locekļi, to starpā arī viens parlamentāriešu pārstāvis.

Iesniegumu motivējot, T. Dukāts uzsvēra, ka Vācijā pakāpeniski izbeidz eksistēt latviešu skolas, un jaunatne aizklīst projām no savām organizācijām, kas attīstīja rosīgu darbību. No izklīdušajiem jaunatnes pārstāvjiem arvien dedzīgāk atskan balsis, kas prasa pēc palīdzības organizācijas darbā un latviskā audzināšanā.

Projektu atbalstot, B. Rubess pastāstīja par gadījumu Mičiganas štatā, kur kādai 16 g. v. meitenei nācies izcīnīt lielu cīņu ar dzīvokļa saimnieci, lai tā atvēlētu viņai iekārtot ierādītajās telpās latvisku stūrīti. Arī no vecākiem jaunatnes organizācijām nemitīgi nāk pieprasījumi pēc padomiem, kā viņi savus bērnus varētu audzināt Latvijai. Dažādās zemēs daudz vientuļu jauniešu, kas vēlētos strādāt savas latviskās stājas izkopšanā, bet nezina padoma. Tāpēc pienācis laiks organizēt īpašu institūtu, kas darītu praktisku darbu jaunatnes latviskā audzināšanā un neierobežotos tikai ar vārdiem un svinīgām deklarācijām. Šādu padomi varētu organizēt ieinteresēto organizāciju pārstāvji, draudžu gani, skolotāji uc. Praktiskā darbā labs palīgs padomei būtu žurnāls, ko jaunatne patiesi lasītu. Apgāda fondam līdzekļus varētu sagādāt ar latviešu jaunatnes nedēļas sarīkošanu visā pasaulē vai līdzīgos veidos.

P. Starcs uzsvēra, ka jaunatnei būtu jādod ideāli, kas to aizrautu un par kuriem tā varētu cīnīties. Ja to nedarīsim, tad jaunatne aizrausies ar sportu, kas kā nēģeru kultūras veida ir svešs latviešu gara satversmei. Jaunatnes audzināšana jāsaskaņo, lai dažādās jaunatnes organizācijas neveicinātu atsvešināšanos jauniešu starpā.

V. Bastjānis (Latvijas CP) Dukāta un Rubesa ierosinājumu apsveica un norādīja, ka jau sen bijis laiks šajā virzienā ko darīt. Prof. Starcam viņš pārmeta nepareizu ceļa izvēli aizstāvēto mērķu sasniegšanai un pastāstīja par saviem skolas gadiem, kad rusifikātori, visiem līdzekļiem spiezdami jaunatni pārkrievoties, radījuši pretestību un dziļu naidu pret visu krievisko. Jaunatne nav jābaida ar sportu, bet tai dodamas ierosmes arī garīgās kultūras virzienā. Cik mūsu skolās tagad darbojas literāro, drāmatisko un līdzīgu pašdarbības pulciņu, kas jaunatni ierosinātu citā virzienā? Tāpēc jārod ceļš, kā jaunatnei dot iespējas izpaust savu aktivitāti garīgās kultūras nozarēs. Starca uzbrukumi sportam rada pretestību jaunatnē un panāk tieši pretējo, lai cik liela taisnība būtu viņa pusē.

B. Briškā (Latvijas CP) ar lielu patosu kritizēja mūsu organizāciju rīcību jaunatnes audzināšanā un uzsvēra pagrieziena vajadzību. Tagad mēs sējam sēnalas, bet gaidām graudus! Izsaucās runātājs, gūdams aplausus publikā.

Aplausus guva arī K. Lobe (LCP), norādīdams, ka pareizi nostādīts darbs jaunatnes organizācijās prasa, lai jaunatne pati sevi vadītu. Vecajai paaudzei šis darbs jāvēro, jādod padomi un padarītajam jāparāda sava atziņība. Vienīgi tāda rīcība audzina. Līdz šim vecā paaudze maz darījusi jaunatnes audzināšanas labā. Tāpēc redzam, ka bieži vien pati jaunatne meklē un atrod izeju, kāda tiem, piem., ir vientuļo skautu kustība. Viņu izdevumu Klabatas lasa nevien jauni, bet arī veci ļaudis, jo tas ir interesants un daudzveidīgs. Prof. P. Starca ideja ir pareiza, bet viņa darbu vajadzētu atbalstīt arī citiem, kam jaunatne uzticas.

J. Ķullītis (Luterāņu baznīca) norādīja uz kristīgās jaunatnes pulciņiem, kas strādā un kuriem netrūkst dalībnieku. Šādi jaunatnes pulciņi un svētdienas skolas, piem., palīdz uzturēt latvisko garu mūsu jaunatnē Zviedrijā. Pieredze rāda, ka viena organizācija visu jaunatni nevar apmierināt, jo jaunatnes intereses ir dažādas. Jauniešiem jādod daudzpusīgas nodarbības. Tāpat jādomā par jaunatnes organizāciju darbu saskaņošanu, kādu redzam vācu Jugendring paraugā.

Pēc šīm pārrunām pilnsapulce tad arī vienprātīgi pieņēma jau sākumā minēto priekšlikumu LNP prezidijam.

E. R.

Es izglābos Katiņas liktenim

Poļu apakšvirsnieka stāsts par piedzīvojumiem krievu gūstā un par Andersa armijas formēšanu

Nesen redakcija saņēma kāda poļu apakšvirsnieka manuskriptu, kas 1939. g., krieviem iebrūkot, cīnījās pie Viļņas, vēlāk tika Lietuvā internēts un pēc tam nonāca padomju gūstā. Tikai tāpēc, ka viņš nebija virsnieks, tas izglābās baigajam Katiņas liktenim. Cauri neskaitāmām padomju gūstekņu nometnēm apakšvirsnieks vēlāk nokļuva ģenerāļa Andersa armijā, cīnījās Afrikā un Italijā un tagad atrodas Lielbritānijā. Publicējam poļu apakšvirsnieka stāsta īsu izvilkumu.

„1939. g. oktobrī es atrados Polijas robežsargu dienestā pie Viļņas. Padomju armija, saskaņā ar neuzbrukšanas līgumu ar Vāciju, izdarīja iebrukumu Polijā un maršēja uz Viļņu. Pēc vienas dienas cīņas lielā pārspēka dēļ mēs bijām spiesti atkāpties. Nākamajās divi dienās mums laimējās nokļūt līdz Lietuvas robežām, un mēs tās pārgājām, ļaudamies internēties. Glābiņu varējām atrast tikai līdz nākamā gada jūlijam, kad arī Lietuvā iesoļoja sarkanarmija. Pirmajās dienās krievi par mums neinteresējās, bet tad sāka nostādīt posteņus kazarmju tuvumā, kas mūs novēroja. Beidzot pienāca liktenīgā diena. Mūsu komandants lietuvietis pavēlēja visiem internētajiem iziet pagalmā, jo mūs gribot pārņemt krievu komandants. Pagalmā bija novietoti galdi, aiz kuriem sēdēja čekisti. Mūs visus izsauca pēc vārdiem, vispirms pamatīgi pārmeklēja, tad čekisti mūs sāka sadalīt pa grupām, katrā 100 vīru. Virsniekus atdalīja atsevišķi. Katrai grupai vajadzēja atsevišķi. Katrai grupai vajadzēja nostāties 4 vīru kolonnā. Tā kā bijām 11.000 internēto, šī procedūra vilkās ļoti ilgi.

Tad mums pavēlēja atstāt kazarmas, iepriekš piedraudot, ka katru, kas spers kaut vienu soli pa labi vai kreisi, bez brīdinājuma nošaus. Katrai grupai gar sāniem gāja čekisti ar šautenēm, aiz tiem brauca motocikli, kuriem savukārt sekoja vieglie ložmetējnieki. Bez tam katra simtnieka beigās atradās policija ar suņiem un kavalērija. Diena bija spiedīga, un mūs mocīja neizsakāmas slāpes, jo vajadzēja soļot ap 6 km stundā. Nonākuši stacijā, mēs ieraudzījām vairākus preču vilcienus ar aizrestotiem logiem."

Tālākais stāsts latviešu lasītājam labi pazīstams no deportācijām mūsu pašu dzimtenē. Arī poļiem vajadzēja katrā vagonā novietoties pa 60 vīriem, viņiem atņēma nažus, spoguļus, skārda krūzītes un citus priekšmetus. Tad vagonus aizplombēja un vilciens sāka kustēties austrumu virzienā. Maršruts bija caur Kauņu, Viļņu uz Minsku. Katrā stacijā notika pārbaudes, vai kāds nav izbēdzis. Kad gūstekņi bija pārvesti padomju robežai, katrā vagonā ienesa apm. 10 spaiņu lielu mucu ar sālītām zivtiņām. Pēc 5 diennakšu brauciena vilcieni sasniedza Babiņiču staciju, kur vajadzēja izkāpt. Stacija atkal bija pilna čekistiem, kuŗus vadīja kāds pulkvedis, laikam Polijas žīds, jo teicāmi runāja poliski. „Mums vajadzēja momentāli atbildēt, kāds vārds, uzvārds, no kuŗas vietas esam cēlušies, ar ko nodarbojušies vecāki un paši."

Poļu apakšvirsnieks tālāk raksta, ka arī šai stacijā jau gaidīja gari preču vilcieni, kuŗu vagonos jau bija ierīkotas lāviņas gulēšanai. „Pirmais devās ceļā vilciens ar virsniekiem, un pēc tam mēs viņus vairs nekad neredzējām," rakstā apakšvirsnieks. „Kad es jau biju nokļuvis Andersa armijā, mēs dzirdējām baigo vēsti, ka čekisti poļu virsniekus Katinā nošāvuši. Pēc kāda laika ceļā devāmies arī mēs. Beidzot 17. jūlijā, nobraucot lielu gabalu kājām, sasniedzām kādu agrākā krievu kņaza muižu Juchnovo. Tā izskatījās pēc postažas, viss te bija sakrītis, izlaupīts, vai laika zoba sagrauzts. Tur, kur senāk atradās govju kūtis, bija palicis tikai viens mūris ar mazu jumta gabaliņu. Te mums vajadzēja gulēt. Ierodoties šajā muižā, mūs sagaidīja ar mūziku. Orķestris spēlēja Polijas himnu, un kāds čekas majors mūs apsveikdams teica: „Jums poļi nodarījuši daudz pārestību, bet šeit dzīvosit labi." Pagalmā atradās balti klāti galdi ar lielām kaudzēm baltmaizes un citu ēdienu. Bija pat pukes. Nētālu no galdiem pie īpašiem stabiem karājās Ļeņina un Staļina bildes ar īpašiem saukļiem.

Bet tā bija tikai medaļas viena puse. Tikko bijām paēduši, mūs atkal sāka pārmeklēt. Visiem gūstekņiem vajadzēja izģērbties pilnīgi kailiem, bija jāatdod nauda, fotogrāfijas un visi dokumenti." Apakšvirsnieks tālāk raksta, ka no atvestajiem dēļiem viņiem pašiem vajadzēja salabot kūtis, kur tie mitinājās. Vienā izlabotā zirgu stallī sabāza 1500 gūstekņu. Nometnē bija arī pirts, bet tur varēja nomazgāties tikai 30 cilvēku. Poļu karavīri bija tik cieši novietoti, ka nāru starpā bija tikai plaukstas platuma sprauga. Ēdiens bija ļoti slikts, un maize drīzāk līdzinājās melnai mālai pikai. Gaļu un sviestu gūstekņiem vispār neizsniedza. Daudzi palika slimi, daudzi izdarīja pašnāvību vai kļuva ārprātīgi. Gūstekņus periodiski pratināja, kas vienmēr notika naktīs. Laikam paklausot kādai pavēlei, čekisti uz pratināšanu izsauca alfabēta kārtībā. Ļoti daudzi gūstekņi tika izsaukti naktīs ar visām mantām un vairāk neatgriezās. Ieslodzīto starpā atradās arī viens katoļu mācītājs un kāds pulkvedis. No mūsu stāsta autora pratinātāji kādu nakti vēlējās izspiest, lai viņš izdotu virsnieku un garīdznieku. Kad to nevarēja panākt arī sitieni, spīdzināšanu atkal pārtrauca un kāds čekas leitnants viņam piedāvāja pat papirosu, pūlēdamies pierunāt sniegt ziņas par saviem biedriem.

No spīdzināšanas poļu apakšvirsnieks kādu laiku sagulējis slims. Tad viņu kādu dienu izsauca atkal uz biroju un pateica, lai sagatavojas ceļam. Nākamā nometne atradās Kozeļcos. Aiz žoga bija poļu virsnieku, žandarmju un garīdznieku nometne. No tās bieži devās transporti nezināmā virzienā. Pēc trīs ar pus mēnešu smaga darba apakšvirsnieku atkal pārvietoja uz citu vietu. Katrā pieturā gūstekņus no jauna sīki pārmeklēja. Tā atkal pienāca diena, kad ieslodzītos no jauna sūtīja nezināmā virzienā. Čekisti stāstīja, ka maršruts paredzēts uz Krimu, bet šie apgalvojumi izrādījās nepatiesi. Tas beidzās aiz Vologdas, kādā jaunā nometnē. „Te es sastapu arī divus poļu ģenerāļus," raksta apakšvirsnieks. „Sākumā mums vajadzēja gulēt zem klajas debess, kas sagādāja lielas mokas, jo visa apkārtne bija odu apsēsta. Tad 1941. g. 13. augustā krievi pēkšņi aizsauca sardzi un mums paziņoja, ka esam amnestēti un cīnīsimies tagad kopā pret vāciešiem. 25. augustā mūsu nometnē ieradās ģenerālis Anderss. Mēs visi pierakstījāmies. Pēc divi dienām atbrauca arī īpašā poļu armijas komisija un sāka formēt vienības. Mums katram iznesa 500 rubļu, par kuriem tuvākajā čekas veikalā varējām pirkt papirosus. Augusta beigās pēc ilga pārtraukuma notika pirmais dievkalpojums, un mēs pēc dažām dienām devāmies uz Sarātovas apkaimi. Te mums izsniedza formas tērpus un arī ēdiens bija kļuvis labāks. Iesākās apmācības. Bet tā kā krieviem nebija ieroču, mums izdalīja koka šautenes. Te mēs palikām visu ziemu, dzīvojām klajā laukā, mazās teltīs. Tā kā sals brīžiem sasniedza 50 grādu, mums bija jāguļ ar visām drēbēm. Tie, kas bija stiprāki, devās uz mežu, lai salasītu žagarus un iegūtu mazliet siltuma. Mēs atradāmies stepē un uz mežu bija jāiet turpat 10 km. Mūsu pulkus iedalīja divīzijā, nosaucot to par piekto. 1942. gada martā saformētos karavīrus nosūtīja uz Uzbekistānu. Mēs pirmoreiz devāmies ceļā bez čekistu apsardzības. Bet vēl vajadzēja paiet daudzām nedēļām, iekām uzkāpām uz kāda krievu preču kuģa, ar kuŗu nokļuvām Persijā, pēc vairākiem gadiem atkal brīvā pasaulē."

Tālākais stāsts par ģenerāļa Andersa armijas gaitām lasītājiem jau zināms. To iezīmē tādi posmi kā cīņas Afrikā vai pie Monte Casino klostera Italijā. Bet arī tas nevarēja aizkavēt Polijas traģisko likteni. Tā tagad atrodas aiz dzelzs priekškara un tai jāizbauda visi tautas demokratijas labumi.

NO RĪGAS RADIOFONA:

Apkopēja saīsina ceļu uz komūnismu

STAĻINA KOLOSĀLAIS TĒLS CENTRĀLTIRGŪ — LATVIEŠUS IGAUŅU VĀRDĀ APSVEIC KRIEVS — DZEJNIEKI ŠMŪSKINA BIKŠU APDZIEDĀTĀJU PĒDĀS — LATVIEŠU DZIESMĀM RĪGA MAZA PIEKRIŠANA

Cīņas ievadā, kas veltīts ceļam uz komūnismu, teikts, ka vienkārša apkopēja var to saīsināt, ja viņa izšķiro atkritumus tālākai izmantošanai. No derīgiem atkritumiem ražo preces un jo ļaudīm būs vairāk preču, jo tie dižā arhitekta Staļina vadībā ātrāk tiks pie komūnisma. Vispār visa pasaule pēc iespējas ātrāk gribot tikt pie komūnisma un šai gribai nevarot stāties ceļā ne Volstrīta ūdeņraža bumba, ne kapitālistu seškājainie sūtņi — Kolorādo vaboles.

Latviešiem ārzemēs raidīja elektriskā dzelzceļa atklāšanas aktu uz Rīgas Jūrmalu. Pirmo vilcienu vadījis pats dzelzceļa priekšnieks Bondarenko, ar palīgiem Jeroņinu un I šk. lokomotīves vadītāju Jerilinu. Vilciena sastāvā 6 gaiši zaļgani vagoni, katrā 150 vietu linoleja sēdekļos. Brauciens līdz Dubultiem ildzis 30 min. vai 75 km stundā. Stacijas greznojuši plakāti Slava vispasaules miera centieniem!

21. jūlijā Rīga svinēja padomju Latvijas 10. gadu jubileju. Centrāltirgū atklāta jubilejas izstāde, kuŗā katru apmeklētāju saista izstādītais kolosālais Staļina tēls. Tālāk apskatei novietoti rūpnīcu un kolhozu ražojumi. Latviešu un krievu mākslas izstāde notiek pilsētas mūzejā, kā arī citi sarīkojumi. Jubilejas mītiņš rīkots operā un tam bijis tikai viens uzdevums — pieņemt pateicības vēstuli Staļinam. Pēc tam sekojis koncerts, kuŗā dziedātas šādas dziesmas: Nas voļa Staļina vedlā, Sirokā stranā mojā, Piesņa o rodīnie, Kak ja mogū ņe piek, kā arī ārijas no latviešu operas Rascvet. Runu teicis V. Lācis, norādīdams, ka 1949. g. bijis budžu likvidēšanas gads. Tālākie uzdevumi — jāsamazina pašizmaksa, jāuzlabo ražojumi, jāpārveido lauki, sīkos kolhozus apvienojot un plašā frontē likvidējot viensētas. Tautā jāieaudzina naids pret ienaidnieku kapitālisma ielenkumā. Apsveikumos runājuši dažādu republiku pārstāvji. Gruzijas pārstāvis Kupradze piezīmējis, ka arī Gruzijā pazīst latviešu tautu, bet Igaunijas vārdā sveicis komparTijas sekretārs Kuzmins.

Arī lielajos dziesmu svētkos Uzvaras laukumā ļaužu skatus vispirms saistīja kolosālais Staļina portrets. No rīta bija parāde, ko komandēja ģen. Paškēvičs, bet pieņēma Bagramjans. Sekoja karaspēka vienību gājiens, kas ilga ap 45 minūtes. Virsnieku bataljonā, pēc ziņotāja vārdiem, zibēja kails tērauds, bet artilerija tika cildināta par karā dievu. Redzēja arī tankus un pašbraucējus lielgabalus.

Pēcpusdienā svētku koncertā runāja Ostrovs. Tad dziedāja dziesmas Staļinam, kuŗām cītīgi aplaudēja. Pavisam maz aplausu totiesu bija Gaismas pilij, Lauztām priedēm uc. latviešu dziesmām. (Laikam gan klausītājos latvieši šoreiz bija mazākumā vai arī baidījās čekas spiegu). Diriģēja T. Kalniņš, J. Ozoliņš, L. Vīgnērs, H. Mednis. Izsauca autorus Skulti, Melngaili, Vigneru. Koncertu noslēdza deju ansambļi un orķestri, Kuzminska, Savkova un Aļeksandroviča vadībā. Starpbrīžos deklamēja Andrēja Baloža dzejoli Rokas nost no Korejas, Jāņa Grota Ar katru parakstu, kodam par mieru uc. darbus par aktuālām tēmām (Tātad padomju dzejnieki nekavējoties atsaukušies partijas aicinājumam, gluži tāpat kā agrāk atsaucās Šmūskinam uc. veikalniekiem Roberts Vizbulis vai Jānis Āre, sacerēdami pantiņus par stiprām biksēm vai Borsilu).

LATVIJAS
ABONENTU IEVERĪBAI

Beļģijā

Lai uzlabotu laikraksta LATVIJA piegādi abonentiem Beļģijā, apgāds, sākot ar š. g. 1. augustu, atver pie mūsu pārstāvja K. Erkena, 127, rue de Fleurus, Chatelet, apgāda nodaļu Beļģijā.

Turpmāk visas pārmaiņas abonentu kartotēkā piesakāmas vienīgi mūsu pārstāvim K. Erkenam, bet nevis laikraksta apgādam Vācijā.

Laikrakstu Latvija, tāpat kā līdz šim, arī turpmāk var pasūtināt pie mūsu pārstāvjiem:

M-eur K. Erkens, 127, rue de Fleurus, Chatelet, un

M-me E. Valtere, Latv. Sark. Kr. Beļģijā, 25, rue Jaques Jordaens, Bruxelles.

LCK apgāds LATVIJA

LATVIJAS
ABONENTU IEVERĪBAI

Austrālijā

Lai uzlabotu laikraksta LATVIJA piegādi abonentiem Austrālijā, turpmāk nosūtām to mūsu galvenajam pārstāvim Austrālijā un Austrālijas redakcijas vakārtojis apgāda nodaļu Austrālijā un laikraksta eksemplārus izsūtīs tālāk katram abonentam.

Turpmāk visa Austrālijas abonentu kartotēka ar adresēm atradīsies tikai pie mūsu galvenā pārstāvja, kādēļ visas pārmaiņas abonentu kartotēkā piesakāmas vienīgi mūsu galvenam pārstāvim A. Smitam, Lawley House, Canberra, A. C. T., bet nevis laikraksta apgādam Vācijā.

Laikrakstu LATVIJA arī turpmāk var pasūtināt pie visiem mūsu pārstāvjiem:

A. Smits, Lawley House, Canberra, A. C. T.; A. Strazdiņš, 64, St. John Street, Windsor S. l., Melbourne, Vict.; E. Liepiņš, Migrant Workers Hostel Wallgrove, Rooty Hill (Sydney), Hut F 12, N. S. W.; A. Priedītis, 32, St. Mary Street, Camperdown (Sydney) N. S. W.; O. Strauts, P. O. Box 1560, G. P. O. Adelaide, S. A.; A. Medenis, Migrants Centre, Staff, Bl. B, Bathurst, N. S. W.; Lonija Kukure, 12, Seventh Ave., Alberton, via Adelaide, S. A.; Vilis Ešots, Finsbury Migrants Workers Hostel, Staff Adelaide-Rosewater, S. A.; E. Meija, 256, St. Georges Terrace, Perth, W. A.; A. Zariņš, Holding Camp Greta, N. S. W.; Dž. Raudziņš, Accom. Centre Holding, via Northam, W. A.; V. Brutans, The Manager of canteen 234, Greta, Migrations Centre near Maitland, N. S. W.

Ar 1. augustu laikrakstu LATVIJA piesūtām arī pa gaisa pastu. Tuvākas izziņas un gaisa pasta abonentu pieteikšanās pie pārstāvjiem.

LCK apgāds LATVIJA

LNP PILNSAPULCES AINAS. No kreisās — archibīskaps prof. T. Grīnbergs dodas uz sēku zāli. Attēlā prāv. A. Rumpēters, archibīskaps prof. T. Grīnbergs, nometnes policijas šefs R. Treimanis, administrātors R. Fridenbergs, māc. A. Liepiņš, ģimnazijas dir. M. Brante, māc. Fr. Baumanis un latv. kom. priekšsēdis R. Ķēkabsons; vidū — LNP prezidija priekšsēdis J. Celms, prez. loc. J. Ķullītis un pilnsapulces priekšsēdis G. Odiņš; labā malā — LNP prezidijs: R. Liepiņš, V. Bastjānis, J. Ķullītis, J. Celms, V. Janums, V. Lambergs un A. Endziņš.

J. Sukura uzņēmumi

PA JAUNĪBAS TEKĀM

Sirds deg par citiem

CIEMOS PIE MAINAVAS KARALIENES

Vairums ļaužu sauc viņu par princesi, citi par karalisko augstību vai jūsu gaišību. Istenībā vietā nav neviens no šiem apzīmējumiem. Pie masīvas baroka pils portāla, kur es pieņemšanai noliktajā minūtē pievanu, uz mazliet apsūbējušas zelta plāksnes vienkāršiem burtiem rakstīts: Karina un Lenarts Bernadoti.

Un tomēr — šarmantā valdniece pili, virs kuŗas, par spīti vietējo iestāžu nīgrajiem skatiem, joprojām lepni plīvo Zviedrijas karaļnama standarts, pilnā mērā pelna tai doto princeses godu. — Un ne tikai kā sieviete, kuŗas dēļ princis Bernadots 1932. gadā — laikā, kad pasaule vēl lāga nepazina Velsas prinča dēku aprakstus vai Lupesku kundzes sirds graujošās intervijas — atteicās no eventuālām valdīšanas tiesībām. Būdama viesmīlīga mājamāte Zviedrijas karaļnama un daudzu valstu vadošo politisko, militāro un garīgo aprindu locekļiem un — blakus savam vīram — enerģiska un nemitīga cīnītāja par veselā saprāta politiku Eiropas labā, Karina Bernadote var cerēt, ka tās vārdu vēsturē pieminēs vēl ilgi pēc tam, kad būs izbālējuši visi Vindzoras hercoga memuāru eksemplāri.

Svinīgs un oficiāli salts kā marmora statuja vestibilā kambarsulainis atver man durvis un, pārbaudījis vizītkarti, uzved ar liftu lielajā stāvā, kuŗa sienas noklātas gobelēniem un gleznām. Turpat blakus mazais salons ar masīvu ozolkoka rūdaņu pulti un milzīgu divu sudraba svečturu ieslēgtu bībeli uz tā, dveš elpu no laikiem pirms četriem vai pieciem gadsimtiem, kad te bija Vācu bruņinieku ordeņa vasaļāju rezidence.

„Piedodiet, ka liku Jums gaidīt!" princese, nemanot salonā ienākusi, sniedz man roku, „bija jānoliek darba kārtība kādai no nākamajām konferencēm. Kamēr virs Zviedrijā, arī viss tas manā ziņā."

— Tā uzzinu, ka princis Lenarts, kam kā karaļnama loceklim daudz sabiedrisku pienākumu, ieskaitot šejienes Starptautiskā Institūta prezidenta un Zviedrijas neatkarīgo skautu šefa amatus, jau kopš ilgāka laika pelna iztiku sev un savai ģimenei ar savu jaunības dienu laikā kavēkli — kā filmu režisors un pats savas filmsabiedrības vadītājs.

Iskatā vēl pavisam jaunā Mainavas valdniece in laimīga četru bērnu māte, no kuŗiem vecākajām meitām Brigitai jau 17 un Marijai-Luizei 15 gadu, bet Karīnai Cecilijai — tikai seši. Vienīgais 9 g. v. dēls toties saucas četros vārdos — Kārlis Johans Gustavs Vilhelms.

Ar gandrīz apskaužamu gandarījumu salas valdniece var noskatīties, kā garām nemitīgā straumē aizplūst ļaužu desmittūkstoši, paņemdami sev līdz siltumu un garu, kas te valda. Ja Starptautiskā institūta rīcībā par velti nodotās telpās ierīkotu, piemēram, luksa viesnīcu, tas nozīmētu pils īpašniekiem pasakainus ienākumus. Bet te, lūk, ir milzīgā starpība sava pienākuma uztverē starp šo cilti un citiem prinčiem. Viens ģimenes loceklis — grāfs Folke Bernadots, kas visu otrā pasaules kara laiku pūlējās izbeigt bezjēdzīgo asins izliešanu un pēc tam radīt mieru Palestīnā, savu uzdevumu pildot, krita no terrorista rokas. Pārējiem toties jo lielāks pienākums par spīti visam turpināt sākto ceļu.

Padomju propaganda Somijā Bernadotus ieskaitījusi kara kūdītāju sarakstā un Pravda reiz rakstīja, ka Mainavā sakūdīts toreizējais Somijas premjers Fagerholms. Princese pastāsta, ka Fagerholms, būdams Bernadotu vecs ģimenes draugs, gan kādu laiku uzturējies Mainavā, bet kā lai to būtu kūdījuši uz neiecietību pret Maskavu ģimene, kas pati cīnījusies vienīgi par mieru un taisnību?

Šinīs dienās Bernadotu pāris devās atpakaļ uz Zviedriju, lai aktīvi vadītu 10.000 zviedru skautu vasaras nometni. Bet viņu darītā darba sekas paliks un atjaunosies atkal rudenī. Princeses protektorātā notika arī mantu loterija par labu vācu kara invalidiem, lai tie varētu savas brīvdienas pavadīt Mainavā. Agrā rīta stundā caur sīko, nemiligo lietu ieraudzīju gar ložu pārdošanas galdu kustāmies pašu princeses stāvu. Tērpusies vienkāršā zilā mēteli ar zilu lakatiņu ap galvu, tā pašlaik enerģiski pūlējās iespiest divas biļetes kādam franču karavīram, kas skeptiski purināja galvu un runāja kaut ko par vācu nacionālsociālistu barbariskajām izrīcībām Francijā. „Jums vajadzētu gan kaunēties," teica pēkšņi princese. „Karš sen jau beidzies, bet jums laimējies no tā iznākt sveikam un veselam, un jums pretim stāv vācu kollēga, kas galu galā ir tāds pat eiropietis kā Jūs — tikai karā nelaimīgā kārtā zaudējis abas rokas, vienu kāju un turklāt redzi, nevis nieka marku!" Francūzis beidzot piekāpās un laimēja uzvalka drēbi, kas maksātu tam mēneša algu. Vācu kara invalids un tā biedrs no šīs dienas ieguva ap 700 DM.

Tāda ir sirds, kas deg par citiem.

Gunārs Grīnbergs

PAZĪSIM DZIMTO ZEMI

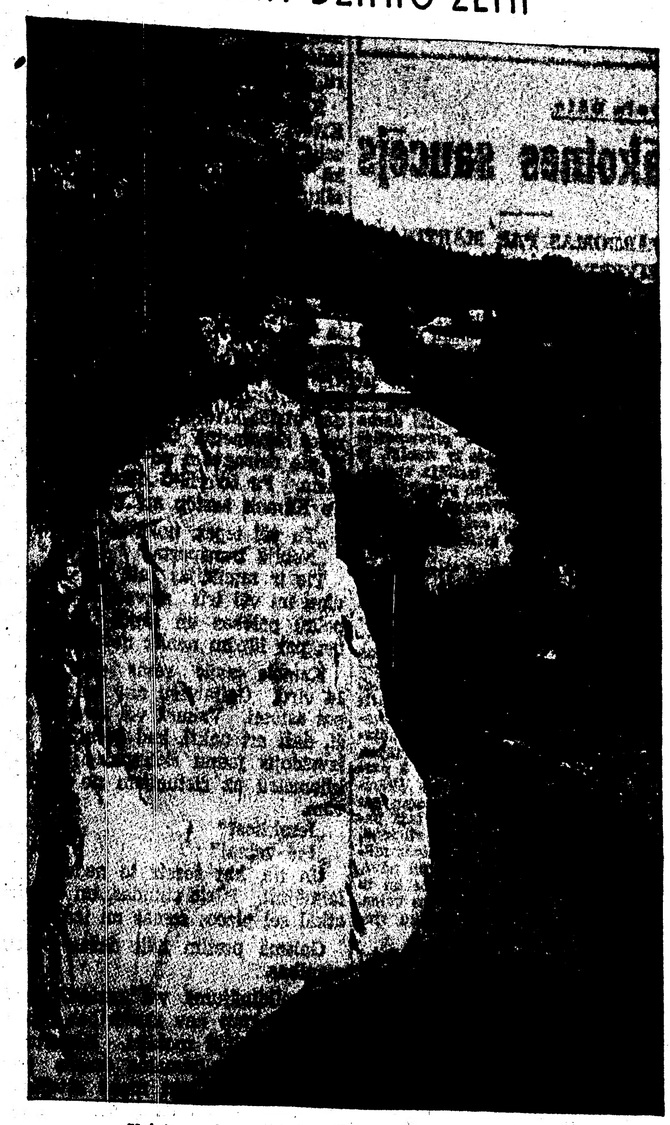

Vai tu vari pateikt, kas šī par vietu, kas tā par upi?

Cilvēki cīnās pret skunksiem un — zaudē

Nesen laikraksti ziņoja, ka Ontario provincē Kanādā kādas pilsētiņas nomalē ielauzušies lielā skaitā skunksi, saceļot iedzīvotājos īstu pāniku. Kaut gan iedzīvotājiem cīņai pret smirdīgajiem lopiņiem izsniedza gāzmaskas, ļaudis tomēr aizbarikādējās savās mājās un atteicās no cīņas.

Komentējot šo ziņu, vācu dabzinātņu žurnāls Universum norāda, ka komiska un neticama tā var likties vienīgi apstākļu nepazinējam. Nelielais caunu dzimtas zvēriņš, kas nav prāvāks par kaķi un pārtiek no saknēm un tārpiem, apgādāts ar spēcīgu „ieroci", jo spēj izšļākt šķidrumu, kuŗa velnišķīgo smaku gandrīz nevar salīdzināt ne ar vienu citu, kaut nelabāko smirdoņu. Visdrīzāk tā pielīdzināma ķiploku un sēroglekļa smakas sajaukumam un spējīga cilvēku nodzīt vai izmisumā.

Skunkss savu „ķīmisko kaujas vielu" — dzeltenu eļļainu šķidrumu izšļāc no īpašiem dziedzeŗiem ķermeņa pakaļgalā. Zvēriņš turklāt spējīgs pēc vēlēšanās, iedarbinot attiecīgos muskuļus, līdzīgi kā ar dārza šļūteni vai nu raidīt pret pretinieku tēmētu tievu un vairākus metrus tālu strūklu vai arī izpūst sīku putekļu lietu, aprasinot ar to lielāku laukumu. Turklāt skunksi, kas visbiežāk sastopami Amerikas ziemeļos, ap Hudzona līci, šī sava atvaires resp. cīņas līdzekļa ietekmi labi apzinās. Skunkss parasti kustas lēni un neatkāpjas arī niknāko suņu vai kaķu priekšā. Tādēļ auto braucējs, ieraugot uz ceļa priekšā šo zvēru, labāk pagaidīs kaut stundu, nekā riskēs saņemt riebīgā šķidruma šļācienu uz savas mašīnas — viņu tad neņemtu pretim vairs nevienā auto stāvvietā, tankvietā, vai garāžā visā valstī.

Dabas pētnieks Dr. Vorms Manilā iznākošajā Filipīnu magazīnā reiz aprakstījis sastapšanos ar Jāvas skunksu — smirdīgu āpšu pasugas zvēriņu, kas vēl daudz mazāks par Amerikas skunksu. Pētnieks zvēru nošāva, bet tikai pēc vairākām dienām iedrošinājās tam tuvoties pa vēju, jo smaka vēl arvien bija baiga. Beigto dzīvnieku starplaikā nebija aizskāris neviens zvērs, ne skudra. Ar zarotas nūjas palīdzību Dr. Vorms āpsi iedabūja traukā ar alkoholu, ko noslēdza ar parafīnu. Vēl pēc kādām dienām cits zinātnieks lūdza Dr. Vormam atļauju izgriezt dzīvnieka dziedzeŗus. Ar noslēgto trauku un vajadzīgajiem instrumentiem zinātnieks devās uz jūrmalu, labi tālu no apdzīvotām vietām.

„Pēc dažām stundām viņš ieradās atpakaļ gluži slims," atstāsta Dr. Vorms. „Viņš tiešām bija dziedzeŗus izgriezis, bet apzvērēja, ka tas bijis viņa drausmīgākais prakses gadījums. Arī nākošajā dienā aizceļojot, kollēga vēl atgādināja cilvēka vraku, jo neaprakstāmā smaka viņu bija padarījusi vai traku. Vēlāk atkal tiekoties, viņš stāstīja, ka atveŗot trauku gandrīz paģibis. Visi instrumenti, kas bija dzīvniekam pieskārušies, bija jāiemet jūrā. Es to labi saprotu, jo Palavanas salas iekšienē aprakta guļ arī mana pilniga drēbju kārta, ieskaitot ādas stulmeņus un mugursomu. Kādu nakti pētniecības gājienā man bija gadījies ar zābaka purnu pieskarties tādam Jāvas skunksam. Biju spiests visas savas mantas tūdaļ aprakt un aizgāju mājās Ādama tērpā!"

Pēc šiem aprakstiem tiešām var saprast Kanadas pilsētiņas atkāpšanos skunksu invāzijas priekšā, pat ar visām gāzmaskām. Bet bez šī briesmīgi negantā ieroča citādi nekaitīgais zvēriņš, kam ir ļoti vērtīgs kažoks, varbūt jau sen būtu iznīdēts. Bet pēc šiem pašiem aprakstiem nezinātājam joprojām paliek neskaidrs kā ar šo nelaimi tiek galā skunksu audzētāji? Varbūt kāds Kanadas tautietis zinās par to pastāstīt no praktiskas pieredzes?

M. D.

Māz dalībnieku sacensībām

Toronto sarīkotajā latviešu skautu rakstu darbu sacensībā par labākiem novērtēti Dagmaras Gribustes, Harija Treija un Jāņa Treija darbi. Sacensībā bijis maz dalībnieku, un komisijas priekšsēdis aicina jauniešus turpmāk piedalīties kuplākā skaitā.

Malka

BURTNIEKU KRUSTTĒVA STĀSTS SKAUTIEM

Burtnieku krusttēvs īstā vārdā ir Pauls Kuzņecovs. Viņš dzimis 1885. g. Rīgā. Cedelgheimas gūstekņu nometnes viri viņu labi atceras kā nometnes tulku. Savu Burtnieku krusttēva vārdu viņš ieguva Burtnieku (7.) skautu vienībā Kaselē un Karlstūē, kur viņš, būdams pulciņa vecākais, mēdza stāstīt savus stāstus skautiem.

Burtnieku krusttēva darbi lasāmi arī Vientuļo skautu Klabatās.

Uz ietves klaudz rakstā divu zēnu soļi. Kaut saulīte jau pakāpusies pāri Rīgas nomales māju jumtiem, ielas vēl nepilda draisku skolnieku bari. Ir vēl agrs. Rets darba cilvēks tikai vēl steidzas, un pēc darba viriem izskatās arī abi zēni.

„Tagad vēl nekas, bet jāuzmanās pēc pusdienas, kad nāksim atpakaļ, tad var gadīties uzskriet virsū kādam skolotājam," bažīgi paraudzīdamies ap Margrietas ielas stūri, saka Ilmārs.

„Tiem nu vismazāk būtu jāzina, kur mēs šodien ejam, kāpēc neesam skolā, un viss pārējais, kas, protams, interesē ģimnazijas skolotājus."

Zēni šodien mūk no stundām. Varētu jau arī atprasīties, taču tas ļoti nepatīk taisni šajā reizē, un tā abi nosprieduši — lai nāk, kas nākdams — nevienam nesacīt ne vārda, pat ja viņus noķertu un skolā visādi tirdītu un tinainātu: Tā ir pirmā reize, kad viņi dodas tik bīstamās gaitās, lai gan abi jau ir ģimnazijas trešajā klasē. Īsti droši nejūtas ne Ilmārs ne Vilnis.

Aiz māju rindas, kas šķir ielu no dzelzceļa līnijas, var dzirdēt lokomotīvju šņākšanu un pukstēšanu, un turpat aiz ielas likuma ir arī Zasulauka stacija. Abi draugi paiet garām stacijas ēkai, un pie mazas pelēkas mājiņas sliežu malā ierauga stāvam daudz ļaužu. Daži stāvētāji ir manāmi noguruši un tā, droši vien, nav pirmā stunda, ko viņi gaida. Blakus spēcīgiem, darba spējīgiem viriem rindā ir arī pusaudži Ilmāra un Viļņa gados. Izbrīnījušies ir abi, redzot stāvam arī pāris sievietes, lieliem darba cimdiem rokās, un vienai no tām pie rokas ir pat gadi seši vecs puisītis.

Galvaspilsētā un visā zemē jau otro gadu ir vācu kungi, un maz ir pilsētā pārtikas, maz arī kurināmā. Klausoties apkārtstāvētāju runās, zēni noprot, ka daļa gaidītāju šeit nav pirmo reizi un dzird daudz derīgu padomu. Platas kļūst zēnu acis, dzirdot, ka lai iegūtu trīs sterus malkas — un tik daudz draugi katrā ziņā ir nolēmuši dabūt — ir jāizkrauj vesels vagons, un tad malka vēl gliti jāsaliek grēdā. Abi nevilšus saskatās, un Ilmārs, uzminējis drauga domas, saka:

„Tas ir jāvar, Vilni, lai tur velns par mazu puiku palīek."

Vilnis pamirkšķina Ilmāram ar vienu aci un nostājas uz otras kājas stingrāk, jo gaidīšana velkas nepatīkami ilgi. Katrs brīdis zēniem liekas kā malkas šķila, kuŗu tie varētu jau izmest pāri vagona malai. Drebošu roku Vilnis beidzot saņem dzelzceļnieka rakstīto zīmi ar vagona numuru.

Malkas kaudze vagona ārpusē nu jau ir kļuvusi lielāka, nekā zēnu acis, lepnumā par paveikto, vērtē vēl atlikušo malkas daudzumu vagonā.

Sviedri tek pa zēnu plerēm un deniņiem, un reizēm, kad pāri malai ceļama kāda lieläka, ķerpjaina šķila, viens vai otrs pamana, ka arī sava roka jāpieliek drauga pūliņiem. Diena jau pagājusies krietni pret pusdienu, un, lai brīdi varētu atvilkt elpu, Vilnis ieprasās:

„Ilmār, nez' cik varētu būt pulkstens?"

Arī Ilmāram šķiet, ka īss atpūtas brīdis, kuŗā būtu muguras krietni jāatliec atpakaļ, labi derētu. Pulksteņa nav nevienam, ne otram, gabals līdz stacijai liekas par tālu, lai tik ilgi kavētos, un Ilmārs iet uz laikrakstu kiosku turpat uz stūŗa pretī malkas vagonam. Vecā māmiņa, kas jau visu rītu vērojusi zēnus strādājam, pateikusi cik pulkstens, brīdinot pakrata pirkstu: „Redzu jau, ka dūša jums liela, nepārraujieties tikai tos lielos kluceņus celdami."

Naski kājas nes Ilmāru atpakaļ pie drauga, un pāris māmiņas vārdi, tik sirsnīgā veca cilvēka balsī sacīti, ir bijuši jauns pamudinājums abu zēnu labajai gribai un apziņai, ka darāmais ir jāveic, ka tas nav viņu dēļ vajadzīgs, bet . . . tālāk ne Ilmāram ne Vilnim nevajaga vārdu, tas ir abu kopējs noslēpums.

Pēc laba brīža, kad vagonā ir vēl tikai pāris malkas šķilas un Vilnis jau sācis kraut krustu šķērsu sasviestās pagales glītā grēdā, Ilmārs pāri vagona malai saka:

„Zini, ko es domāju, Vilni, — daudz vecu cilvēku mūža beigās iegūst tādu labu vēlēšanas spēju visiem cilvēkiem — tā avīžu māmiņa ar', viņa visus cilvēkus tikai ar skatiem vien jau noglāsta, kā pašas bērnus."

„Tas, Imi, varbūt tādēļ, ka māmiņai bijis grūts mūžs pašai, mēs jau to nezinām, bet reizēm gadas satikt cilvēkus, kuŗi savās grūtajās dienās izmācās redzēt un saprast lietas, ko citi neredz. Viņi tādēļ zina, ka arī tiem, par kuŗiem daudzi domā tikai sliktu, ir kāds labs kaktiņš sirdī."

Vilnim nav laika turpināt garo domu, kas ienākusi prātā un pati šķetinas tālāk — ir jādara vēl dauds: ir ne tikai jāsakrauj lielā kaudze, vēl jāsaņem arī nopelnītie trīs steri un jāaizved tur, kur tie šobrīd ir tik ļoti vajadzīgi.

Norunātā stundā ir klāt arī vedēja, un zēni, ejot pa ielu blakus vezumam, apstājas un paraugas uz grēdu, kuŗas šorīt vēl nav bijis, un tā liekas tik pat liela kā zēnu prieks par padarīto. Abu skati satiekas un reizē ar domām par to, kādēļ ir bijis viegli darbu tik ātri veikt, acis saka vēl ko citu: ir tik labi, ka tu esi šeit, ka es varēju būt pie tevis. Un to saprot arvien tikai draugu.

Ir vēla pēcpusdiena, kad Ilmārs un Vilnis soļo pa Kuldīgas ielu uz māju pusi. Vilnis ies gar Ilmāra māju un tad tālāk, šoreiz ir viņa kārta pavadīt Ilmāru, jo pagājušā reizē, kad gājuši, to darījis Ilmārs. Glīto savrūpmāju priekšā ir dārzi, koku zari līkst pāri zemajām sētām. Rīgā zied kastaņi, un tas ir priecīgs laiks. Liels prieks, tik silts kā vēlā pavasara gaiss, nes un šūpo abus zēnus. Liekas, ka arī kājas ir vieglas. Neviens no abiem, ne Ilmārs, ne Vilnis, nerunā ne vārda. Nav jau arī vārdu, ar ko pasacīt tik lielu prieku, un to šinī brīdī arī nevajaga, jo to pašu sajūt abi, un Ilmārs ar Vilni ir draugi.

Pa Kuldīgas ielu pretī zēniem lēni un ar apdomu soļo kāda dāma. Abus draugus — ģimnazijas skolniekus ieraudzījušai viņai samācās skats un prātā nāk divas tukšās vietas šodien trešajā klasē. „Stingrību vajaga tajā Liepkalna klasē," domā skolotāja un asi uzrunā abus zēnus, kuŗi nu tikai ierauga, ka nemanītiem pazust ir daudz par vēlu:

„Kādēļ jūs šodien nebijāt skolā, un kur jūs tagad vazājaties apkārt?"

Rūgtą rieva ievelkās Ilmāra sejā, un Viļņa vaigos sakāpj sārtums.

Tik lielā pretstatā ir skolotājas vārdi un balss ar abu sajūtām un prieku. Ilmārs paskatās Vilnī un redz, ka Vilnis ir nolēmis sevi savaldīt un nesacīt ne vārda. Tātad arī viņš, Ilmārs, klusēs. Daudz ko vēl saka skolotāja, daudz jautājumu birst pār skolnieku galvām, tie neatbild ne vārda, tik noprot, ka nu skolā labi nebūs. Ceļā līdz Ilmāra mājai zēni pārspriež iespēju savu darbu un šīsdienas gājumu izstāstīt, taču savāda kautrība — un arī bailes, ka pārējie zēni, to zināt dabūjuši, un varbūt arī skolotāji, nicīgi pavīpsnātu, — liek tiem vēlreiz savā starpā norunāt, ka tie būs klusi kā kaps.

Un draugi zina, ko nozīmē norunas viņu starpā, kā tās ir jātura.

(Turpinājums sekos nākošā pielikumā Pa Jaunatnes tekām)

Varonīgs lidotājs un savdabīgs rakstnieks

Jūlija vidū pagāja 50 gadi kopš franču rakstnieka un pagājušā kara kaujas lidotāja Antuāna de St. Ekziperī (Antoine de Saint-Exupéry) dzimšanas un rit palīek 8 gadi kopš viņš, būdams angļu kara aviācijas izlūku vienības komandieris, neatgriezās no kaujas lidojuma uz Korsiku. No tās dienas par viņa likteni nav nekādu ziņu, un vienīgi franču ciemā Egejā, Vidusjūras piekrastē, ko viņš skāra savā pēdējā lidojumā, piemineklis atgādina zaudējumu, ko Eksiperī nāve nozīmē aviācijai un Francijas literatūrai. Dienu pirms pēdējā lidojuma Eksiperī uzrakstīja nojautas pilnos vārdus: „Ja mani notrieks, es pazudīšu, to nenožēlojot. Cilvēces attīstība nākotnē man iedevusi šaubas . . . Es biju dzimis, lai būtu dārznieks."

Jau būdams dominikāņu skolnieks un students Šveicē, Eksiperī agri juta aicinājumu apliecināt sevi dzīvē kaut kā citādāk nekā tikai ar gara spējām vien. Kā lidotājs viņš Strasburgā veic savu militāro dienestu, kļūst satiksmes lidotājs un ar savu mašīnu trauc pāri tuksnesim Kazablankas-Sacharas līnijā. Kādā Sacharas lidlauka vientuļībā rodas viņa pirmā grāmata Dienvidu kurjērs, kas stāsta par notriekto biedru glābšanu un ir rakstura riga ar savu nosliece pret lielpilsētu civilizāciju. Eksiperī vārdu pazīstamu padara darbi Nakts lidojums, kas tulkots arī latviski, un īpaši Vējš, smilts un zvaigznes, — pirmie mākslinieciskie vērtīgie lidotāju dzīves attēlojumi. Šajos darbos modernās technikas jomā iespiežas dzeja, un technīskais instruments kļūst par dzīvu būtni. Eksiperī pēdējos darbos — Citadelē un Mazajā princī līdzās dzejniekam parādās arī domātājs un filozofs, kas, dziļi ticēdams Dievam, cīnās — par jaunu labāku cilvēku pasaulē. (b)

Rakstnieks un mūsdienu pasaule

ANGĻU ROMĀNISTES SPRIEDUMS PAR BRĪVO UN PADOMJU RAKSTNIECĪBU

Rakstnieka un sabiedrības starpā līdz pirmajam pasaules karam valdīja pilnīga neitrālitāte. Tā sauktā sabiedriskā doma un tās paudēji lika rakstnieku pilnīgā mierā, ja vien tas godīgi uzvedās un neaizskāra pašas varenākās personības. Tas tomēr nenozīmēja, ka rakstniekam vajadzēja rakstīt vienīgi laika kavēšanās darbus un ka tie nedrīkstētu pieskarties atklātības kritikai. Tieši otrādi — rakstnieki to labprāt darīja, bet sabiedrība toreiz neprasīja, lai rakstnieki nestu atbildību par viņu. Sabiedrība vēlējās vienīgi tikt ieinteresēta un izklaidēta un, raugoties pēc šiem aspektiem, rakstniekam arī attiecīgi samaksāja, izpērkot viņa grāmatas.

Pēc kara stāvoklis radikāli mainījies. Padomju savienībā vispirms parādījās jēdziens par rakstnieka darba sociālo nozīmīgumu. Gribot negribot rakstniekus šeit vilka uz skatuves un ievēlēja padomēs, lai tie palīdzētu sabiedrību aizstāvēt pret viņas ienaidniekiem. Tā Padomju savienībā sasniegta stāvoklis, ka faktiskā starpība starp romānu rakstnieku un valsts ierēdni ir tikai tā, ka rakstnieks — kam labāk samaksā par darbu, ko viņš dara sabiedrības resp. partijas labā.

To konstatēdama, angļu rakstniece Storma Djemsone, kas sarakstījusi ap 30 grāmatu un ir britu Penkluba prezidente, atstāsta kādu sarunu ar padomju rakstnieku savienības prezidentu Fadejevu, kas pirms kāda gada viesojies Londonā. Divas lietas, F. paskaidrojis, mēs prasām no krievu romāna — reālismu un optimismu, jeb īsāki izsakoties — reālās dzīves optimistisku ainavu. Subjektīvi rakstīt nozīmējot rakstīt slikti, jo subjektīvo izjūtu akcentēšana esot egoistiska, tātad nevērtīga lieta. Kad lielākā daļa angļu rakstnieku, kas sarunā piedalījās, uzsvēra, ka rakstniekam tas ir nepanesami vai vismaz garlaicīgi piespiedu kārtā vienmēr vadīties no kaut kāda sabiedriska aspekta, F. paskaidroja, ka viņš jūtoties bezgala brīvs un varot apraksti brīnišķīgo komūnisma augšupeju, ceribu pilnus cilvēkus, raženo uzbūves darbu padomju zemē. Un tā padomju rakstnieks esot daudz brīvāks nekā viņa angļu kolēģa.

Kad Djemsone ievācijusies par Pasternaku, pēc viņas domām oriģinālāko un arī subjektīvāko no krievu rakstniekiem, — ko viņš īsti tagad ar savu mīksto brīvību darot, F. atbildējis, ka viņš tagad neraksto, bet tikai tulkojot, un tamdēļ esot vēl daudzkārt laimīgāks. Šāds apgalvojums viņai licis šaubīties un atzīt, ka nav nozīmes Fadejevam vaicāt pašu galveno — kas gan īsti viņu dzen rakstīt?

Kāda tad īsti ir rakstnieka amata funkcija, viņa lielais uzdevums? Vai kāds pakalpo sabiedrībai, ja viņš raksta romānu vai arī klausa tikai paša tikpat pavēlnieciskajām subjektīvajām izjūtām? Kādu mērķi īsti rakstnieks cer sasniegt?

Džemsone domā, ka ir maldi apgalvot, itkā rakstnieku viņa darbā uzmudinātu tie paši impulsi, kas kādam cilvēkam liek kļūt par ierēdni vai tirgoni. Kaut kas viņam liek meklēt redzamās un jūtekļiem uztveramās pasaules jēgu un distanci starp lietām, lai tās studētu, bieži vien pat saskaldītu, un tad kādā citā formā atkal saliedētu kopā, itkā dzīve būtu tikko uzrakstīts romāns, kuru viņš mēģinātu vēlreiz viņa paša vārdiem atstāstīt. Jo vairāk viņš spēj sevi no lietām atraisīt, varbūt pat atsvabināties no sava paša personības, jo lielāks mākslinieks viņš ir.

No otras puses, viņa rakstnieka pūles vērstas uz sakarību atrašanu starp lietām un izjūtām, lai uzietu pamatu kādas pasaules uzbūvei savā darbā. Šajā ziņā viss atkarīgs no viņa gudrības, ar kuru tas prot atrast vārdus visam tam, ko ieraudzījis kā skatītājs. Ja arī viņam trūkst ģēnija milzīgās enerģijas, viņš var tomēr apzinīgā godīgumā attēlot visu, ko viņa sevišķā modrība dzirdējusi un redzējusi. Tad viņš sabiedrību nemaldinās, jo ir patiesi svarīgi mūsu chaotiskajā un barbariskajā pasaulē, ja kāds nemelo.

Rakstniekam par visu vairāk vajadzīga brīvība izteikt to, ko Pols Valerī apzīmējis Par būtības dziļākajām skaņām, un viņu nedrīkst novirzīt vai vājināt svešas pavēles. Tas nozīmē, ka viņš nedrīkst būt atbildīgs jebkādu citu faktoru priekšā, izņemot vienīgi viņa paša viziju. Ja viņi jau darba sākšanas posmā atklāj, ka viņu kāds aiz muguras uzmudina neklausīties sevī, jo cilvēks varot kļūt nespējīgs tvert savā darbā sociālas idejas un optimismu, tad ir labāk, ka viņš no rakstīšanas pāriet uz tulkošanu. Rakstniekam jānes atbildība savas sirdsapziņas priekšā un jāpaklausa saviem impulsiem, kam ar valsts un sabiedrības prasībām nav nekā kopīga, un viņam nav jāļaujas sevi iebaidīt tiktāl, lai viņu lēsaistītu kalpošanā „kustībām" un „idejām", jo tādā kārtā viņš pats savu sūtību atstātu novārtā.

Šodienas pasaulē rakstnieku apdraud un spiež pie zemes kaut kas vēl briesmīgāks, nekā krievu padomes vai cenzori — kāds absolūts pasaules riebīgums, kurā viņš dzīvo. Tolstojs, Dostojevskis, Nevils pielika milzīgās pūles, lai tvertu sava laika dzīves reālitāti, bet neviens no viņiem nesastapās ar tādu chaosu, ar kādu mēs sastopamies šodien. Ir vajadzīgas pārcilvēcīgas pūles, lai atsvabinātos no atziņas un aizmirstu, ka mēs dzīvojam atomu gadsimtenu tumsā. Nav neviena nopietnāka rakstnieka, kam būtu drosme rakstīt vienīgi par cilvēka sirdi un mūsu attieksmēm savā starpā, tikko viņš ieskatījis, kas īsti notiek tagadējā pasaulē.

Kas gan īsti kādu padara par gļēvuli, bet citu par varoni? Kāpēc Jūdāss nodeva savu Kungu un kas norisinājās Annā Karēņinā, pirms viņa devās nāvē? Tās ir mīklas, ko dzīve uzdod romānu rakstniekam. Ja viņš kaunās no tām, ja viņš izvairās tās risināt, tad viņam daudz nekas nepaliek pāri. Rakstnieks var būt labs stāstītājs un tomēr nebūt spējīgs dot radošu darbu.

Fadejevs gan apgalvo, ka viņš ir brīvs un var brīvi tēlot dzīvi, kādu nepazīst buržuāzija, bet īstenībā viņa viedokilis ir tikpat ierobežots, cik buržujam. Varbūt viņam ir asa acs, bet viņam nav brīvības uzstādīt dzīvei jautājumus, tikko viņš uzduras atziņas slānim, kur atsevišķs cilvēks ir svarīgāks nekā viss, ko viņš veicis, svarīgāks par kādu sabiedrisku celtni, kaut arī tā būtu valsts. Nevienam rakstniekam, kas pakļāvies doktrīnai, kuŗa apgalvo, ka cilvēks ir valsts dēļ, nevis valsts cilvēka dēļ, — nav brīvības nodoties lielajiem tematiem, lielajām mistērijām — kas īsti ir cilvēks un kas ir dzīve. Fadejevam līdzīgs rakstnieks jau no paša sākuma ir saistīts. Ja viņam sabiedrība, kurā viņš dzīvo, atļautu pilnīgi apmierināt prasības pēc brīvības, viņam varētu ienākt prātā, ka brīvība ir vispārīga cilvēciska prasība. Un tas no viņa doktrīnas viedokļa nebūtu nekas cits kā augstākā nodevība.

Šodien katrs nopietns laikmetīgs rakstnieks stāv uzdevuma priekšā tēlot mainīgās cilvēku attieksmes un mūsu sirdu un gara iekšējos konfliktus. Bet ko lai viņš dara, ja mūsu laikmets indivīdus padarījis par pundurīem tuvās katastrofas nojautas dēļ, pie kuŗas vainīgi viņi paši. Par pundurīem rakstīt nav nekāda prieka, un tomēr rakstnieks no sava darba šodien neatsakās, jo grib pateikt cilvēcei taisnību par viņas situāciju. **E. R.**

Jauns tiesību doktors, jauns darbs par Baltijas valstīm

Pirms dažiem mēnešiem Gettingenas universitātē aizstāvēja tiesību doktora disertāciju lietuvietis Dr. Juozas Repečka un ar teicamām sekmēm ieguva tiesību zinātņu doktora gradu par tematu: „Der gegenwärtige Völkerrechtliche Status des baltischen Staaten". Jaunais zinātnieks beidzis Viļņas universitātes juridisko fakultāti un Vācijā speciālizējās starptautiskās tiesībās.

Darbs aptver 400 lappuses, kas iedalīts vēsturiskajā un dogmātiskajā daļā. Apskatīta Baltijas valstu tapšana un starptautiski tiesiskā attīstība starp Baltijas valstīm un Pad. savienību un Pad. savienības ekspansija Baltijas zemēs. Dogmātiskā daļā Dr. Repečka, apcerot Baltijas valstu okupācijas jautājumu, ieņēmis tīri starptautiski-tiesisko vērtējuma viedokli. Baltijas valstu aneksija no Padomju savienības puses notikusi ar vairāku starptautisku līgumu — to vidū arī Tautu Savienības statūtu un Briāna-Kelloga pakta laušanu, un ir starptautisks noziegums. Beidzamā nodaļājumā autors apskata Baltijas valstu tagadējo stāvokli pēc mūsu dienu starptautiskās tiesību teorijas un prakses. Baltijas valstis Latvija, Lietuva un Igaunija ar varmācīgu pievienošanu Pad. savienībai nav beigušas eksistēt kā neatkarīgas valstis, un tāpēc arī pašreiz tās pastāv kā aktīvi starptautiski tiesību subjekti. **L. V.**

Redakcijas ierosinājums lasītājiem izteikties par mūsu aktuālajām kultūras parādībām un problēmām radīs pirmās atbalsis. Ievietojam šeit dažas no iesūtītajām vēstulēm, un atkārtojam aicinājumu lasītājiem šādā veidā kļūt par mūsu laikraksta aktīviem līdzstrādniekiem.
Anonīmu iesūtītāju vēstules principā nelievietojam, kādēļ izpaliek arī kāda lasītāja iebildumi pret dažiem raksturiem A. Dziļuma romānā Tornas grāvrači.

Andrējs Irbe

SKICE

Laiks sabirst sēru skujās;
Vējš pieskrien tirumus un laukus,
Un tukša debess nokļaudz zemi;
Lok upes velnam varavīksna.

Ar gaismu tiekas izšuvuši kauli.
Šmin sūnains galvaskauss. Un daža
Pagalam dvēsele no krusta
nonāsga:
Ap miegu lūkaji dēļ dzīru riņķa
deju.

Zied okšīds zaļš uz zvaniem lūkņu
sirdīos,
Un dienu ierunā vien pūču pļāpas.
Kad mēness nolūst, nakts eleksīru
dzirdīts,
Met nieka staru saule zemei.

Kāds vientuļš kolibri pa dratām
lēkā
Un čiepstot mēģina saukt
karapulkus kaujā.

KULTŪRAS CHRONIKA

Rakstnieks Voldemārs Dambergs Dānijā no Jonstrupes nometnes pārcēlies uz Kopenhāgenu. Viņš dzīvo privāti un strādā gar 3 jaunām lugām, no kurām vienu sacer 6 pēdu trochajā; bez tam turpina Visvalda Tūla jaunības otro daļu.

Rakstnieks Arno Rasa Sanpaulo strādā kādā būvfirmā par zīmētāju, bet svētdienās notur dievkalpojumus turienes latviešiem, jo nav luterāņu mācītāja. Vajas brīžos viņš mācās portugāļu valodu.

Montrelī ieradies vijolnieks Lasmanis, kur apmeties uz dzīvi. Mākslinieks bija pazīstams jau Latvijā un trimdas gados Vācijā papildinājies savā mākslā.

Montrelas latviešu koris cītīgi gatavojas patstāvīgam koncertam, kurā būs dzirdamas V. Osoliņa, E. Melngaiļa, Vītola uc. pazīstamo latviešu komponistu dziesmas. Koris aicināts koncertēt arī Montrelas radiofonā kā arī iedziedāt skaņu plates. Montrelī dzīvojošie baltieši augustā paredzējuši sākt priekšdarbus kopējam igaunu, latviešu, lietuviešu sarīkojumam oktobrī.

Dr. ing. Andrējs Pakalniņš apstiprināts par profesoru Makgilla universitātes inženierzinātņu fakultātē.

Mācītājs Jānis Turks — LCP un LNP locekļis — ASV atskatījās uz 20 garīdznieka amatā pavadītiem gadiem.

Paula Brīvkalne un Dagmāra Kokere, kas koncertēja Anglijā, tagad turneju beigušas, pēdējo reizi uzstājoties Volverhemptonā.

Prof. A. Švābe un lugu rakstnieks M. Ziverts augustā paredzējuši ierasties Anglijā, kur piedalīsies Penkluba kongresā.

Jāņa Mediņa klavieru sonāta, kas nule piedzīvoja savu pirmatskaņojumu dziesmu dienu laikā Anglijā, visai atzinīgi novērtēta laikraksta The Cumnock Chronicle slejās.

Pazīstamais baleta mākslinieks Harijs Pīlācis 18. jūlijā kļuva piecdesmitgadnieks. Latvijā viņš jau no 1931. gada vadīja operas baleta skolu, bet tagad, kā zināms, ir Sadlera Velsa baleta trupas baletmeistars.

Žurnālists Raimunds Caka rakstu par Baltijas valstu traģēdiju trijās slejās sniedz vācu valodā ASV izmākošais laikraksts Nord-Dakota Herald.

Kino operātors Eduards Kraucs ieradies ASV, kur Mineapolē cer darboties savā nozarē.

Mērbekas teātra aktrise Milda Zīlava un diriģents Kārlis Lietiņš devušies uz ASV. Tur nesen ieradies Latvijā pazīstamais militāro orķestru kapelmeistars T. Banders un apmeties Filadelfijā.

Dzidra Belmane — jauna latviešu pianiste, kas savu izglītību ieguvusi Vācijā, Nirnbergā, tagad darbojas par bazniecas kora priekšnieci un ģimnazijas klavierskolotāju Rokvelī, ASV. Viņa jau paguvusi vairākkārt koncertēt Ziemeļkarolaines radītājā, atskaņojot latviešu klaviermūziku. Tautiešiem Vācijā viņa pazīstama īpaši no Fišbachas un Erlangenas laikiem.

Karola Dāle

Nākotnes saucējs

PĀRDOMAS PAR MĀRTIŅA ZĪVERTA LUGU „TVANS".

Ar mākslu dažreiz ir tāpat kā ar svētajiem rakstiem — atziņas kodols paslēpts līdzībā kā rieksts čaulā. Riekstu var pārkost viegli, ne tik viegli izprast līdzību. Tā vien šķiet, ka nepieciešama kāda noslēpumaina burvju vārda zināšana, lai pavērtos mākslas darba dziļākā jēga.

Ja vispār uzskatos par mākslas darba pabeigtību var pilnā mērā pievienoties atziņai, ka tas īsteni gatavs ir vienīgi, ja tas atbalsojas klausītāja, lasītāja apziņā, — tad jo vairāk tas jāliecina par skatuves mākslu. Luga pilnīgi nobeigta ir vienīgi ar dzīvu radītāju domu, sadarbojoties kā autoram, tā tēlotājam māksliniekam, tā arī skatītājam.

Mārtiņš Zīverts savā lugā Tvans sauktin sauc atmosfēru pārlaicīgai nākotnes domai mūsdienu sekšās acumirkļa rūpēs iestigušo cilvēku. Šķiet, autors ļelt ir gribējis atrisināt vienu no visgrūtākām mākslas problēmām: ārkārtīgi skopā formā ietvert līdz pēdējai pilnībai piesātinātu saturu. Jāliecina, ka šo uzdevumu viņš veicis godam. Šai ziņā Tvans atgādina it kā saspriegtu dūri, kas, pirkstiem atveroties, met skatītājam virsū neiedomājamas garīgās enerģijas un problēmu masas.

Vienā cēlienā, darbojoties tikai 5 personām, Zīvertam ir izdevies asā šķērsgriezumā visā pilnībā parādīt atomu gadusimtenа skumjī trāģisko seju, tajā pašā laikā, tā sakot — vienā elpas vilcienā, atziņām tā vien sprēgājot, — risināt mūžības problēmas: kas ir dzīvība un nāve, laime un nelaime, kas ir ciešanas un to jēga, kas ir pats cilvēks, Dievs un velns. Patiesi grūti iedomāties vēl lielāku vielas sablīvētību tik skopā formā.

Turklāt lugas varoņi ne tikai pilnīgi pārliecina skatītāju savu dvēseles pārdzīvojumu atkailinātībā, bet reizē tie ir arī mūžībā projecēts laika simbols: pagātne, tagadne un nākotne.

Tur ir Laura — dzīves kārā mīlētāja, bet tajā pašā reizē pagātne, ko Zīverts tik lieliski pasaka ar vienu vienīgu teicienu: Laura nevar gulēt bez naktskrekla (sic!). Tur ir Milītis un Irja — tipiska tagadne, kas domā vienīgi par sevi un savu alku dzīvot, kaut arī dzīve būtu tikai ciešanas un vēlreiz ciešanas, tajā pašā reizē atsedzot dzīvības un ciešanu jēgu — šķīstīties pārliecīgajam, ti. pēdējām atziņām. Kamēr cilvēks alkst ciešanu, ti. dzīvības, viņš nav pilnīgi nobriedis vienīgi garīgai pasaulei, ti. mūžībai. Tādēļ, lūk, ar šiem trim: — Laurai, Milītim un Irjai, ir jāatgriežas dzīvē, līdz tie iespēs atjēgt, ka nāve ir mūžīgā dzīvība, ti. — Gētes Mefisto, Ļermontova Demona un jauna dzimšana, ko tik labi zin Dr. Tods cītu „sātānu" līdzinieks, bet tajā pašā laikā tik dziļi „zīvertiska"! Dr. Tods — neaizstājamais Tā Radības Kunga pretspēks, kuŗam no mūžības jācīnās ar Dievu; Dr. Tods — kas reizē bezgala mīl un ienīst cilvēku, kas arvien „launu grib, bet labu dara", jo viņam — eiles lielkungam — lūk, ir tā bezgala rūgtā atziņa, ka arvienu viņš tikai ir bijis, ir un būs Tā Kunga Kalps.

Un beidzot lugas galvenā persona — meistars Valdemārs — nākotnes saucējs — kas palicis sev uzticīgs līdz galam „ar smaidu" arī tad, kad vienā mirklī sabrūk viss dzīvē šķietami iegūtais, un viņam jākāpj „mūžības šūpolēs". Viņam vairs nav jāatgriežas dzīvē, jo viņš nonācis jau līdz atziņai, ka šīs zemes dzīve ir tikai šķitums (tvans). Tādēļ arī viņš spēj bez rūgtuma pateikt „nabaga veins" un uzdzert nākotnes cilvēkam, kas, izbridis neiedomājamai ciešanu jūrai, beidzot atskārtis patiesību — augstāko cilvēcību, kas ir rada dievišķajam.

Ar šo darbu Mārtiņš Zīverts nostājas līdzās citiem garīgās pasaules nākotnes saucējiem mūsdienu mākslā: P. Sartram, Somersetam Momam, Torntonam Uailderam uc.

Jāvēlas, lai Tvans pēc iespējas drīzi parādītos iespiests, kā arī tiktu tulkots svešās mēlēs, lai tādā veidā arī latviešu balsi sadzirdētu citi garīgās pasaules nākotnes saucēji.

Tornas grāvraci un leģionāri

Oļģerts Liepiņš saskata disonanci starp leģionāriem un A. Dziļuma romānā Tornas grāvrači attēlotiem Tornas būvpulkiem. Pēc faktiskā stāvokļa Tornas būvpulkus nemaz par leģionāriem nevar saukt.

A. Dziļums, notēlojot latviešu vīrus „Tornas grāvračos", nemaz nav krāsas sabiezinājis, jo viņš neapraksta kādēļ „viņu izdiļušie bikšu ceļgali un atvērušās zoles draudēja... Latvieši vēl arvien nepacietīgi gaidīja atkāpšanās pavēli... Kurzemes kaujas pulka rotas aizvilkās pa šķidoni... Latviešu virsnieki vairs nespēja uzturēt disciplīnu... Ieročus viņiem nevarēja rokās dot..."

Ja kāds turpmāk uzņemsies aprakstīt Tornas latviešu vīrus un objektīvi iztirzās, kādu iemeslu dēļ tas tā bija, tad atklāsies nevis disonance, kā O. Liepiņš saka, bet dziļa traģēdija.

A. Dziļums savā romānā Tornas grāvrači nav notēlojis mūsu leģionārus, bet latviešu grāvračus Tornā, un ļoti saudzīgi, līdz ar to ne visai izsmejoši.

F. Neimanis, Omstedē

PĒDĒJIE LATVIEŠI DISELDORFAS MEDICĪNAS AKADĒMIJĀ BEIGUŠI STUDIJAS

Jaunie ārsti Zigrīda Renigere-Mežciema un Herberts Reichenbachs, kas ļoti sekmīgi beiguši Diseldorfas medicīnas akadēmiju, ir pēdējie no 16 latviešu grupas, kas šai akadēmijā bija immatrikulējušies. Tikai 2 studentiem neizdevās studijas nobeigt emigrācijas dēļ. Universitāti agrāk beiguši: zobārstes — Dr. med. dent. Olga Boša-Pasopa, Ērika Kalniņa; ārsti — Valentīns Bērzkalniņš, Imants Brička, Dr. med. Harijs Bošs, Vidvuds Medenis, Rute Medene-Štraka, Jēkabs Renigers, Valdemārs Sviķis, Dr. med. Ludmila Siksna, Dr. med. Rasma Vitrunga-Vītola, Dr. med. Kārlis Vitrungs.

Pēc studiju beigšanas lielākā daļa ārstu strādāja angļu joslas DP nometnēs un emigrācijas centros; daži emigrējuši uz ASV, kam drīzumā sekos pārējie.

Jānis Sudrabiņš

PĀRI ROBEŽAI

NO KARA ATMIŅU TĒLOJUMIEM ASIŅAINA GAISMA AUST

7. ROBEŽA

Pēcpusdienā jau tā iznīcinošā uguns vēl pieņēmās. Kad Kamols mēģina izdarīt prettriecienu, tas neizdodas. Vienkārši — nav vairs vīru, kas cīnītos.

Kalnu grēda paliek krievu rokās. Krievi spiežas uz priekšu arī pa ceļu austrumos, bet sādžā labā flankā tie iesēdās jau pašā uzbrukuma sākumā.

Artilerijas novērotājs leitnants Lauks ar abiem radio telegrafistiem tikko nekrīt ienaidnieka rokās. Atrazdamies savā novērošanas posteni līdz pat pēdējam brīdim, viņus labi ja šķir 10 metri, kad tie ierauga pelēkos stāvus, kas nāk arvien tuvāk. Pistoli un rokas granātas ārā! Tomēr apdraudēto vietu viņiem izdodas atstāt krievu nepamanītiem, arī neko nepametot. Upei viņi tiek pāri pie dzirnavām pa aizsprosta balķiem. Pa šo vietu pārnāk arī citi. Te Kamols sastop arī vēl Krastu.

„Tu vēl tepat, nolādēts."

„Nebija transporta."

Tie ir municijas rati, ar kuŗiem viņu un vēl trīs aizved. To sejas pelnu pelēkas un sāpēs savilktas, bet par lūpām nenāk neviens vaids.

Kamols savāc rotas atliekas — 14 vīru. Gaitariešu nav vairāk, tāpat astotai. Vakarā vēl atrodas daži, daži arī naktī, kad bataljons jau izveidojis jaunu šķērspoziciju kādu kilometru uz rietumiem no dzirnavām.

„Ierakties?"

„Pie velna!"

Un tie, kas šoreiz to nedara, ir laimējuši. Pāris stundas, un — vīri atkal ceļ plecos somas un ieročus.

Gaismā pretim nāk dažas vācu vienības.

„Papildinājums vai maiņa?" zilē vīri un, kaut nav skaidrības, gaŗa stāvoklis kļūst mošāks. Nogurumu un izsalkumu nomaina domas par atpūtu, varbūt pat mazu atvaļinājumu. Renkulis uz mutes ermoņikām spēlē:

Divi bija, divi bija,
Divi kāva tos,
Divi bija, divi bija,
Kara zābakos;
Džimlai, džimlai, džimlai rūdi,
Džimlai rūdi bum!

Kāds zina stāstīt, ka tie būs Balvi, cits — Rēzekne, kur divīzija apmetīsies, saņems papildinājumu un tad — nāks atpakaļ. Ai, kā tad atkal viņi kausies!

Pie Galubovkas tomēr vēl jāiet pozicijās — jānomaina piecpadsmitā un jāsagaida vācieši. Pulkstens desmitos vai divpadsmitos varēs iet tālāk — tāda pavēle.

Trīs, bet vāciešu vēl nav. Atsteidzas priekšposteņi, tiem jau bijusi saskare ar krieviem. Tagad viņi nāk šurp. Vīri nopietnām sejām piepilda savu mašīnpistoļu un šautenu magazīnas, ieliek rokas granātām deguns un uzbeŗ sev priekšā zemes aizsegu.

Tad pavisam zemu pāri kaukdamas aizlido pirmās krievu granātas un sprāgst uz tukša lauka. Tām tūdaļ pakaļ nāk paši krievi un ieķūst spēcīgā patšautenu un mašīnpistoļu uguni. Tikai dažus desmit metrus priekšā tie krīt vai smagi ievainoti lūdz pēc palīdzības. Vingra grupa kādu pavisam jaunu saņem güstā. Tas nobijies un raud. Dzīvos šausmina latviešu drosmīgums, un tie atkāpjas. Divīzijas zaudējums — četri ievainotie un viens kritušais. Vīru tiešī trāpījusi mīna, un no tā atrasti tikai daži asiņaini ķermeņa gabali.

Kaut uzbrukumu vairs neatkārto, artilerijas un mīnumetēju uguns nerimstas. Nerādas joprojām arī vācieši. Kapteinis Seibelis ir nopietni noskaities un nervozē līdz ar karavīriem. Nevarētu būt, ka bolševiki bez šķietamas vajadzības tērētu granātas. Un viņš zvana pulkvedim, bet saņem atbildi, ka vēl jāpaliek līdz deviņiem, pēc kam bez sevišķa rīkojuma atvilkties.

Tātad vēl trīsdesmit minūtes.

„Ziņnesi!"

„Es, kapteiņa kungs!"

„Tūdaļ uz 6. rotu pie Kamola, deviņos lai ņemas nost un gādā, ka tiek paziņots arī 7. un 8. rotai."

Atkāpšanās pavēli vīri saņem kā atpestīšanu. Viņi nemeklē šauro lauku ceļu, pa kuŗu ieņāca, bet ņem taisni, brien purvu, iec pāri grāvjiem. Uz šosejas tie sastopas ar trosiem un tālāk iet kopā. Kā vienīgie sedzēji paliek divi trīscienlielgabali. Mazliet tālāk viņi sastop arī gaidīto vācu vienību. Informēti par stāvokli, vācieši tūdaļ izvēršas un sāk steidzīgi ierakties.

„Bet tad arī turaties!" aizejot vēl nosauc Kamols.

Kur šoseja ielokas mežā, uz lauka vairāki nosisti zirgi un salauzti rati. Vakar te vezumniekiem uzbrukuši lidotāji. Mētuši bumbas un šāvuši klāja ieročiem, arī uz privātiem bēgļu pajūgiem un Sarkanā Krusta mašīnu...

„Neliešī!" izgrūž Kamols, steidzīgi izņem no somas karti, atloka, skatās, tad runā tālāk: „Un tepat jau robeža. Na, miliši, mēs vēl runāsim!"

Jā, robeža, robeža, un viņi kļūst dzīvi un smaidīgi. Tas ir kautkur starp Kārsavu un Jaunlatgali, kur divīzija to pārņem. Dažās mājās vēl dzīvo ļaudis, dažas jau tukšas. Cilnītāji ieiet tajās, bet neko neaiztiek.

Kādā vietā ceļmalā stāv sirms Latgales zemnieks. Kad karaspēka kolonna iet tam garām, viņš noņem cepuri, bet uz lūpām, ko var skaidri nomanīt, — jautājums: jūs atejat, kas notiks tālāk, varbūt jau rīt bolševiki būs arī te, varbūt arī ātrāk, ak Dievs?!.. Un vīri viņam tāpat bez vārdiem atbild: mēs tikai mazliet atpūtīsimies. Paskaties, kādi mēs esam. Tad atkal nāksim atpakaļ un cīnīsimies. Mēs kritīsim, lai Latvija dzīvotu. Tāda ir mūsu apņemšanās.

Kā sarkani nokaitēta bumba saule laižas aiz Māras zemes zilganā dūmakā tītiem pakalniem.

Beigas

Mēs šaujam

Korejā šauj, bet tie, kas pagaidām iet uz priekšu, nav tie īstie. Eiropiešī bīstas no atbalsīm, un daudzi naktīs gulētu mierīgāk, ja zinātu, ka vāciešiem rietumos ir karaspēks. Bet nav — franči negrib.

Ko darīt? Atliek ilūzijas. Tās dažreiz mierina, dažreiz uzmundrina, dažreiz atraisa sapņus par nākotni.

Vienu dien' uz līnijas Gepingena - Švābu Gminde kādai mazā bāniša lokomotīvei bija lūzusi ass. Kurinātājs izlaida mašīnai tvaiku, apturēja automatisko zvanu, kas laikus brīdina govis un bērnus pavākties nost no sliedēm, un aizgāja ziņot par notikušo uz tuvāko staciju. Tas bija no rīta, un zibens ātrumā sensācija izplatījās plašā apkārtnē. Pusdienā pirmā vilciena pēdās nāca nākošais, un, kaut nelaime visiem bija zināma, cauri sastāvam izgāja konduktors un brīdināja pasažierus. Neviens, protams, neuztraucās. Sievas turpināja vēdināties mutautiņiem, vīri pīpēja un sprieda par Koreju un Mekartūru, bērni ķīvējās ap logiem.

Tad atskanēja šāviens — cauri zvana šķindoņai un riteņu klaboņai skaidri dzirdams šāviens. Visi acumirklī apklusa. Bliukš! — tas bija nepārprotams šāviens, un veči izslēja kaklus un ūsas un klausījās. Blaukš! — atskanēja otrreiz — un visi saskatījās un piekrizdami māja galvām. Tie bija gandrīz tādi kā svētki, kuŗos atskan ilgi gaidītais orķestra maršs. Sejās bija gandarījums, paļāvība un tīksme.

„Jetzt kommt der dritte Schuss!" teica vīri autoritātīvi, un visi svinīgi gaidīja. Tas bija tik pat stiprs šāviens kā abi pirmie. Bet nu likās jau, it kā tas skanētu spalgi, ar tālu un ilgu atbalss rībonu mežā — blidic! Kā ērģeļu mūzika, kā lielās atpestīšanas zīme. Pasažieru sejas un acis staroja — mēs šaujam!

Vilciens, protams, apstājās, kā būtu apstājies arī bez brīdinājuma šāvieniem. Ļaudis kāpa ārā, lai kājām apietu aizsprostoto vietu.

Viņš, — laimīgais cilvēks pelēkā policijas uniformā, viņš ar amerikāņu karabinu plecā — stāvēja koku zaļajā paēnā, smaidīgs, laipns un drusku nevērīgs: „Ak, ko, tie nieka trīs šāvieni . . . Tas tik tāds sīkums. Ich habe meine Pflicht getan."

Skaista švābu meiča paspieda viņam roku. Visi skatījās uz šo vīru, kas bija šāvis gaisā, uz šo vienu, kas Vācijā tagad drīkst šaut. Nezin', ko viņi domāja.

Viss kopā tas atgādināja rotaļu. Nekas cits jau arī tas nebija — rotaļa ar illūzijām. Jo nopietnības jau vēl nav, kamēr Koreja tik tālu.

Severins Dūms

JAU SEBASTJANS BACHS BIJIS KOMŪNISTS

Sakarā ar Johana Sebastjana Bacha 200 gadu nāves dienas svinībām Vācijas austrumjoslā, ievērojamais komponists izsludināts par komūnisma pionieru: viņš savā mūzikā esot ielicis idejas, kuŗas vēlāk izvērtējuši un apstrādājuši Engelss, Marksa un Bebels — tā raksta Berlīnes austrumu sektora izdevums Tägliche Rundschau.

Bernhards Šovs 26. jūlijā kļuva 94 gadus vecs.

Rīdziniekiem labi pazīstamais diriģents Leo Blechs, kas patvērās mūsu galvaspilsētā no nacionālsociālisma vajāšanām un drīz pēc Rīgas krišanas 1941. gadā paguva nokļūt Zviedrijā, tagad rodas darbojas Vācijā. Viņš vadīs mūzikālos iestudējumus jaunām filmām, kuŗās tiks uzņemtas Vāgnera operas Skrejošais holandietis, Meistardziedoņi un Tanheizers.

Pazīstamā vācu tagadnes rakstnieka Ernsta Vicherta jaunais romāns Missa sine nomine izmāks Kurta Deša apgādā Minchenā.

Bernhards Ceļiņš

No Jāņ... H...

Piezīmes par mūsu lai...

Klusībā Latvijas rekorda... augstlēkšanā bija gaidīts: to... na sniegumi pagājušā sezonā... spēs Mastiņi — tas nu ir lie... kamais pārsteigums, kādu viņ... vieglatlētika trimdā piedzīvoj...

Mastiņi ar sportu nodarboj... 19 gadu, bet plašākai sporta... mei viņa vārds palicis na... vieglatlētiku jaunais rekordis... draudzējās 1942. gadā, jaunatn... sniedzot atzīstamus rezultā... svaigsne" 1943.-44. g. tomēr k... nis, kas dzimtenē tagad dz... tuvojies 6000 p. robežai, un M... vijas jaunatnes meistarsacīkst... ja atsacities no lojotiem uzva... Pēckara gados Mastiņš vairā... bumbu spēlēm un tikai pēc... gatavošanās darbu vieglatlētik... beigās lēcot 1,70 m. Tagad viņ... aizsniedzis robežu, no kuŗas... nu sāk vērtēt starptautiski r... nākamais rezultāts uzlabojum... par 1 cm, tuvinās viņu kontin... galvgalam.

1,80 m ir augstums, ap ku... augstlēcēji velti iscīnījās divi... mitus. Jānis Dimza, Harald... Valfrīds Osvalds ne reizi vien... jau bija pāri latiņai un tik... nokrītienā to nelaimīgi norāv... kava 1939. g. — pēdējos vispā... svētkos tīri velca 1,80 m, bet... bija spiests noskatīties, ka... galā sekoja viņa piemēram... novelkamies pie 1,85 m, kas... nozīmējis Latvijas rekorda lī... vā laikā piemeklēja Boraki... Oslu, Dinsdorfu un Lejēnu,... Dimzas rekords piedzīvoja... bileju.

Vācu sporta prese 1944. g. se... nāja vēstīt, ka Valdemārs O... ar 1,90 m aiz viņa rekordista N... sasniedzis Eiropas tāgada labā... tu. Vēlāk noskaidrojās, ka 1,... iespieduma kļūdas dēļ, un v... īstas skaidrības, vai Oslas st... vai nē. Daži aculiecinieki mī... Oslā 1944. g. septembrī... vārdē lēcis 1,85 m, citi savukā... ka „tikai" 1,80 (šo augstumu... Oslas vecos 1944. g. jūlijā). Tā... tokolīem par šīm sacīkstēm, Os... pagaidām mūsu vieglatlētikas... nevar atzīmēt. Tajās pašās... dienās drukas velnipam patik... vēl vienu joku: vācu sporta in... ņoja, ka latviete „Gejle", lēc...

Trapiskā nāvē m...

Katrīn...

dz. 1900. g. 3. 8. ... Kentā, Anglijā. ... Hill) kapos.

Dzīves skaistais sapnis īs... Cerību svaigmes dzīsa... Satumsa nakts... Apkiusa manā dzīsmiņa...

Pēc grūtas slimības...

Diod...

LATVIJAS PĀRS...

Abonēšanas maksa mē... maksa par vienslejīgas n... vienreizīgu 10 iespiedmar...

ANGLIJĀ: galvenais pārstāvi... lijas abonentu kartotēkas... A. Veinbergs, 41, Carynfort ... don N. 16.
E. Andriņa, 37, Earls Court ... don W. 8.
E. Rirdans, 10, Winchester R... don N. W. 3.
Abonem. £ —/6/—; slu... —/6/3; —/3/9.
ASV: P. E. Irbe, 1900, Sterlin... Brooklyn 13, N. Y.

Bernhards Čečins

No Jāņa Dimzas līdz Helmutam Mastiņam

Piezīmes par mūsu labākajiem augstlēcējiem tagadnē un pagātnē

Klusībā Latvijas rekorda labojums augstlēkšanā bija gaidīts: to solīja Lejēspēs Mastiņš — tas nu ir lielākais patikamais pārsteigums, kādu vispār latviešu vieglatlētika trimdā piedzīvojusi.

Mastiņš ar sportu nodarbojas jau turpat 10 gadu, bet plašākai sporta draugu saimei viņa vārds palicis nemanīts. Ar vieglatlētiku jaunais rekordists tuvāk sazinājās 1942. gadā, jaunatnes klasē sasniedzot atzīstamus rezultātus. „Lielā zvaigzne" 1943.-44. g. tomēr bija Šmēmanis, kas dzimtenē tagad desmitcīņā pievijas 6000 p. robežai, un Mastiņam Latvijas jaunatnes meistarsacīkstēs vajadzēja atsacīties no lojotiem uzvaras lauriem. Pēckara gados Mastiņš vairāk pievērsās bumbu spēlēm un tikai pērn atsāka sagatavošanās darbu vieglatlētikā, sezonas beigās lēcot 1,70 m. Tagad viņš ar 1,90 m nu sāk vērtēt starptautiskā mērogā. Katrs nākamais rezultāta uzlabojums, kaut vai par 1 cm, tuvinās viņu kontinenta labāko galvgalam.

*

1,90 m ir augstums, ap kuru latviešu augstlēcēji velti izcīnījās divus gadu desmitus. Jānis Dimza, Haralds Markavs, Valfrīds Osvalds ne reizi vien ar augumu jau bija pāri latiņai un tikai ar roku nokritienā to nelaimīgi norāva līdzi. Markavs 1939. g. — pēdējos vispārējos sporta svētkos tīri veica 1,90 m, bet pieceļoties bija spiests noskatīties, ka latiņa galu galā sekoja viņa piemēram... Līdzīgas neveiksmes pie 1,88 m, kas tāpat būtu nozīmējis Latvijas rekorda labojumu, savā laikā piemeklēja Borski, Liepnieku, Ozolu, Dinsdorfu un Lejēnu, un tā Jāņa Dimzas rekords piedzīvoja 20 gadu jubileju.

*

Vācu sporta prese 1944. g. septembrī zināja vēstīt, ka Valdemārs Ozols Latvijā ar 1,98 m aiz vācu rekordista Nakes (2,017) sasniedzis Eiropas tāgada labāko rezultātu. Vēlāk noskaidrojās, ka 1,98 m radies iespieduma kļūdas dēļ, un vēl šobrīd nav īstas skaidrības, vai Ozols veicis 1,88 m, vai nē. Daži aculiecinieki zina stāstīt, ka Ozols 1944. g. septembrī sacīkstēs Lielvārdē lēcis 1,88 m, citi savukārt apgalvo, ka „tikai" 1,85 (šo augstumu pirmo reizi Ozols veica 1944. g. jūlijā). Trūkstot protokoliem par šīm sacīkstēm, Ozola 1,88 m pagaidām mūsu vieglatlētikas „rullos" nevar atzīmēt. Tajās pašās septembra dienās drukas veiniņam patika izspēlēt vēl vienu joku: vācu sporta izdevumi ziņoja, ka latviete „Gajle", lēcot 5,90 m, Rīgā sasniegusi 1944. g. pasaules labāko rezultātu tāllēkšanā. Īstenībā Lidija Gaigadus vēlāk viņa Eiropas meistarsacīkstēs Oslo (3. v. — 5,66) un sacīkstēs Maslaicīgi pavēstītos 5,90 m. Ozolam liktenis šiem viņu Kurzemē kā kurelieši nāvīgi trāpīja vācu žandarma lode.

*

Augstāk par 1,80 m līdz šim lēkuši 19 latviešu atlēti:

1.	H. Mastiņš	1,90 m	1950. g.
2.	J. Dimza	1,875 „	1930. „
3.	H. Markavs	1,85 „	1939. „
	V. Osvalds	1,85 „	1939. „
	A. Liepnieks	1,85 „	1940. „
	V. Ozols	1,85 „	1941. „
	R. Lejēns	1,85 „	1944. „
8.	V. Borskis	1,85 „	1949. „
	K. Dinsdorfs	1,84 „	1938. „
10.	E. Mackaitis	1,84 „	1943. „
11.	V. Galviņš	1,824 „	1939. „
12.	A. Šķiņķis	1,82 „	1948. „
		1,81 „	1943. „

13.—19. K. Karlsbergs (1929. g.), A. Martinfelds (1935.), V. Slava (1935.), G. Ālers (1937.), M. Cīrulis (1939.), A. Grigalka (1946.) un H. Brencītis (1947.) — visi 1,80 m.

Edmunds Mackaitis 1939. g. ārpus konkurences lēca 1,84 m. Jānis Zariņš 1943. g., atzīmējot futbola trenera Herberta Baumaņa sporta gaitas, rakstīja, ka jubilārs ap 1912. g. veicis 1,80 m. Tuvāku ziņu par šo Baumaņa rezultātu trūkst, tāpēc tas arī statistikā nav atzīmēts.

No šiem 19 vīriem trimdā atrodas 6 — Mastiņš, Osvalds, Liepnieks, Lejēns, Galviņš un Brencītis. Iznemot Osvaldu un Liepnieku, kuru labākās dienas pieder pagātnei, no visiem pārējiem varam pievijā, cik zināms, kopš 1944. g. tikai madonietis Grigalka, kas tagad vairāk pieder Latvijas rindās. Ko šodien dara un vai vēl dzīvs 1941. g. deportētais atlētu atlēts Dimza un krietnie vīri Borskis ar Martinfeldu, to neviens nezinām. Dinsdorfs un Šķiņķis, karā zaudējuši locekļus, atrodoties Latvijā. Reiz kādā padomju propagandas izdevumā bija ievietots inž. V. Slavas attēls; viņš strādājot VEF rūpnīcā. Par Karlsbergu, kas jau 30. gadu sākumā lēca 1,80 m, un US volejbolistu Cīrulī, kas to pašu spēja desmit gadus vēlāk, nav nekādu ziņu.

Austrālijas latviešu sporta jaunumi

SPORTA VĒSTULE LATVIJAI

Austrālijas latviešu sportistu saime priecājas par ziņu, ka mūsu izcilie ledushokejisti E. Koneckis, A. Ansons un R. Veide klusībā pošas izceļošanai no Vānotiks vēl tik drīz. Austrālijā pašreiz ir minētos sporta veidos arvien vairāk dogāri un — pa reizei arī latvieši.

Melburnas latviešu sporta kopas Rīga valdē ievēlēts K. Sātiņš, Andr. Bērziņš, Ž. Fiencendorfs, J. Briedis, J. Brenneris un H. Turss, vienu vietu atstājot brīvu sievietēm pārstāvei. Melburnas Rīga principā piekritusi Arn. Šmita ierosinājumam pārņemt Austrālijas latviešu sporta vadību. Jauks moments vēl tas, ka sākusi darboties Rīgas jaunatnes vienība basketbolā, piedaloties Viktorijas pavalsts meistarsacīkstēs Melburnā. Mazie rīdzinieki, no kuriem daži īsto Rīgu pie Daugavas nekad vēl nav redzējuši, ir: Ž. Šteinbergs, K. Bumbērs, J. Šīlis, A. Ādamsons, V. Nolle un H. Nolle.

Vēl daži jaunumi: latvietis J. Brenneris sargā Melburnas 1. līgas futbola vienības Heidelberg vārtus, — G. Saiva beidz darbu, lai publicētu Austrālijas latviešu rekordus un rekordistus vieglatlētikā. Šachists K. Lemežs, kas gandrīz gadu pavadījis plaušu slimnieku sanatorijā, pēc pāris mēnešiem atkal cer būt pilnīgi vesels. — Pēc pamatīgas aizsāšanas Viktorijas pavalsts basketbola izlases vienības kandidātos Melburnā palikuši tikai 2 imigranti — latvietis P. Bumbērs un lietuvietis Darginevičuss. — Nākamajā vieglatlētikas sezonā Melburnā, apmēram decembrī, gaidāmi mūsu sprinteru Riemera un Pūpeža pirmie starti Austrālijā.

Kanbērā, jūlijā.

Arnolds Šmits

Krustvārdu mīkla

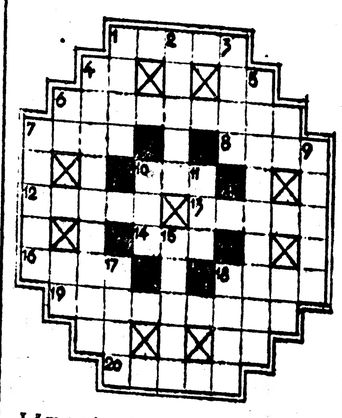

Limeniski: 1. Grieķu burts. 4. Upejas varonis. 8. Makšķerēšanas piederums, Bieži lietots priedēklis svešvārdos. 16. Vasaras bagātība. 18. Ibsena lugas varoņa vārds. 19. Svinīgi ieceltā amatā. 20. Zūt.

Stateniski: 1. Kuģu darbiņca. 2. Raiņa lugas Spēlēju, dancoju varone. 3. Latviešu dzejniece. 4. Podnieka ražojums. 5. Asistēt. 6. Pazīstams valstsvīrs. 7. Sodīt Erika Raistera dzejoļu krājums. 11. Ķīniešu vārds. 15. Sievietes vārds (daudzsk.). 17. Zīvs. 18. Satiksmes vārds.

Iepriekšējās krustvārdu mīklas atrisinājums:

Limeniski: 1. Pelt. 4. Spora. 7. Seglot. 8. INS. 9. Nd (neodīms). 10. Knošās. 12. Iejavs. 14. Pt (platīns). 15. NLC. niski: 2. Emendē. 3. Tole. 4. Sātans. 5. Opijs. 6. Atsist. 9. Nianse. 10. Kvarcs. 11. Aparts. 13. Jēcis. 17. Idēt.

Jauno futbolistu rosība

Eslingenas futbolistu jaunā audze pēdējā mēneša laikā uzrādījusi sevišķu rosību. Spēlējot Švābu Gmindē 9 vīru sastāvā, viņi pieveica turienes latviešu futbolistus 5-2 (2-0). Tāpat spēlējot nepilnā sastāvā viņi cīnījās pret Eslingenas vācu ģimnazijas izlasi 3-3. Otrā spēlē, pastiprināti ar A. Litaunieku no Švābu Gmindes un P. Ātrēnu no Beblingenas, viņi mīnēto izlasi uzvarēja 4-3 (3-3), kaut gan vācieši bija tehniski labāki. Eslingenas jauno futbolistu vienībā spēlē A. Avotiņš, A. Silenieks, A. Skalbergs, I. Ramanis, J. Ulmanis, E. Streipe, V. Kuļevskis, A. Legzdiņš, J. Dreimanis, V. Butulis, J. Purvītis un E. Spale. — Tagad galdām pie sevis Švābu Gmindes futbolistus. Atkārtotas cīņas paredzētas ar dažām vietējām vācu jaunatnes vienībām. Futbolisti uz attālākām vietām ceļu mēro divriteņos, jo maz līdzekļu. E. St.

Ar pieri sienā

Soda mēram jāatbilst nodarījumam, tas ir vecs un katrā ziņā taisnīgs, bet ne vienmēr mūsdienu tiesu praksē piepildīts princips. Var būt savā ziņā tuvu šim principam ir kādas Ohaijo štata tiesas spriedums, kas piedzīrušam autobraucējam piespriedusi šādu sodu: šoferim jāpavada cietumā tieši tik daudz dienu, cik slimpilī pavadīs viņa neuzmanīgās braukšanas dēļ ievainotais kājāmgājējs. Šoferim vienīgi atliek lūgt Dievu, lai slimnīcas ārstu māka iespējami ātri palīdzēt viņam izkļūt no cietuma. Jautājums problēmu mīļotājiem: cik ilgs laiks cietumā būtu jāpavada šoferim, ja gājējs ievainojumu dēļ būtu miris?

*

Visskaistākajos āboļos pa laikam mēdz ieviesties tārpi. Tas bija jāpiedzīvo arī Apvienotā nāciju organizācijai, kuras galvenās mītnes karogu mastos Lēkseksesā iemetušies kirmji. No 59 karogu mastiem graužāji iepērinājušies jau 16, no tiem divi apgāzušies. Diemžēl netop izpausts, kādu valstu karogu masti tie bijuši.

*

Lakoniskuļu, bet lielisku sava dienvidāfrikāņu režīma raksturojumu nesen devis bijušais dzirdēt paziņamais franču komūnistu vadonis Žaks Dikio. Atstājot parlamenta ēku, viņš uzsaucis taksometra šoferim: „Hallo — vai esat brīvs?" Šoferis Dikio pazinis un ar nepārprotami krievisku akcentu atbildējis: „Nekādā ziņā, es taču esmu krievs."

Ar pieri sienā

Soda mēram jāatbilst nodarījumam, tas ir vecs un katrā ziņā taisnīgs, bet ne vienmēr mūsdienu tiesu praksē piepildīts princips. Var būt savā ziņā tuvu šim principam ir kādas Ohaijo štata tiesas spriedums, kas piedzīrušam autobraucējam piespriedusi šādu sodu: šoferim jāpavada cietumā tieši tik daudz dienu, cik slimpilī pavadīs viņa neuzmanīgās braukšanas dēļ ievainotais kājāmgājējs. Šoferim vienīgi atliek lūgt Dievu, lai slimnīcas ārstu māka iespējami ātri palīdzēt viņam izkļūt no cietuma. Jautājums problēmu mīļotājiem: cik ilgs laiks cietumā būtu jāpavada šoferim, ja gājējs ievainojumu dēļ būtu miris?

*

Visskaistākajos āboļos pa laikam mēdz ieviesties tārpi. Tas bija jāpiedzīvo arī Apvienotā nāciju organizācijai, kuras galvenās mītnes karogu mastos Lēkseksesā iemetušies kirmji. No 59 karogu mastiem graužāji iepērinājušies jau 16, no tiem divi apgāzušies. Diemžēl netop izpausts, kādu valstu karogu masti tie bijuši.

*

Lakoniskuļu, bet lielisku sava dienvidāfrikāņu režīma raksturojumu nesen devis bijušais dzirdēt paziņamais franču komūnistu vadonis Žaks Dikio. Atstājot parlamenta ēku, viņš uzsaucis taksometra šoferim: „Hallo — vai esat brīvs?" Šoferis Dikio pazinis un ar nepārprotami krievisku akcentu atbildējis: „Nekādā ziņā, es taču esmu krievs."

Trauksmē nāvē mirusi mana mīļā darba biedrene

Katrīne Lapsēns dzim. Korāts

dz. 1909. g. 3. 9. Kurzemē, Latvijā, mir. 1950. g. 6. 7. Bromlejā, Kentā, Anglijā. Apglabāta 1950. g. 18. 7. Bromlejhillas (Bromley Hill) kapos.

Dzīves skaistais sapnis īrā...
Cerību zvaigznes dzisa...
Satumsa nakts...
Apklusa mana dziesma...

Mīļā pieminā viņu paturēs
Valija Celmiņš

Pēc grūtas slimības š. g. 19. jūlijā no mums šķīries mūsu biedrs

Diodors Maslovs-Berings

Viņu mīļā pieminā paturēs
Latvijas Sarkanais Krusts Beļģijā

LATVIJAS ārzemēs

PĀRSTĀVJI, ABONĒŠANAS UN SLUDINĀJUMU MAKSA

Abonēšanas maksa minēta par eksemplāru mēnesī, bet sludinājumu maksa par vienslejīgas nonpareille iespiedumrindas aizņemamo telpu, par vienreizīgu 10 iespiedumr. un par vienreizīgu 5 iespiedumr. sludinājumu.

ANGLIJĀ: galvenais pārstāvis un Anglijas abonentu kartotēkas vadītājs A. Veinbergs, 41, Carysfort Rd., London N. 16.
E. Andriņa, 37, Earls Court Rd., London W. 8.
E. Rirdans, 10, Winchester Rd., London N. W. 3.
Abonem. £ —/6/—; sīlud. —/1/1; —/6/3; —/3/9.

ASV: P. E. Irbe, 1500, Sterling Place, Brooklyn 13, N. Y.
A. Bilmanis, 509, 4th Street, S. E. Washington, D. C.
Ed. Dobelis, 503, 2nd Street, N. W. Waverly, Iowa.
Arv. Lūsis, Rt. 3, Coldwater, Miss.
Rūd. Krafts, Zion Lutheran Church, Dalton, Minn.
V. Puriņš, 1028, Fulton E., Grand Rapids, Mich.
J. Upesiela, 5322, W. Wisconsin Ave. Milwaukee 13, Wis.
P. Lapsiņš, c/o O. C. Livingston, Union City, Ind.
A. Ozoliņa, 1533, N. Burling St., Chicago 10, Ill.
J. Kājiņš, 600, Tremont St., Bošton, Mass.
Abonem. $ 1,—, pa gaisa pastu 2,50; sīlud. 0,19; 1,04; 0,62.

AUSTRĀLIJĀ: galvenais pārstāvis un Austrālijas redakcijas un abonentu kartotēkas vadītājs A. Šmits, Lawley House, Canberra, A. C. T.;
A. Strazdiņš, 64, St. John Street, Windsor S. 1. Melbourne, Vict.
E. Liepiņš, Migrant Workers Hostel Wallgrove, Rooty Hill (Sydney), Hut F 12, N. S. W.
A. Priedītis, 32, St. Mary St., Camperdown (Sydney), N. S. W.
O. Strauts, P. O. Box 1560, G. P. O. Adelaide, S. A.
A. Medenis, Migrants Centre, Staff, Bl. B, Bathurst, N. S. W.
L. Kukure, 12, Seventh Ave, Alberton, via Adelaide, S. A.
V. Ešots, 218, Brown St., Adelaide, S. A.
E. Meija, 256, St. Georges Terrace, Perth, W. A.
A. Zariņš, Holding Camp Greta, N. S. W.
Dž. Raudziņš, Accomm. Centre Holding, via Northam, W. A.
V. Brutāns, Manager of canteen 234, Greta, Migration Centre, near Maitland, N. S. W.
Abonem. £ —/7/—; sīlud. —/1/4; —/7/3; —/6/5.

BEĻĢIJĀ: galvenais pārstāvis un Beļģijas abonentu kartotēkas vadītājs K. Erkens, 127, rue du Fleurus, Chatelet.
Latv. Sark. Kr. Beļģijā, 25, rue Jacques Jordaens, Bruxelles.
Abonem. B. fr. 35; sīlud. 7; 36; 22.

BRAZILIJĀ: Z. Leimanis, Atlantica 156, apt. 101, Rio de Janeiro.
Abonem. $ 1,—; sīlud. 0,19; 1,04; 0,62.

DĀNIJĀ: A. Upīte, Prags Boulevard 71, Kobenhavn.
V. Briedis, Postbox 212, Kobenhavn V.
Abonem. D. kr. 5,—; sīlud. 0,94; 5,20; 3,12.

DIENVIDAFRIKĀ: E. Dancigers, „Happy Acres", off Gordon Rd., Somerset West, C. P., South Africa.
Abonem. $ 1,—; sīlud. 0,19; 1,04; 0,62.

FRANCIJĀ: E. Baumane, 56, rue Mchal Foch, Lorient.
K. Birzniece, 31, rue de Seine, Paris 6-eme.
Abonem. Fr. fr. 260; sīlud. 48; 270; 162.

HOLANDE: A. E. Pariss, Herschelstraat 50, den Haag.
Abonem. H. fl. 3,—; sīlud. 0,56; 3,10; 1,86.

JAUNZĒLANDE: Vl. Ausiņš, 43, Averill Street, Shirley, Christchurch.
Abonem. £ —/7/—, pa gaisa pastu, pasūtinot pie mūsu galvenā pārstāvja Austrālijā A. Šmita 1/3/—; sīlud. —/1/4; —/7/3; —/6/5.

KANADĀ: I. Batraks, P. O. Box 1006, Sta. C. Toronto 3, Ont.
Brīvā Balss, Canadian Latvian Newspaper, Box 295, Term. A, Toronto, Ont.
H. Drupals, 10153, Waverley St., Montreal, P. Q.
A. Kalniņš, 240, Grace St., Toronto, Ont.
Abonem. $ 1,—; sīlud. 0,19; 1,04; 0,62.

NORVĒĢIJĀ: H. Dzelzkalns, Jerpefaret 7, Voksenlia, Oslo.
Abonem. N. kr. 5,50; sīlud. 1,03; 5,75; 3,45.

SPĀNIJĀ: Dž. Rimkeits, Gran via 15, Bilbao.
Abonem. $ 1,—; sīlud. 0,19; 1,04; 0,62.

VENECUĒLĀ: J. Henkuzens, Medicatura Rural, Sanare, E-do Lara.

ZVIEDRIJĀ: Latvju Vārds, Postgiro 156582, Prenumerationkonto för Latvija, Box 15079, Stockholm 15.
Abonem. Zv. kr. 5,—; sīlud. 0,85; 4,70; 2,80.

LĢK apgāds LATVIJA

NO AMERIKAS KONTINENTA

vispilnāko starptautisko informāciju un ziņas par latviešu dzīvi, sevišķi ASV un Kanadā, lasiet nedēļas laikrakstā

BRĪVĀ BALSS

Adrese: Box 295, Term. A, Toronto, Ont., Canada.
Abonēšanas maksa: $ 2,50 uz 3 mēnešiem. (557)

ED. EAGLES

L. R. ABECĪTE ar 158 oriģinālzīmēj. dažādiem daiļdarbiem pēc etnograf. materiāliem — DM 5,—.
L. R. KRĀJA — teorētisks apcerējums ar 165 zīmēj. tekstā un ievadu angļu valodā — DM 1,—.
JOSTU RAKSTI krāsās uz 8 atklātnēm, 1 kompl. — DM 1,20, 10 kompl. — DM 10,—.
(17a) Pforzheim, Buckeberg-Kaserne. (560)

Meklēju savu dēlu

RAIMONDU VAĻUKU,

dzim. 1925. g. 29. X, no Liepājas apr. Embūtes pag. Bijis izlūku bataljonā pie 15. divīzijas. Rakstīt: N. Vaļukai, Teigh Lodge, Oakham, Rutland, England. Pastā izdevumus atlīdzinās. (550)

Meklēju ELVĪRU ROZENŠTEINU,

dzim. Kanderi, Austrālijā. Jānis Bīviņš, Ulm/Donau, Bölcke-Kaserne, Bl. A-42, Deutschland. (544)

LATVJU FILATELISTI

visā pasaulē — atsaucieties! Pastmarku un domu apmaiņai lūdzu rakstiet P. Zibergam, (13b) Memmingen, Fliegerhorst, Block 7-69, US Zone, Germany. (554)

EDVARTU ZVAIGZNI un BENITU KLIMS

lūdz rakstīt Ausma U., Beļģijā. (559)

Meklēju

JĀNI IMANTU ULASU,

bijis R. A. D. un legionā. Rakstīt G. Vedneram, 7132. Lab. Sv. Co., (17a) Mannheim-Käfertal. (564)

GAISMATAINA KUNDZE,

kam palicis dēls, vēlas nopietnā prec. nolūkā iepazīties ar sēriju un nopietnu kunigu 35—50 g. v., kas būtu paredzējis izcelot. Nepieciešama ģimetne, ko pēc vēl. sūtīs atpakaļ. Of. š. laikr. kant. ar Nr. 563. (563)

KURŠ BŪTU AR MIERU

noslēgt amerikāniskā tempā (apm. 2 nedēļu laikā) likumīgu laulību, lai kopīgi varētu izceļot pāri okeanam? Esmu 25 g. v. tumšmate no Rīgas. Mans gar. 162 cm, vid. apkm. 60 cm, gūžu apkm. 89 cm, krūšu apkm. 82 cm un svars 50 kg. Lūdzu uzdot sīkus datus arī par sevi. Rakstīt lūdz tikai veselus un tādus, kas patiešām domā tūlīņ precēties. Aģentūras un Beļģijas tautiešus lūdzu nerakstīt, tāpat velti nepūlēties precību slud. krāpniekiem. Foto atpakaļ sūtīšanu negarantē. Of. š. laikr. kant. ar Nr. 561. (561)

Visi bijušie Latvijas

MEŽU DEPARTAMENTA DARBINIEKI,

mežkopji, mežu darbinieku kopas biedri un to ģimenes locekļi, kas vēl atrodas Vācijā, laipni lūgti nekavējoties atsūtīt savas tagadējās adreses, biedru apzināšanai un varbūtējam materiālam atbalstam, uz sekojošu adresi: inž. meža. N. Graudums, (14a) Esslingen/Neck., Tannenbergstr. 4-8. (562)

LATVIJAS abonentu ievērībai Lielbritānijā un Īrijā

Lai uzlabotu laikraksta Latvija piegādi abonentiem Lielbritānijā, sākot ar 1. g. 28. jūliju, nosūtām to uz lidapostu mūsu galvenajam pārstāvim A. Veinbergam, kas laikraksta eksemplārus izsūtīs katram abonentam pēc uzdotās adreses.

Turpmāk visa abonentu kartotēka ar adresēm atradīsies vienīgi pie mūsu galvenā pārstāvja, kādēļ visi paziņojumi par pārmaiņām šai kartotēkā adresējami: Mr. A. Veinbergs, 41, Carysfort Rd., London N 16, bet nevis uz Vāciju apgādam.

Laikrakstu pasūtināt, maksājumus kārtot utt. Jūs varat, tāpat kā līdz šim pie visiem mūsu pārstāvjiem:

Mr. A. Veinbergs, 41, Carysfort Rd., London N 16,
Mrs. E. Andriņa, 37, Earls Court Rd., London W 8., un
Mr. E. Rirdans, 10, Winchester Rd., London N W 3.

Arī pēc jaunās kārtības, piegādājot laikrakstu ar lidpastu, abonēšanas maksa paliek līdzšinējā.

Piezīme: Izdarot iemaksas, lūdzam rakstīt pārstāvja pareizu un pilnu adresi, sevišķu vērību veltot burtiem un skaitļiem, kas apzīmē Londonas rajonus, jo pretējā gadījumā vēstules var iet nudumā.

LĢK apgāds LATVIJA

ANGĻU un SPĀŅU VALODAS

stundas un tulkojumi no un uz vācu valodu, —

Ing. HEINZ NONNER, Schw. Gmünd, Leutzestrasse 27; Tel. 2740
(Herr Schwinherr). (522)

Laipni lūdzu atsaukties

TO DĀMU,

gaiši blondiem matiem, zilīšiīā kleitā un..., kas 1950. g. 22. jūnijā pl. 15 bija Oldenburgas IRO 37. istabā. — Artūrs Jegorova, DP Camp Seedorf b. Zeven, Kr. Bremenvörde, Yellow Camp, Br. 40-10. (546)

ABONĒJIET

Londonas Avīzi

Iznāk ik nedēļas trešdienās Londonā.

Anglijas lasītājiem dota vietējā un visas latviešu politiskās dzīves informācija, darba piedāvājumi, ar kuru palīdzību daudzi tautieši jau atraduši labāku nodarbošanos, saistoši raksti utt.

LONDONAS AVĪZE iznāk Eiropas un latviešu politiskā centrā. Tuvojoties svarīgiem notikumiem, Eiropā un citos kontinentos dzīvojošie tautieši, abonējot LONDONAS AVĪZI, būs vislabāk informēti mūsu un vispārējos jautājumos.

Abonenti piesakāmi:

ANGLIJĀ — Londonas Avīze, 37, Earls Court Rd., London W 8, England.
Maksā: atsev. num. 6 d., 20 num. £ —/10/—.
ASV — K. Roze, c/o Ch. K. Gulbe, 89, Silver Lake Rd., Staten Island 1, New York, N. Y., U. S. A.
Maksā: atsev. num. $ —,12, 20 num. $ 2,40; gaisa pasta piemaksa $ —,10 par num.
KANADĀ — Valters Ziedipš, 92, Morse Street, Toronto 8, Ont., Canada.
Maksā: atsev. num. $ —,13, 20 num. $ 2,60; gaisa pasta piemaksa $ —,10 par num.
ARGENTĪNA — F. Pāvulāns, Rivadavia N. 2561, Munro F. C. N. O. B., Argentina.
Maksā: atsev. num. Arg. p. 0,50, 20 num. p. 10,—; gaisa pasta piemaksa p. —,30 par num.
AUSTRĀLIJA — O. Strauts, Box 1560, G. P. O. Adelaide, S. A., Australia; A. Strazdiņš, 64, St. John Street, Melbourne, Victoria, Australia.
Maksā: atsev. num. 9 d., 20 num. £ —/15/—; gaisa pasta piemaksa 15 d. par num.
VĀCIJĀ — D. V. F. grāmatnīca, (14a) Ulm. Bölcke-Kaserne, Germany.
Maksā: atsev. num. DM —,25, 20 num. DM 5,—.
FRANCIJĀ — E. Baumane, 56, rue Mchal Foch, Lorient, France.
Maksā: atsev. num. Fr. 20,—, 20 num. Fr. 400,—.
DĀNIJĀ — I. Reitmanis, Postbox 292, Kobenhavn, Danmark.
Maksā: atsev. num. Kr. —,50, 20 num. Kr. 10,—.
BEĻĢIJĀ — A. Znotiņš, 4 rue Craenendonck, Louvain, Belgique.
Maksā: atsev. num. Fr. 3,—, 20 num. Fr. 60,—. (553)

IECEĻOTĀJI ASV un Kanadā!

Pieprasiet LATVJU GRĀMATAS vispārējo un papildus (izn. 1. aug.) katalogu. Jūs iegūsit visplašāko informāciju par grāmatām, laikrakstiem, latviskiem izstrādājumiem utt., par jauniebraucēju reģistrēšanos un ziņojumu mūsu aprūpētāju organ. un mūsu sūtniecībai Vašingtonā un daudz citu lietišķu padomu. Katalogus piesūta par brīvu.

(523) LATVJU GRĀMATA — Waverly, Iowa, USA

LATVIJAS

ABONEMENTS VĀCIJĀ,

pasūtinot individuāli (līdz 3 eks. uz vienu adresi), maksā ar piesūtīšanu DM 4,— par eks. mēnesī, pasūtinot kolektīvi (vairāk par 3 eks.) DM 3,50 mēn., uz ārzemēm DM 4,00 mēn., uz ASV pa gaisa pastu DM 8,50 mēn.; atsevišķa numura cena DM 0,50.

SLUDINĀJUMI VĀCIJĀ

maksā DM 0,90 par vienslej. nonpareille iespiedumrindas aizņemamo telpu; vienreizīgs 10 iespiedumrindu sīlud. DM 5,—; vienreiz. 5 iespiedumr. sīlud. DM 3,—. Grāmatu apgādu un tirgotāju sludinājumiem, piesūtot tos tieši apgādam, aprēķinām 30% atlaidi.

Abonementu pieteikumus, sludinājumus un iemaksas VĀCIJĀ pieņem mūsu pārstāvji nometnēs, kā arī apgāds tieši.

Abonementa un sludinājumu maksu ārzemēs un turienes pārstāvju saraksta izsniņojam vairākas reizes mēnesī īpašā sludinājumā.

LĢK apgāds LATVIJA,
(14a) Schwäbisch Gmünd,
Artillerie-Kaserne, US Zone,
Germany (tālr. Schw. Gmünd 2159)

Korejas konflikta atskaņas pārējā Āzijā

MŪSU LĪDZSTRĀDNIEKA ZIŅOJUMS NO PAKISTĀNAS

Konflikts Korejā pierādījis, ka taisnība bija to politiķu pusē, kas jau priekšlaikus paregoja sarkanā viļņa vispārēju sakustēšanos austrumos. Līdz ar to komūnistu vispasaules aktivitāte ieslidējusi atpakaļ vecajā gultnē — lai nodrošinātu galīgo uzvaru, vispirms jāasimilē Āzijas miljoni un jānostiprina ietekme šai pasaules daļā, kas faktiski nenozīmē neko citu kā nodrošināt aizmuguri vispasaules revolūcijai. Komūnisms pašlaik kļuvis tradicionālāks nekā jebkad, jo tas paragrafu pa paragrafam ievēro un piepilda turpat priekš 30 gadiem izteiktās Ļeņina tēzes. Ar šo notikumu maiņu izcilu interesi iegūst Vidējo un Tālo austrumu sfaira, kas nu kļuvusi atklāts kara lauks. Jautājums ir vienīgi vairs tas, cik ilgi Pad. Savienība, lauzdamās iekšā orientā, vēl turpinās virzīt pa priekšu kīnieņu, korejiešu vai mongoļu masas un kad konfliktā iejauksies pati.

Tagad briesmu fokusā pirmās ieraujas Āzijas zemes, un laikam šai sfairā tuvākajā laikā izšķirsies pārējās pasaules liktenis. Varētu jautāt, kāda ir šo zemju nostāja pret draudošām briesmām un vai ar tām droši var rēķināties brunotas sadursmes gadījumā kā ar palīgiem antiboļševistiskai pasaulei? —

Vispirms jākonstatē kāds fakts, ar ko līdz šim nemēdza īpaši rēķināties. Vairuma Āzijas iedzīvotāju vispārējais noskaņojums pret Ameriku, Austrāliju un Kanadu ir naidīgs tādā mērā, ka te pat necieš angļu valodu un anglo-sakšu sadzīves formas. Šis naids ir tik dziļš, ka tas pielīdzināms pat sava veida prāta aptumšojumam, kura varā saredz tikai vienu ienaidnieku, bet visus pārējos automātiski uzskata par draugiem. Pašreiz šī naida izpausme var radīt bistamus satricinājumus antiboļševistiska bloka stabilitātē, vismaz tās liek just, ka Āzijas fronte nav nemaz tik stipra, par spīti visām angļu kabineta optimistiskām deklarācijām.

Kā labu piemēru te var minēt nupat Delhi notikušo Indijas un Pakistānas progresīvo rakstnieku kongresu, ko sasauca tiešā Korejas notikumu ietekmē. Teiktās runas un pieņemtās rezolūcijas ir īsts briesmu signāls Rietumu pasaulei: 100 proc. nosodīts Amerikas „imperiālisms", izsacīta pateicība PSRS par „nevainojamo nostāju" Korejas jautājumā, uzaicinātas visas Āzijas tautas „gudri vērot" anglo-sakšu imperiālisma jaunās izplešanās tendences un pretoties tām, kur vien iespējams. Launākais ir tas, rezolūciju pieņēmēji nav boļševiku uzpirkti, bet t. s. „brīvie un progresīvie" intelektuāļi, kas Āzijā joprojām ir ļoti ietekmīgs faktors. Simpatizēt PSRS šos ļaudis pamudinājis vispirms jau pieminētais naids pret visu angļisko, kā arī veikla padomju propaganda, kas vergu zemi Āzijas acīs padarījusi par „progresīvāko valsti" pasaulē, kur spīdoši reālizēts „sociālisma eksperiments", par ko Āzijas tautas sen jau sapnojušas kā par neaizsniedzamo Edenes dārzu.

Valdību nostāja, saprotams, ir mērenāka, taču nevar arī sacīt, ka tās degtin degtu apvienoties ar rietumu pasauli cīņai pret komūnismu. Galvenais lozungs kopš neatkarības iegūšanas Indijā un Pakistānā bijis: Lieciet mūs mierā, ļaujiet mums celt savas valstis! Lieki uzsvērt, ka tiešu briesmu gadījumā šī nostāja var kļūt par abu miermīlīgo „zīdaiņu" pašnāvības iemeslu. Un ko nozīmē boļševisms Indijā vai Pakistānā, to te lieki atgādināt.

Ar lielu uzmanību tādēļ jāseko tālākiem padomju diplomātijas gājieniem šai sfairā, jo jau tuvākā nākotne var rādīt, kādu „chloroforma veidu" Kremlis būs izvēlējies savu kaimiņu iemidzināšanai, kāmēr būs pienākusi viņu kārta. Var jau būt, ka Padomju savienība nedomā izdarīt tiešu invāziju Irānā, Afganistānā un Pakistānā. Bet pietiktu jau ar to vien, ja Maskavai tās izdotos atšķēt no anglo-sakšu bloka un nodrošināt viņu neitrālitāti kara gadījienā. Tādēļ jādomā, ka PSRS piepaturēs jau iesākto virzienu uz austrumiem — Formozu, Ceilonu, Indonēziju, jo šeit iespējams segt savu aktivitāti ar turienes komūnistu nemieru, kara un citu akciju aizsegu.

Lahorē, jūlijā. V. Krasts

VĀCU TIESA PIRMO REIZ NOTIESĀJUSI ĀRZEMNIEKUS

Minchene (D). — Die Neue Zeitung ziņo, ka šonedēļ pirmoreiz kopš otra pasaules kara beigām vācu tiesa Iberlingenā iztiesāja prāvu pret trim ārzemniekiem — Richardu Zeļonku, Jozefu Zavislavu un Francišeku Putko, piespriežot viņiem kopā 19,5 gadus pārmācības namā. Visi trīs apsūdzētie šā gada janvārī iebruka kāda zemnieka mājās pie Bodenes ezera, noslepkavojot tur vienu cilvēku un izlaupot sētu. Die Neue Zeitung piebilst, ārzemniekus līdz šim varēja notiesāt vienīgi okupācijas iestādes.

AMERIKĀŅU LIELĀKA KĻŪDA OTRĀ KARĀ

NEW YORK TIMES MILITĀRĀ LĪDZSTRĀDNIEKA HANSONA BALDVINA GRĀMATA PAR RŪZVELTA UN ČERČILA POLITIKU

Harpera un brāļu apgādā Ņujorkā nesen iznākusi New York Times militārā līdzstrādnieka Hansona Baldvina grāmata Lielākās kara kļūdas (Great Mistakes of the War), kurā nesaudzīgi kritizēta nelaika prezidenta Rūzvelta politika. 108. lappušu biezajā sacerējumā ar nepieredzēti skaidru loģisku argumentāciju autors parāda visas tās amerikāņu valdības kļūdas, kuru dēļ tagad pasaulē valda chaoss un nedrošība. Baldvins sāk savu grāmatu ar teikumu: „Var droši apgalvot, ka 1945. gada februārī Jaltā un sabiedroto invāzijas dienā 1944. g. 6. jūnijā Normandijā mēs pazaudējām mieru." Un tās pašas lappuses beigās autors vēlreiz pasvītro, ka amerikāņu politiskās kļūdas otrā pasaules karā tagad jāsamaksā ar mieru. Šī teze kā sarkans pavediens vijas cauri visai grāmatai.

„Mēs cīnījāmies, lai laimētu," raksta tālāk Baldvins. „Amerika aizmirsa, ka karš ir tikai miera pagarinājums citiem līdzekļiem, kā to kādreiz teica Klauzevics. Mums nebija nekādu derīgu koncepciju pēckara pasaulei, kas tai pašā laikā būtu vēlamas un reālizējamas." Un šai sakarībā autors ļoti asi uzbrūk Savienoto valstu propagandai un informācijas dienestam, minot četras kardinālās kļūdas amerikāņu politikā:

1) Vašingtona domāja, ka pēc kominternes likvidēšanas politbirojs atsacījies no saviem plāniem sovjetizēt pasauli un tagad godīgi interesējas, lai uzturētu draudzīgas attieksmes ar kapitālistiskajām valstīm; 2) Rūzvelts bija pārliecināts, ka viņa ietekmes dēļ Staļins kļuvis par „veco labo zēnu"; 3) Savienotās valstis pastāvīgi baidījās, ka Padomju savienība varētu parakstīt separātu mieru ar Vāciju. Šīs bailes pastāvēja arī vēl pēc sabiedroto izcelšanās Normandijas piekrastē. 4) Amerikāņu politiķu un arī Rūzvelta pārliecība bija tā, ka Padomju savienības piedalīšanās karā pret Japānu to ievērojamā mērā salīdzinās un tāpēc ir ļoti vēlama.

Analizējot šīs tezes, Baldvins pierāda, ka tik kardinālas kļūdas varēja pielaist vienīgi nepilnīgā informācijas dienesta dēļ. Neraugoties uz brīdinājumiem, prezidents Rūzvelts esot deklarējis agrākajam ASV vēstniekam Maskavā Bullitam: „Man ir noteikta pārliecība, ka Staļins negrib vairāk nekā kā drošību savai zemei. Es viņam tāpēc došu visu un neprasīšu nekā. Šīs džentlmeņu vienošanās dēļ Staļins nemēģinās izdarīt aneksijas, bet būs pateicīgs demokratiskajai pasaulei un strādās miera labā."

Arī attiecībā pret Vāciju Savienotās valstis pielaida nelabojamu kļūdu, prasot beznoteikumu kapitulāciju, kas radīja vienīgi beznoteikumu pretošanos. Tālākā lielākā Rūzvelta kļūda bija Čerčila projekta noraidīšana rīkot invāziju no Balkāniem. Nesaprašanās abu valstsvīru starpā augstāko kulmināciju sasniedza Teherānas konferencē. Šeit britu delegācija vēlreiz aizstāvēja savu projektu, bet Rūzvelts norādīja, ka krievi par otru fronti uzskata vienīgi pārcelšanos pāri Lamanšas kanālim. Staļins, protams, apmierināts pamāja ar galvu, un Čerčils cīņu zaudēja. Ar šo galvas mājienu liela daļa Eiropas nokļuva Padomju savienības varā.

Baldvins protams min arī Čerčila kļūdas, bet, salīdzinot ar Rūzveltu, tās ir kā knislītis pret torni. Autors par britu premjēra galvenajām kļūdām uzskata „pārāk straujo Staļina apkampšanu pēc Hitlera iebrukuma Padomju savienībā, Michailoviča aizstāšanu ar Tito, klusu piekrišanu padomju prasībām pēc Polijas austrumu daļas un Eiropas sadalīšanu interešu sfairās, atstājot Maskavai visus Balkānus, izņemot Grieķiju un Jugoslaviju. Šī, pēc Baldvina domām, ir Čerčila lielākā kļūda. Vēl un vēl autors savā grāmatā norāda, ka pasaule šobrīd būtu izskatījusies pavisam citāda, ja Teherānas konferencē būtu pieņemts britu premjēra projekts par invāziju Balkānos ar mērķi uz Rīgu. Bet arī pēc tam, kad invāzija pāri Lamanšas kanālim bija izdevusies, pēc krievu vēlēšanās tā pēkšņi apstājās pie Berlīnes, Vīnes un Prāgas, tā dodot Staļinam iespēju apgalvot, ka viņš ir šo pilsētu atbrīvotājs.

Grāmatas turpinājumā Baldvins uzskaita Rūzvelta kļūdas Pacifika frontē. Arī te Amerika laimēja karu, lai pazaudētu mieru. Tā vietā, lai atturētu krievus no Tālajiem austrumiem Rūzvelts neatlaidīgi lūdza piedalīties Staļinu karā pret Japānu. Nelaimīgā kārtā šo lielo kļūdu pielaida vienīgi tāpēc, ka amerikāņu militārā izlūkošana darbojās ļoti vāji. Vēl labu laiku pirms atombumbas nomešanas uz Hirošimu un Nagasaki, japāņi jau bija ar mieru kapitulēt. Padomju savienība atsacījās nodot šo vēsti Baltajam namam. Japānu prasības kapitulējot, patiesību sakot, bija pavisam minimālas — viņi vienīgi vēlējās, lai, sabiedrotie garantē, ka ķeizars varēs palikt uz troņa.

Bet arī šo izdevību amerikāņi palaida, tādā kārtā atdodot krieviem Kurilu salas, visu Sachalinu, pusi Korejas, Mandžūriju, kā arī stratēģiski svarīgo Portartūras un Dairenas ostu. Baldvins citē admirāļa Šervūda vārdus, kas kā padomdevējs piedalījās Jaltas konferencē: „Es esmu pārliecināts, ka Rūzvelts tam nekad nebūtu pievienojies. Jaltas konference jau bija gandrīz beigusies, un prezidents, būdams ļoti noguris, par katru cenu vēlējās aiztaupīt tālākas debates." Baldvins piebilst, ka šī cena izrādījusies ļoti dārga. Autors savu grāmatu nobeidz ar vācu ģenerāļa Kleista citātu Nirnbergas kara noziedznieku kāmerā: „Tā bija vācu kļūda ticēt, ka militāra uzvara atrisinās arī politiskas problēmas. Nacionālsociālisma valstī mēs centāmies apgriest Klauzevica tezi un uzskatīt mieru par kara turpinājumu." Baldvins saka, ka šim teikumam vajadzētu karāties virs katrām ASV ārlietu un aizsardzības ministrijas durvīm.

BAŽAS PAR MASKAVAI DRAUDZĪGAS SATELĪTVALDĪBAS RADĪŠANU IRĀNĀ

Ņujorka (md). — Irānas ministru prezidents ģenerālis Ali Rezmera rietumvalstu diplomātiem izteicies, ka kopš Korejas kara sākuma Irānā nav bijuši jūtami pastiprināti draudi no padomju puses. Pirms tam tomēr Maskava no jauna protestēja pret ASV aktivitāti Irānas naftas saimniecības laukā un draudēja iejaukties, pamatojoties uz 1921. g. noslīgumu, kas noliedz pretpadomju aktivitāti Irānā. Lietpratēji tomēr par šādu iespēju nobažījušies mazāk nekā par varbūtību, ka laikā, kamēr amerikāņu spēki saistīti Korejā, Irānas komūnisti varētu sākt organizēt Maskavai draudzīgu valdību. Tās rezultātā varētu novest pie satelītrežīma izveidošanās Irānā.

Jau sešas valstis apsolījušas sūtīt karaspēku uz Koreju

ĢENERĀLIS MEKARTŪRS OTRREIZ APMEKLĒ FRONTI — KOMŪNISTU OFENSĪVA TURPINĀS VISĀS FRONTĒS, BET PRETUZBRUKUMS NAV GAIDĀMS ĀTRĀK PAR OKTOBRI

Tokio (E). — Kopš Drošības padomes lēmuma par sankcijām pret Ziemeļkoreju, tagad jau sešas valstis apsolījušas sūtīt savu sauszemes karaspēku uz cīņu apgabalu Tālajos austrumos. Šīs valstis ir — Lielbritānija, Austrālija, Jaunzēlande, Siāma, Turcija un Bolīvija. Abu britu impērijas sastāvdaļu lēmums kļuva zināms jau trešdienas vakarā. Tai pašā dienā Jaunzēlande uzsāka brīvprātīgo vervēšanu, bet dienu vēlāk tai pievienojās Austrālija. Sidnejas raidītājs ziņo, ka jau ceturtdienas rīta stundās, kad sāvs durvis atvēra vervēšanas birojī, pie tiem stāvēja garas viriešu rindas, kas vēlējās cīnīties Korejā. Cik lielu karaspēku Austrālija nodos Apvienoto valstu rīcībā, to izšķirs ministru prezidents Menzijs, kas jau ceturtdien ieradās Vašingtonā. Uz turieni iepriekšējā dienā izlidoja arī Turcijas ĀN delegāts, lai apspriestos ar ASV aizsardzības ministriju par 4000 turku karavīru transportu uz Koreju. Austrālijas valdība ģenerāļa Mekartūra rīcībā bez tam vēl nodeva otru kreiseri.

Pa to laiku komūnistu ofensīva Korejā turpinājusies ar neatslābstošu sparu. Labākiem laika apstākļiem pastāvot, atvaires kaujās aktīvi piedalījās Apvienoto nāciju aviācija, bumbām aizdedzinot komūnistu ieņemto Hadongas pilsētu. No Tokio oficiāli ziņo, ka ziemeļkorejieši to atstājuši. Amerikāņi tikai gaida, kamēr apsīļaps ugunsgrēki, lai to no jauna ieņemtu. Svarīgākajos frontes sektoros tagad cīnās svaigi ASV spēki, kas šinīs dienās pārvesti gan no bazēm Japānā, gan Savienotajām valstīm. Ceturtdienas rītā Korejā otrreiz ieradās ģenerālis Mekartūrs, lai apspriestos ar amerikāņu vienību virspavēlnieku ģenerāli Vokeru. Pēc dažām stundām viņš atkal aizlidoja uz Tokio, paskaidrodams: „Vēl nekad es neesmu bijis tā pārliecināts par uzvaru kā šodien."

Vašingtona šobrīd tomēr nenoliedz, ka amerikāņu karaspēka atkāpšanās var turpināties. Bet militārajās aprindās valda tikpat cieša pārliecība, ka vienreiz pienāks diena, kad sāksies ofensīva pret komūnistiem. Tas gan varbūt nenotiks ātrāk par oktobri, kad iestāsies labāks laiks un operācijās izšķirēji varēs piedalīties aviācija.

Ņujorkas raidītājs...

(Turpinājums no 1. lpp.)

Lai tomēr sagatavotos visām varbūtībām, Lielbritānija jau tagad sāks reorganizēt savus aizsardzības spēkus. Nākamajos mēnešos šo programmu vēl vairāk kāpinās, kas prasīs no iedzīvotājiem daudz upuru. Britu valdība nolēmusi paātrināt kārtā būvēt jaunas lidmašīnas, lidlaukus, radara ierīces un modernizēt savu floti, paturot acīs zemūdeņu apkarošanu. Šobrīd Lielbritānijas rīcībā ir 6000 tanku, bet ražošanas gaitā arī modernie Centuriona tipa. Vajadzības gadījumā britu valdība var mobilizēt 4 milj. karavīru, kuru skaitā ietilpst 400.000 dzimtenes rezerves vīru, 100.000 gvardes un vairāki simtu tūkstoši pag. kara veterānu. Debates beidzot, Šinvels norādīja, ka šī jaunā bruņošanās programma jau tuvākā nākotnē prasīs no Lielbritānijas 100 milj. mārciņu lielu papildbudžetu. Pēc aizsardzības ministra opozicijas vārdā, runāja Vinstons Čerčils. Viņš paziņoja, ka aizstāvēs valdības aizsardzības programmu, lai gan tā novēlota.

Britu valdības lēmums sūtīt karaspēku uz Koreju atradis plašu atbalsi visā brīvajā pasaulē. Tikko šī ziņa pienāca Savienotajās valstīs, Ņujorkas raidītāji pārtrauca kārtējo programmu, lai paziņotu amerikāņu tautai svarīgo lēmumu. Senāta kara lietu komisijas priekšsēdis senātors Taidings preses pārstāvjiem izteicās, ka tagad visas lielās tautas vienotas, lai novērstu briesmas. Tikpat apmierināts bija arī ģenerālis Mekartūrs. „Es esmu daudzus gadus cīnījies plecu pie pleca ar britu karavīriem un ļoti augsti vērtēju viņu spējas," sacīja viņš. Tāda pati stāvokļa izpratne vērojama arī ceturtdienas Londonas presē. Brīvās tautas nevar pieļaut Padomju savienībai izplest savu varu vēl tālāk, raksta strādnieku partijas oficiozs Daily Herald, bet konservatīvo News Chronicle piebilst, ka Korejā tagad ir visu brīvo tautu fronte.

Itaļu „zilā" divizija manevros cīnās pret „sarkaniem" uzbrucējiem un „zaļajiem partizāņiem"

Florence (md). — Trešdien beidzās 3 dienu ilgie itaļu armijas manevri kalnu apgabalā ziemeļos no Florences, piedaloties veselai divīzijai. Manevru uzdevums bija aizstāvēties pret iedomātu ievērojami pārāku sauszemes un gaisa spēku iebrukumu Itālijā no ziemeļiem. Manevru situācija bija izstrādāta apmēram tāda, kāda rastos, ja, piem., no Austrijas un Jugoslavijas puses uzbruktu 40 padomju divīzijas. Italija, kuras bruņoto spēku apmēri ar miera līgumu stipri ierobežoti, varētu stādīt pretim uzbrucējam tikai 10 divīzijas. Itaļu armijā ir apmēram 170.000 vīru.

Par manevru vietu bija izraudzīta ts. vecā Gotu līnija Apenīnu kalnu grēdā, kas atdala Ziemeļitāliju no territoriāli divreiz lielākās Dienviditalijas. Šo līniju, gan gluži pretējā virzienā, pēdējā karā ļoti sekmīgi aizstāvēja vācieši pret amerikāņu un pārējo sabiedroto uzbrukumiem, kas prasīja veselu gadu laika. Itaļu armijas speciālisti novērotājiem pasteidzās uzsvērt, ka šīs aizstāvēšanās līnijas izraudzīšana manevriem nenozīmē, ka invāzijas gadījumā Ziemeļitāliju nebūtu paredzēts aizstāvēt. Izraudzītā fronte visumā atbilstot apstākļiem, ar kādiem būtu jārēķinās, aizstāvoties Alpu līnijā gar Šveices un Jugoslavijas pierobežu.

„Zilo" divīzijai, kas stājās pretim uzbrucējiem „sarkaniem" spēkiem, bija jācīnās pret četrkārtēju pārspēku, ar kādu būtu jārēķinās arī nopietnā gadījumā. Uzbrucējus atbalstīja „zaļie partizāni", kam bija sabotāžas uzdevumi frontes aizmugurē. Manevru laikā notika arī kauja starp „zilajiem" un uzbrucēja gaisa desantu. Manevros bija klāt ASV, Anglijas, Francijas, Spānijas un Šveices un Grieķijas militārie novērotāji. Padomju militārie atašeji nebija aicināti.

Ulbrichts Austrumvācijā ir tas pats, kas Staļins Padomju savienībā

Berlīne (E). — Otrdien par SED centrālkomitejas ģenerālsekretāru vienbalsīgi ievēlēja Austrumvācijas ministru prezidenta vietnieku Valteru Ulbrichtu. Ar to šis Maskavai paklausīgais politiķis sasniedzis augstāko kulmināciju savā līdzšinējā karjērā un ir Austrumvācijā tas pats, kas Staļins Padomju savienībā. Tai pašā laikā viņš paliek arī SED politbiroja priekšsēdis. Dienu iepriekš tāpat vienbalsīgi izraudzīja partijas centrālkomiteju, kurā ieiet Pīks, Grotevols un citi SED politiķi, atskaitot pašreizējo Austrumvācijas propagandas ministru Eisleru. SED sanāksme beidzās ar „tautas manifestācijām" Lustgartenā, ko noslēdza 10.000 tautas policistu parāde. Tajā bija redzamas arī pistolēm apbruņotas tautas policistes un jūras aizsardzības dienesta vīru kolonna, ko vadīja kāds virsnieks admirāļa pakāpē. Parādē noskatījās prominenti komūnistu vadoņi ar Suslovu, Toļati, Pollitu un Diklo priekšgalā.

NEMIERI UKRAINĀ UN PRETESTĪBAS BALSIS NO ČECHOSLOVAKIJAS

Frankfurte (ab). — UP pēc Kijevas radio ziņām vēsti, ka Proskurovas un Vinicas apgabalā Ukrainā vairākos kolhozos pagājušā nedēļā notikusi pretošanās padomju varai un zemnieku uzbrukumi valsts labības transportiem. Pēc Kijevas raidītāja vārdiem valstij naidīgi bandīti kollektīvajās saimniecībās mēģinājuši uzkūdīt zemniekus pret mazo kolhozu apvienošanu lielās kollektīvās saimniecībās un sakūdījuši zemniekus laupīt sociālistisko īpašumu.

Bavārijas—Čechoslovakijas robežas tuvumā pēdējās dienās atrastas iespiestas skrejlapiņas, kuru saturu, acīm redzot, sacerējusi čechu komūnistu partijas nacionāli noskaņotā opozicija. Lapiņās Bohēmijas KP nosaukta par „lupatainas nodevēju bandas instrumentu", kas kalpo padomju izmantotājiem. „Mēs piesakām Staļina protektorātam nesaudzīgu cīņu", teikts tekstā, „un mums jau ir šūnas visā partijas aparātā un tāpat stipras pozīcijas diplomātiskajā personālā".

DAŽOS VĀRDOS

Eiropas brīvības raidītāju kaut kur dzelzs priekškara malā ierosināja ierīkot Cīņas grupas pret necilvēcību vadītāja Dr. Hildebranta Štutgartē teiktajā runā. Viņš norādīja, ka Berlīnes amerikāņu sektora raidītājs RIAS daudz darījis, lai pasargātu austrumu joslas iedzīvotājus no komūnistu spiegiem un ziņu pienesējiem.

Parīzes Prāgas stroliciens pagājušo trešdien Neuhauzas—Pegnicas stacijā sadūrās ar kādu lokomotīvi. Tās vadītājs uz vietas nonāvēts, trīs personas smagi, bet 15 vieglī ievainotas.

Aga Millere, kas ar savu tēvu mazā laiviņā devās uz Dienvidāfriku un cieta katastrofu Afrikas piekrastē, tagad ieradusies Londonā. Kā zināms, viņas tēvs brauciena laikā mira, un 18 g. vecā meitene atradās bezizejas stāvoklī.

Apvienoties gatavojas abas lielās amerikāņu arodbiedrību savienības AFL un CIO. Jau tagad tās nolēmušas sadarboties politiskajos jautājumos un likumdošanā, kas skartu strādnieku intereses.

Iļju Erenburgu, Sergeju Vavilovu, Michailu Solochovu un Leonīdu Leonovu Tito uzaicinājis apmeklēt Jugoslaviju, lai viņi varētu pārliecināties, cik nepatiesa ir padomju propaganda.

ASV ārlietu ministriju par spiegu nodarbināšanu no jauna apvainojis senātors Mekkertijs, norādot, ka ar ziņu spiegiem nodarbojas „kāds atbildīgs ierēdnis". Šis atbildīgais ierēdnis ir Austrumeiropas nodaļas darbinieks Edvards Poznaks, kas dzimis 1911. gadā Maskavā un ārlietu ministrijā strādā kopš 1945. gada.

Padomju uzvaras pieminekļis netika bojāts, kad britu sapieri trešdien saspridzināja Berlīnē 10 centneru smagu bumbu. To, kā zināms, atrada pieminekļa tuvumā. Spridzienu novēroja britu, amerikāņu un padomju virsnieki, kā arī daudzi žurnālisti.

5000 tautas policistu tagad novietoti kazarmās Potsdamā, tā pārvēršot šo Berlīnes priekšpilsētu no jauna par garnizonu. Turpat Potsdamā notiek arī viņu apmācības.

ASV piekrastes aizsardzības pilnīgai izbūvei līdz pašreiz programmā paredzētajiem apmēriem vēl vajadzētu 4—6 mēnešus, paskaidrojis amerikāņu flotes operāciju šefs admirālis Šermans. Aizsardzības plānos vispirmā kārtā domāts par ienaidnieka zemūdeņu operācijām. — Kāda kuģa inženieris ziņojis, ka ceļā no Floridas uz Bermudu novērojis divas nepazīstamas zemūdenes.

Šveicieši cīnīsies līdz pēdējam vīram, lai aizstāvētu savu brīvību un neitralitāti, paskaidroja Šveices aizsardzības ministrs Kobelts. Pēdējie notikumi radījuši nopietnas bažas arī Šveicē, bet tās aizsardzības spēki esot gatavi stāties pretim jebkādam uzbrukumam. Šveices abu parlamenta palātu komiteja apstiprinājusi 42 milj. franku papildbudžetu kara materiālu iegādei.

No komūnistu partijas izslēgta arī Austrumberlīnē pazudušā deputāta Kurta Millera līgava Heta Filere. Nesen presē viņa bija izteikusies, ka Milleru uz austrumjoslu aizvilinājis Rietumvācijas komūnistu partijas priekšsēdis Maks Reimans.

193.000 t cukura līdz 1. oktobrim ievedīs Rietumvācijā, paskaidroja pārtikas ministrs Niklass. Tā kā vācieši palielinājuši cukurbiešu laukus par 22.000 ha, nāk amajā gadā cukura ievedumu varēs ievērojami samazināt.

Maršalu Tito viņa vasaras rezidencē Biedā tuvākajās dienās apmeklēs britu ārlietu ministrijas valsts sekretārs Dēvids. Jugoslavija par šo vizīti ir ļoti apmierināta, jo tā ir pirmā pēc otrā pasaules kara.

Par politiskiem nolūkiem kas izdarīti padomju joslā, turpmāk iztaujās visus bēgļus uzturēšanas nometnēs un reģistrēs. Šādu rīcību ierosinājusi brīvo juristu apvienība.

Darba varoņa, nopelniem bagāta aktīvista un nopelniem bagāta izgudrotāja titulus pēc padomju savienības parauga piešķirs iezīmēm vācu strādniekiem, ziņo Austrumvācijas prese.

Angļu, franču, vācu, itaļu un spāņu valodu mācīšana atsliegta Ungārijas ģimnazijās.

Visu pilsētu un ciemu nosaukumu pārkrievošana nobeigta Austrumprūsijā, ziņo Maskavas raidītājs.

Bez vēsts pazudis jau jūnija sākumā no amata atceltais Padomju savienības augstākās padomes priekšsēdis Vlasovs. Atcelšanas iemeslus neziņo ne padomju prese, ne radio.

Par 5 miljardiem paaugstināt nodokļus lūdzis kongresu prezidents Trūmens, lai varētu reālizēt bruņošanās programmu.

Plašus manevrus Melnajā jūrā augustā rīkos padomju flote. Tajos piedalīsies arī aviācijas un sauszemes karaspēka vienības.

Divas grupas padomju virsnieku pilnās uniformās pirmdien atklātas Lineburgas tīrelī, kur otrdien sākās britu, dāņu un norvēģu kopīgie manevri. Krievu virsnieki pieder padomju militārajai misijai, kas atrodas Bad Zalcufienā. Tā kā manevri vēl nebija sākušies, padomju virsniekus palūdza vienīgi atstāt tīreli, ko tūdaļ nosprostoja britu karaspēks.